40

M

BX
2179
.L8
A36
1600
JESUITICA

DIRECTORIVM EXERCITIORVM SPIRITVALIVM B. P. N. IGNATII.

P.B.

ANTVERPIAE,
Ex Officina Ioach. Trognæſij.
M. DC.

Cum Gratia & Priuilegio.

Coll. Soc.tis Jesu Lovanii

DIrectorium exercitiorũ ſpiritualiũ, ante aliquot annos typis excuſum, eo conſilio ad Prouincias miſſum fuit, vt, antequam ſuprema manus operi imponeretur, vſus atque experiẽtia docerent,

an aliquid addi, aut detrahi, vel etiam commodius dici poſſe videretur: atque in hunc finem omnes monuimus, vt ſi alicui tale quidpiam occurreret, per ſuos Superiores ad R. P. N. Generalem Romam mitteret. Cùm autem quædam à nonnullis obſeruata, ac Romam tranſmiſſa fuiſſent,

ſent, ijs omnibus in quintaCongregatione generali à Deputatis Patribus ad Directorium recognoſcendum, diligenter atque exactè diſcuſſis, iterúmque à R. P. N. Patribúſque Aſſiſtētibus accuratè perpenſis, ad hunc tandem modum Directorium accōmodari poſſe viſum eſt: ſpera-

 múſ-

múſque laborẽ hunc non ſolùm probatũ iri, ſed etiã ijs, qui ſpiritualia exercitia tradituri ſunt, valde vtilem fore. Reliquum eſt, vt hac occaſione noſtri (vt pleniùs ad Prouinciales cõmunibus literis ſcriptum eſt) in poſterũ ad exercitia ſpiritualia frequentãda ſtudioſiùs incumbant, & alijs

etiam

etiam maiori cum vtilitate tradere ſtudeant.

Datum Romæ Calendis Octobr. 1599.

Mandato R. P. N. Generalis.

Iacobus Dominicus, Secretarius.

PROOEMIVM

DE DIGNITATE ET VTILITATE EXERCITIORVM, ET DE NECESSITATE DIRECTORII.

INTER *alia inſtrumēta, quæ Deus pro ſua bonitate ac clementia Societati noſtræ, tum ad propriam, tum ad proximorum ſalutem perfectionémque procurandam largiri dignatus eſt,*

Conſt. p. 4. c. 8. §. 5. p. 7. c. 4. §. 8.

non poſtremum locum habent ſpiritualia exercitia.

2. Hæc enim ſunt ſpiritualia quædam documenta, quæ, vt in huius libri præfatione dicitur, non tam ex libris, quàm ex vnctione Spiritus ſancti, & ex interna experientia, & vſu, noſter in Chriſto B. P. IGNATIVS *cõpoſuit. Hæc ſunt lumina, quæ ei Dominus in ipſo primo conuerſionis feruore inſpirauit, ac deinde in omni progreſſu eius virtutis & ſanctitatis ſemper confirmauit.*

3. Quemadmodum igitur Dominus Deus ideam totam Societatis noſtræ, tum exteriorem, tum etiam quæ ad interiorem virtutum formam pertineret, ei tanquam Capiti & Fundatori communicauit: ita etiam, cùm oratio

& communicatio cum Deo ſit tanti momenti, vt magna ex parte religioſa obſeruantia ac ſpiritualis profectus ex ea pendeat, plurimum referebat habere hanc methodum & directionem ad orationem faciendam ab eodem Capite noſtro, quam nos quoque omnes ſequeremur, & præ oculis ſemper habere conaremur.

4. Atque hæc cauſa eſt, cur ipſe B. P. N. IGNATIVS *in omni ſermone, vt accepimus, & verò praxi ipſa, tantopere noſtris commendare ſoleret vſum horũ exercitiorũ, ac in Conſtitutionibus quoque tam crebrò eorum mentionem faciat, & præſertim parte 4. c. 8. §. 5. vbi dicitur, omnes operam dare debere, vt in hoc armorum ſpiritualium genere tractando, quod*

tantopere conferre cernitur ad Dei obſequium, dexteritatẽ habeant. Exſtat etiam eius epiſtola ad Sacerdotem quendam Mionam nomine, qui Pariſiis fuerat eius Confeſſarius, in qua ſatis manifeſtè oſtendit, quid ille ſentiret de his exercitijs. Monet enim eum atque etiam inſtanter rogat, vt ea faciat diligenter; & ſi fecerit, promittit ei magnam vtilitatem ſpiritualem, tum in ſe ipſo, tum ad alios quàm plurimos iuuandos, ídque verbis valde grauibus & ſignificantibus.

5. Idem verò teſtimonium dederunt alij quàm plurimi, & quidem inſignes viri, doctrina, virtute, & rerum humanarum experientia, ac præcipuè etiam ſpiritualium peritia; qui cùm hæc exercitia re

ipſa experti eſſent, ita ea probarunt, vt illorum vſu maiorem, quàm ſperare auſi eſſent, ſuarum animarum fructum ſe conſequutos eſſe tum verbo, tum ſcripto, libenter prædicarent.

6. Sed præ omnibus eſt auctoritas Sedis Apoſtolicæ, quæ, diligenti examine doctorum virorum præmiſſo, hæc exercitia approbauit anno M. D. XLVIII. *vt pietate & ſanctitate plena, (hæc enim ſunt eius verba) & ad ædificationem, ſpiritualémque fidelium profectum, valde vtilia.* Ex bulla Pauli 3.

7. Poſtremò eſt etiam ipſa experientia ingentis ac propè incredibilis vtilitatis, quæ ex his exercitijs faciendis ſubſequi ſolet. Primùm enim plurimi ex noſtris, præſertim primis temporibus, hos

modo ſpiritum vocationis accepe-runt, vt verè dici poſſit, Societa-tem noſtram hoc maximè medio & initio coaluiſſe, & poſtea incre-mentum accepiſſe. Deinde *plurimi etiam alij relicto mundo alios reli-gioſos* Ordines *ingreſſi ſunt; multi iam ingreſſi, egregiè reformati ſunt; nec ſinguli tantùm, ſed ſæpe integra* Cœ*nobia.* Cõ*plures etiam in ſæculo ipſo, cùm ita vitijs addicti eſſent, vt nullo modo neque cohor-tationibus, neque cõcionibus auelli poſſent, hoc vno ſeſe conuerterunt, & ad meliorem vitam conſtanter ducendam reuocarunt.* Denique *negari non poteſt, quin valde ma-gnus fructus in omni hominum ge-nere, & ſtatu, & conditione effe-ctus ſit: & vbi eorum vſus magis viget, ibi etiam multo maior*

morum

morum reformatio cernitur.

8. Nec debet aliquis mirari quòd tanti effectus conſequantur, & quidem non admodum longo tempore; addo etiam, non adeò magno labore. Nam cùm Dei voluntas ſit ſanctificatio noſtra, vt ait Apoſtolus, & ideo bonitas illa immenſa ſemper parata ſit ſua dona effundere ſuper creaturam ſuam; ſine dubio, ſi ipſamet non poneret impedimentum, ſed potiùs ſeipſam diſponeret, facilè ac breui magnas à Deo gratias cōſequeretur. Hoc igitur faciunt hæc exercitia, & ſanè valde efficaciter, vt animam diſponant ad hæc dona accipienda. Primùm enim remouent eam ab omni aliarum rerum ac negotiorum occupatione, & quaſi ad ſolitudinem quandam

ducunt,

ducunt, vt & Deus ad eius cor loquatur, & ipſa faciat quod dicitur in Pſalm. Vacate, & videte quoniam ego ſum Deus. *Deinde verò poſito ſtatim ante oculos vltimo hominis fine, nempe æterna beatitudine, oſtendunt primùm quantum hactenus aberrauerit; & ita peccatorum dolorem & odium ingenerant: deinde virtutum pulchritudinem aperiunt, & Chriſti Domini exemplo ad eius imitationem accendunt. Denique etiam modum tradunt totius vitæ ex Dei regula ac voluntate reformandæ, ſiue ſtatus ipſe mutandus ſit, ſiue non mutandus, verùm in melius corrigendus.*

9. Cùm ergo horum exercitiorum tantæ ſint vtilitates, tantíque fructus; facilè apparet, quàm

eorum vſus noſtris omnibus commendatus eſſe debeat; ſi præſertim illud addamus, quod cum humilitate cognoſcere poſſumus, & certè etiam debemus, hoc totum quodcumque eſt, nempe peculiarem hanc inſtructionem ac modum meditandi, & peculiaria hæc documenta tam vtilia, támque ſolida, eſſe præclarum quoddam donum ac munus à Deo datum Societati noſtræ. Quare cùm id Deus nobis donarit, & ideo donarit, vt vteremur; non eſt dubium, quin hoc ipſum excitare omnes debeat, vt auidiùs vtamur, nec talem theſaurum abſconditum, & quaſi defoſſum, inutiliter teneamus.

10. Verùm quàm vtilis eſt hic exercitiorum vſus, quem dicimus, tam etiam eſt neceſſariũ aliquam metho-

methodum habere in ijs tradendis: tum quia non omnes eandem peritiam aut dexteritatem habere poſſunt; tum quia non omnia hoc exercitioru͂ ſpiritualiu͂ libro comprehendi potuerunt, & ideo ſunt in eo aliqua paulo obſcuriora, quod ad praxim attinet; tum denique etia͂, vt ſeruetur à noſtris omnibus vniformitas, & non ſuo quiſque ingenio & placito exercitia interpretetur; ex quo noui ac varij ſubinde modi introducerentur.

11. Has igitur ob cauſas Congregatio prima generalis inter alia, quæ neceſſaria iudicauit ad proximos iuuandos, & noſtros operarios dirigendos, hoc etiam co͂ſtituit tit. 6. decret. 28. vt conficeretur Directoriu͂ tradendorum exercitiorum, eiúſque rei curam Gene-

Generali Præpoſito commendauit.

12. In quo cùm aliqui Patres diligenter laboraſſent, vel pro ſua deuotione, vel Superiorum iuſſu; viſum eſt P. N. Claudio Aquauiuæ, tum hunc eorum laborem, tum etiam quæ nonnulli alij adumbrauerant, quibuſdam antiquioribus Patribus in Societate mittere, vt ea viderent, & iudicium de ijs ferrent, & præterea ſi quid occurreret, quod addi poſſet, id ſcriptis mandarent. Ex quorum omnium ſententijs ac iudicijs, ea quæ ad noſtrum propoſitum accommodatiora viſa ſunt, in hoc Directorium ſelecta, & ſuis locis digeſta ſunt, ad Dei Domini gloriam, & Societatis noſtræ proximorúmque ſpiritualem profectum.

DIRECTORIVM EXERCITIORVM SPIRITVALIVM B.P.N. IGNATII.

CAPVT I.

Quomodo inducendi ſint homines ad exercitia.

DICITVR in noſtris Conſtitutionibus, cùm exercitiorum ratio redditur, non ſolùm id agi debere, vt alijs ſatisfiat; ſed etiam vt in alijs deſiderium excitetur, vt eiſdem iuuari velint. Ex quo apparet, oportere

Par. 4. c. 8. lit. E.

oportere hoc eſſe noſtris propoſitum, vt, quotquot poſſunt, ad agēda exercitia ſuauiter inducāt: quoniam cùm charitas & zelus animarum nos mouere debeat ad deſiderandam & procurandam earum ſalutem & perfectionem; eadem etiam impellere debet ad eam rem, quæ adeò apta & adeò efficax eſt ad illud vtrunque in eis operandum.

2. Eſt tamen opus prudentia, vt id diſcretè & modeſtè fiat; nempe tempore & loco conuenienti; ſine moleſtia aut offenſione; & nominatim cauendo, ne ſuſpicio præbeatur, quòd ad religioſum ſtatum trahere velimus. Hunc autem modum prudentem & cautum inuitandi ad exercitia, ſuggeret ſua cuique prudentia, & Spiritus ſancti vnctio, quæ vt in alijs, ita in hoc diriget & iuuabit ſuos operarios.

3. B. P. N. IGNATIVS ita ſentie-

ſentiebat, & monebat optimum modum eſſe in confeſſione non importunè, atque ex abrupto, ſed aliqua commoda occaſione, vel è re nata, vel dextre accerſita; aut etiam extra confeſſionem, cùm cernitur aliquis non adeò contentus ſtatu ſuo, ſiue propter aliquem ſcrupulum intrinſecum, ſiue propter moleſtiam extrinſecam; vt ſi non bene ei ſuccedant negotia, vel ſi non bene à ſuis tractetur, vel ob aliam ſimilem cauſam. Interdum etiam optima eſt commoditas ex ipſis vitijs aut lapſibus alicuius, cùm præſertim, aliquo Dei lumine afflatus, ea cognoſcit, & dolet, & cupit emendationem. Tunc enim ſæpe opportunum eſt proponere ei hoc quaſi remedium eius infirmitatis.

4. Quæcumque verò occaſio accipiatur, indicandi ſunt magni fructus, qui ex his exercitijs conſequi ſolent; pax & quies animæ,

lumen interius, & cognitio ad bonam gubernationem totius vitæ quocunque in ſtatu.

5. Iuuat etiam proponere aliqua exempla aliquorum, qui ea fecerint cum fructu, ita vt poſtea valde contenti fuerint, ipsáque morum mutatione teſtati ſint quantum in eis profecerint; & ad hoc etiam confert indicare conſolationes ſpirituales, & guſtus, quos habuerunt, nimirum ne labore deterreantur. Verùm in his exemplis commemorandis abſtinendum eſſet ab ijs, qui Religionem ingreſſi ſunt, (vel certè hoc poſtremum tacendum) & ij potiùs narrandi, qui in melius mutati in ſæculo manſerũt: quoniam facilè fieri poteſt, vt quem hortari volumus, idem ſibi timeat, & ideo refugiat exercitia.

6. Immo verò hæc ipſa opinio eripienda eſſet hominibus, vt putent ſolis Religioſis, aut ijs qui Reli-

Religioſi fieri volunt, conuenire exercitia. Nam cùm omnes egeant gratia Dei, non ſolùm Religioſi, ſed etiam ſæculares, propter pericula in quibus aſſiduè viuunt; ideo ipſi quoque debent ea adiumenta quærere, ex quibus ad hanc gratiam hauriendam quàm maximè diſponantur.

7. Notandum eſt tamen, ſi loquamur de integris & plenis exercitijs, eam fuiſſe P. Ignatii ſententiã, vt non omnibus paſſim darentur; ſed ſelectis tantùm, & qui habiles ad maiora viderentur. Quod ita eſſe apertè videmus ex quadam inſtructione, quæ conſcripta dicitur ipſo dictante, quæ ſic habet: Non mihi videtur ex- „
pedire quemquam hortari ad fa- „
cienda exercitia, niſi has condi- „
tiones, vel ſaltem præcipuas, ha- „
beat. Primò, vt eiuſmodi ſit, qui „
ſperari poſſit valdè vtilis futurus „
Domui Dei, ſi ad eius obſequium „

„ vocatus fuerit. Secundò, ſi non-
„ dum habeat eiuſmodi talenta iam
„ acquiſita artium ac ſcientiarum,
„ quæ hoc præ ſe ferunt, ſaltem vt
„ eius ætatis atque ingenij ſit, vt
„ ad ea aliquando peruenire poſſe
„ videatur. Tertiò, vt liberum ſit ei
„ de ſe ipſo ſtatuere, etiam quoad
„ ſtatum perfectionis amplecten-
„ dum, ſi Deo placeret eum vocare.
„ Quartò, vt ad ſpiritualia affectus
„ videatur, habitumque corporis
„ honeſtum ac decentem habeat.
„ Quintò, vt non ita alicui rei ſit
„ addictus, vt ab ea difficulter vi-
„ deatur poſſe dimoueri, & ad eam
„ æqualitatem perduci, quæ requi-
„ ritur ad hoc negocium animæ
„ cum Deo rectè tractandum. Ac
„ quanto magis quiſque dubius eſt
„ de vitæ ſuæ rationibus, & cupi-
„ dus ſciendi quid facere debeat de
„ ſua perſona, & denique quanto
„ aptior ad Eccleſiam iuuandam,
„ tanto etiam magis, ſimpliciter lo-
quendo,

quendo, idoneus erit ad exercitia »
facienda. Qui verò has conditio- »
nes non haberent, vel qui matri- »
monio iuncti fuerint, aut alio- »
quin inhabiles, non debent ijs »
tradi exercitia omnia; maximè ſi »
alij aptiores ea peterent, vel noſtri »
alijs occupationibus diſtineren- »
tur. Poſſent tamen dari eis ali- »
quæ meditationes primæ hebdo- »
madæ, idque, ſi fieri poſſit, in ipſis »
eorum domibus, hortando eos, »
vt in aliqua remotiori domus »
parte ſe colligant, vnde non niſi »
ad Miſſam & Veſperas egredian- »
tur, aut quando ad meditationes »
accipiendas veniunt: hiſque addi »
poterunt, ſi ita videatur, aliqua »
exercitia; vt triplex modus oran- »
di, & ſimilia. Hæc B. P. IGNATIVS; quæ eadem, licet paulò breuiùs, habentur etiam in Conſtitut. p. 7. c. 4. lit. F.

CAPVT II.

Quomodo diſpoſitus eſſe debeat, qui ad exercitia facienda accedit.

QVI ad exercitia agenda aggreditur, primò eniti debet, vt intelligat quanta ſit res, quam aggreditur; nempe quæ non ſolùm ad animam pertineat, ſed ita pertineat, vt ſi modò ea diligenter prçſtet, quæ debet, iacturus ſit fundamenta ſpiritualis ſui profectus, quæ deinde tota eius vita vſui futura ſint. Ex quo intelligat, quantam * alacritatem, diligentiam, & fortitudinem ad tantum opus, tantúmque negocium, afferre debeat. Itaque ſtatuat ipſe ſecum viriliter agere, & omnia impedimenta diuinæ gratiæ reijcere, & omnes animi ſui vires intendere, vt huic gratiæ cooperetur, & ſe ad eam recipiendam quàm poterit optimè diſponat.

** Annot. 5. ex 20.*

2. Hanc

2. *Hanc ob cauſam ab omnibus alijs negocijs domeſticis prius ſe expediat, vel certè ea alijs interim committat, ac toto tempore omne ſibi amicorum ac familiarium, immo etiam nunciorum aut litterarum commercium interdicat: hæc enim mentem implere ſolent varijs cogitationibus, quæ deinde magnopere diſtrahunt, & conceptum, ſi quis eſt, feruorem reſtinguunt. Immo verò omnem etiam aliam cogitationem de quauis alia re excludere curet, perinde ac ſi nullum aliud negocium in hoc mundo haberet. * *Annot.* 20.

3. Habeat deinde magnam ſpem in Domini bonitate & liberalitate: qui cùm etiam errantes requirat, & fugientes ſequatur, multo magis qui ad ſe bono animo accedunt recipiet & complectetur. Quare confidat in illa infinita clementia, quę cùm pium illud

illud deſiderium dederit, dabit etiam gratiam ac vires exequendi bene ac fructuosè: ſiquidẽ eius voluntas eſt ſanctificatio noſtra.

4. Inter cætera verò ita etiam animo conſtitutus eſſe debet, vt libenter & auidè exercitia hæc aggrediatur: non tam vt ſpirituali dulcedine fruatur, quàm vt Dei voluntatem de ſe intelligat, ſuumq́ue affectũ à terrenis omnibus auellat, & eum in ſuo Creatore collocet. Illud verò maximè neceſſarium, vt præter hoc deſiderium proficiendi in ſpiritu, ſit etiam bene reſignatus in beneplacito Dei, in ijs quibus adhuc liber eſt: itaque animo paratus ſit, vt, quicquid à Deo cognouerit faciendum eſſe, omnino exequi decreuerit.

5. Quare non debet quiſquam deliberationem aliquam ſecum afferre, à qua dimoueri nolit. Deinde non debet etiam modum ac ter-

ac terminum ipſe ponere Dei donis, ita vt vſque ad quoſdam limites ſe illuminari ac iuuari velit, non autem ampliùs. Nam præterquam quòd valde indecens eſt, vt creatura hoc modo agat cum ſuo Creatore, valde etiam ſibi ipſi nocet: primùm, quia ſeipſum priuat illis maioribus donis, quæ Deus fortaſſe daturus erat: deinde, quia illa ipſa illiberalitas, & reſtrictio, & ingratitudo in Deum meretur, vt ne ea quidem accipiat, quæ vellet accipere. Quare debet potiùs animi ſinum dilatare, vt quàm maximè poſſit ſeſe cum Deo coniungere; & quàm maximè ab eo ditari & locupletari theſauris iſtis cæleſtibus deſideret. Atque hæc quidem obſeruanda ſunt ei erga Deum.

6. Erga eum verò qui daturus eſt exercitia, ita ſe gerere debet, vt eum accipiat velut magiſtrum, & ducem huius itineris dubij &

periculoſi: & ideo, etiam ſi alioqui prudens ſit, vel doctus, & in rebus agendis exercitatus; tamen pro hoc tempore non confidat ſuæ prudentiæ vel doctrinæ, ſed totum ſeſe committat huic ſuo duci, ac, quemadmodum ait Apo-
1. Cor. 3. ſtolus, *Stultus fiat, vt ſit ſapiens:*
1. Pet. 2. illúdque Beati Petri monitum exequatur, *Sicut modò geniti infantes ſine dolo lac concupiſcite, vt in eo creſcatis in ſalutem.* Itaque Inſtructorem ſuum ita intueatur, tanquam Dei inſtrumentum ad hoc ſibi miſſum; vt eum dirigat, & perducat per eam viam, quæ ad vitam ducit. Quam ob cauſam cum omni reuerentia, alacritate, & confidentia excipere debebit, quæ ei proponet.

7. Præterea nihil eum celet, nihil diſſimulet; ſed ſincerè totum cor ſuum ei patefaciat, & candidè referat quomodo ſingulæ meditationes ſucceſſerint; quas in eis,

vel extra eas reliquo tempore conſolationes, deſolationes, lumina, vel bona deſideria ſenſerit. Denique obediat ei in omnibus perfectè, neque alias meditationes aut alium ordinem teneat quàm ille præſcripſerit; idemque in pœnitentijs, & corporis caſtigationibus: & in ſumma hoc ſibi perſuadeat, quo diligentiùs & exactiùs illius ductum ſequetur, eo aptiorem fore ad Dei gratiam largiùs accipiendam; quia illa humilitas & illa ſimplicitas valde Deo placet, & cum talibus eſt eius ſermocinatio. Hæc igitur neceſſaria quidem ſunt, vt plenior fructus eliciatur.

8. Sed tamen ſi is, qui tradit exercitia, timeret, ne ſi omnia proponat exercitia facturo, fortaſſe eum deterrerent ac retraherent; melius eſſet, vel aliqua tantùm horum proponere ab initio, vel non admodum exaggerare.

ſed ſi poſtea eum guſtu ſpirituali affici viderit, magiſque capacem ad hæc portanda; tunc eum paulatim excitare poterit ad exercitia peragẽda cum omni perfectione.

CAPVT III.

De quibus monendus ſit exercitia ingrediens, & de tempore meditandi.

SVNT etiam alia, de quibus monendus eſt qui facit exercitia; ſed quia hæc continentur in annotationibus vel regulis ſcriptis in libro Exercitiorum, non eſt quòd hîc repetantur. Hoc tamen de ijs addendum, debere eum omnem diligentiam ponere in eis obſeruandis: quoniam quo diligentior in hoc fuerit, eo citiùs & vberiùs inueniet fructum ſpiritualem, qui quæritur.

2. Illud etiam in particulari attingi poteſt, non debere eum legere niſi ſcripta quæ ei tradun-

tur,

tur, nec libros habere in cubiculo (vt occaſio legendi præcidatur) prętcr Breuiarium, ſi Sacerdos ſit; aut Officium Beatæ Virginis. ſi tamen Inſtructori videbitur, poſſet in prima hebdomada legere librum Thomæ à Kempis de imitatione Chriſti; in ſecũda aliquid ex Euangelijs, & Sanctorum vita, vt dicitur in annotationibus poſt primam meditationem ſecundæ hebdomadæ. Sed has vitas Sanctorum oporteret eſſe ſelectas, & valde accommodatas ei, qui facit exercitia: vt, ſi eſſet vxoratus, oporteret ei tradere vitã alicuius qui ſanctè vixiſſet in ſæculo; ſimiliter in Religioſis, & in alijs ſimilibus. Quare is labor & diligentia eſſe deberet Inſtructoris in idoneis ſeligendis.

3. Porrò in Euangelijs non debet legere niſi illud myſterium, quod eadem hora vel die eſt meditaturus, vt habetur in primo

notab. poſt quintam contempl. 2. hebdomadæ.

4. Tamen ſi poſt factam meditationem tædio affici videretur, ac potiùs tempus perdere, poſſet etiam (vt dictum eſt) addi aliquis alius liber; vt prima hebdomada, Dionyſius Carthuſianus de quatuor nouiſſimis, Confeſſiones S. Auguſtini, aut ſimiles: hoc aduertendo, vt non ſolùm boni & vtiles ſint, verùm etiam apti & opportuni ad gignendum illum affectum, qui eo tempore in exercitijs quæritur; vt contritionem, vel timorem, vel Dei amorem. Quinetiam monendus eſt, & docendus, vt ipſam lectionem dirigat ad meditationem: nimirum non legendo curſim auiditate ſciendi & videndi noua; ſed immorando, & perpendendo accuratè ea quæ legit, & intrando in eoſdem affectus.

5. Quod de legendo dicitur, idem

idem de ſcribendo dicendum. Nihil enim aliud ſcribi debet, præter ea quæ pertinent ad orationem; nempe puncta aliqua quę Dominus cōmunicauerit in meditatione, vel etiam extra meditationem; quæ tamen breuiſſimè notanda ſunt, non diffusè per modum ſermonis. Hæc autem puncta poſſunt eſſe duplicis generis: Vel practica, quæ pertinent ad agendum; vt ſunt deſideria quædam, aut firmæ deliberationes faciendi aliquid: Vel quæ pertinent ad cognoſcendum; vt ſunt quædam veritates aut lumina circa aliquam materiã, vt alicuius virtutis, verbi gratia, humilitatis, contemptus mundi, patiẽtiæ, &c. vel etiam in aliqua materia meditationis, vt Incarnationis vel Paſſionis Domini, & ſimilia, eiuſmodi præſertim, quæ ſint quaſi axiomata quædam, & viam aperiant ad bene percipiendas

& meditandas illas materias.

6. Sed illud cauendum, ne vel legendi vel ſcribendi dulcedine ita ſe quiſpiam diſtineri ſinat, vt tempus eripiatur meditationi, aut etiam præparationi ad meditationem. Semper enim aliquanto ante meditationem debet omnia relinquere, & omnino ſuam cogitationem conuertere ad puncta illius exercitij, quod iam inſtat. Addo etiam, cauendum hoc quoque, ne nimis legendo aut ſcribendo defatigetur animus, & quaſi vires eius exhauriantur. oportet enim ſaluam ſemper relinqui meditationem, & cætera omnia huic vni ſeruire.

** Ex 2. hebd. notab. 2. & 3. poſt exercitia primæ diei: & ex 3. hebd. poſt 2. contempl. notab. 2.*

7. Qui exercitia exactè facere volunt, vireſque idoneas habent, ijs * quinque horæ meditandi quotidie præſcribi ſolent: prima circa mediam noctem, quod tempus propter quietem, ac profundum ſilentium, valde aptum eſt

medi-

meditationi; ſecunda ſub auroram, tertia paulo ante prandium, quarta poſt meridiem, quinta ſub veſperam, & poſt vniuſcuiuſque horæ meditationem quadrans etiam ad examen præcedentis meditationis.

8. Cum alijs, qui debilioris ſunt valetudinis, vel tam exactum modum ſeruare non poſſunt, diſpenſari poterit de hora mediæ noctis; ita tamen, vt quinque horæ maneant, aut etiam pauciores, ſi Inſtructor ita expedire iudicauerit. Vt verò plures ſint quàm quinque, rarò continget vt expediat. Nam cùm nimis continuantur hæc exercitia mentis, ita retundi ſolet, vt obtuſior etiam reddatur intellectus, & voluntas minùs efficax.

CAPVT

CAPVT IV.

De loco exercitijs idoneo, & de quibuſdam particularibus.

LOCVS ad facienda exercitia, non eſt dubium, quin debeat eſſe remotus ab hominum concurſu & aſpectu, etiam maximè familiarium. Ita enim monet B. P. N. IGNATIVS annot. vltima, vbi etiam tres eius rei commemorat vtilitates. Quare ſi exercitia ſuſcepturus alibi, tam commodè & tam fructuosè non poteſt, & Superiori ita videatur, poterit excipi domi noſtræ; ſed in aliquo cubiculo, quod ſit quàm maximè ſeparatum ab alijs cubiculis & officinis domeſticis, vt quàm minimè videat vel audiat quæ à noſtris fiunt.

2. Quod verò ad expenſas attinet, cùm ille in domum noſtram venerit, conſulatur Superior: ad cuius prudentiam pertinebit, ita omnia

omnia moderari, vt neque domus nimium grauetur, neque contrà occaſione domus non grauandæ minuatur numerus eorum, qui exercitia facere poſſunt. videntur autem communiter nec recuſandæ, ſi offerantur, præſertim à ditioribus, nec, ſi non offerantur, requirendæ. Abſit verò ſemper quicquid in eo genere ſordidum aut indecorum videri poſſit.

3. In hoc loco præter Inſtructorem debet etiam eſſe qui ei inſeruiat, & neceſſaria ad victum deferat. Hunc autem oportet eſſe fidelem, diſcretum, taciturnum, quique ſua modeſtia & humilitatis ac deuotionis exemplo ædificet. Nihil autem loquetur, niſi de ijs, quæ ad victum, aut cubiculum, & miniſterium ſuum pertineant, idque pauciſſimis; omnia ſemper ad Inſtructorem reijciendo, quem etiam de ſingulis certiorem faciet; nec rem vllam ei

deferet, etiam poſtulatus, niſi illo conſulto.

4. Componet lectum, & cubiculum verret opportuno tempore, quod ferè erit tempore Miſſæ. Cætera etiam quę opus erit, munda & apta afferet, præ ſe ferendo ſemper magnam charitatem & diligentiam: atque inter alia meminerit etiam pro ipſo orare quotidie.

5. Aliquãdo etiam profuit huic miniſterio eum deputare, qui notus, aut familiaris eſſet exercitanti; idque iuuat non ſolùm ad conſolationem quandam ipſius, ſed etiam ad profectum ſpiritualem; quoniam aliqui interdum confidentiùs ſe aperiunt amicis huiuſmodi, quàm ipſi Inſtructori, ſi eum nunquam antea norant. Sed hoc totum pendere debet ex iudicio eius, qui tradit exercitia, vt videat quatenus hic progredi debeat, quid loqui, & quomodo.

Debet

Debet enim vti eo tamquam inſtrumento ſuo, iuxta id quod intelliget conuenire ad maiorem vtilitatem exercitantis.

6. Quod ad victum attinet, quærendum eſt ab eo, quid ſibi parari velit; idque ei afferendum, quod ille petierit.

7. Præter hunc qui ei miniſtrat, vt plurimum non debet ab alijs viſitari. Nam de ſæcularibus quidem nulla eſt dubitatio, niſi aliqua neceſſitas vrgeret. Ex noſtris autem aliquis mitti poſſet, cùm vel qui facit exercitia, id peteret ab Inſtructore; vel Inſtructor, etiam illo non petente, ita iudicaret ad eius conſolationem vel profectum.

8. Quicumque autem eat, cauere debet, vt nullus niſi vtilis ſermo habeatur, ac de rebus ſpiritualibus: nulla tamen ſignificatione quòd eum ad hunc vel illum vitæ ſtatum impellere velit, præ-

præſertim verò ad Societatem. Nam præterquam quòd vocatio debet eſſe libera, & à Deo venire; ipſi etiam qui in hac deliberatione verſantur, ſi id intelligant aut ſuſpicentur, eo magis retrahi ſolent; & contrà (vt experientia ſępe oſtendit) eo magis incitari, cùm in noſtris nullam talem cupiditatem animaduertunt.

CAPVT V.

Qualis eſſe, & quid facere debeat, qui exercitia tradit.

QVOD ad illum attinet, qui exercitia traditurus eſt, illud primùm à B. P. N. IGNATIO 4. par. cap. 8. §. 5. præcipitur, vt priùs ea in ſe ipſo ſit expertus, vt rationem eorum reddere poſſit, & dexteritatem in ijs tradendis habere. Quod vt faciliùs aſſequatur, (vt ibidem dicitur in declaratione) priùs quibuſdam tradere deberet, in quibus minor eſſet iactura, ſi

ra, ſi quid erretur; vt, verbi gratia, Iunioribus, aut ijs qui non ingreſſuri ſunt electionem de vitæ ſtatu. Deinde etiam proderit conferre ſuum modum procedendi cum aliquo magis exercitato, bene annotando quid magis vel minùs conuenire deprehenderit. Itaque hoc primũ & præcipuum eſſe debet, vt ſit bene verſatus in rebus ſpiritualibus, & nominatim in his exercitijs.

2. Præterea ſit prudens, & diſcretus, parcus, & moderatus, conſideratus in ſermone. * Sit etiam ſuauis potiùs, quàm auſterus; maximè cum ijs, qui tentationes, vel etiam deſolationes, aut ariditates, & tædia patiuntur, quos conſolari, animare, & erigere debet opportunis conſilijs, & precibus tum ſuis, tum aliorum. Expedit etiam vt gratus ſit faciẽti exercitia; quoniã hoc modo magis ei cõfidet, ſeque magis aperiet.

** Annot. 7. ex 20.*

3. Porrò

3. Porrò in agendo cum ipſo meminerit auctoritatem quandam ſemper retinere, ſeruata quadam maturitate & grauitate; eóque etiam magis, quo is qui in exercitijs verſatur, maior ipſe fuerit. Hoc enim valde expedit ad eius ſpiritualem profectum, vt locum & perſonam Magiſtri, vt verè eſt, tueatur. Etſi hæc auctoritas temperata eſſe debet humilitate religioſa, quæ eluceat in omnibus eius dictis & factis; ita vt ne veſtigium quidem vllius vanitatis conſpiciatur. ſed in hoc Chriſtum imitari debet, qui cùm forma eſſet omnis modeſtiæ, tamen (ſicut ſcriptum eſt) loquebatur tamquam poteſtatem habens. Itaque cum omni libertate officium ſuum exequi debebit, tum docendo, tum monendo, tum dirigendo, vbi quippiam curuum aut diſtortum eſſe viderit.

Matth. 7. *Marc. 1.*

4. Caueat cùm bonum aliquem

effectum

effectum viderit in ijs, qui ſe exercent, quicquam ſuæ induſtriæ aut peritiæ tribuere; cùm hi omnes effectus gratiæ ſint à ſolo Deo, & cōſilia extrinſecus adhibita (præterquam quòd, ſi bona ſunt, ab eodem Deo ſunt) tantam vim habeant, & tantum operentur, quantum concurrit & cooperatur Deus. Ex altera tamen parte multum confidat in Domino, & ab eo ſperet certum auxilium tum ſibi, tum ei qui facit exercitia.

5. Illud autem valde obſeruandum, vt nihil de ſuo apponat: ſed cùm eiuſmodi conſilia debeant ex diuina inſpiratione ſuſcipi, caueat ne indiſcreto zelo conetur aliquid ei ſuadere, ſed ſinat Deum de ſua creatura diſponere iuxta placitum bonitatis ſuę. * Quod vt meliùs & faciliùs in opere præſtet, ſeruet ſe in animo planè indifferentem; & in nihil aliud

* *Annot. 15. ex 20.*

aliud eius voluntas feratur, niſi vt ſanctiſſimum Dei beneplacitum in anima illa plenè & perfectè compleatur: & ipſe tantùm in eo laboret, vt, qui ſe exercet, id inueſtigare norit, & ſe à dæmonis deceptionibus expedire, quibus homines retardare ſolet.

6. Curet etiam perſpectum habere eum, qui facit exercitia, non tantùm quoad ſtatum & conditionem; ſi nobilis ſit, vel plebeius; doctus vel indoctus; &c. ſed etiam quoad peculiares quaſdam partes; vt ſi ſimplex vel prudens ſit; ſi prouectus in rebus ſpiritualibus, an adhuc rudis ac nouus; ſi intelligens & capax, an verò hebetior & tardior. Nam cum diuerſis diuerſo modo agendum eſt; vt rudioribus ſunt res explicatiùs proponendæ, alijs autem breuiùs, &c.

7. Illud autem in primis neceſſarium, vt, qui exercitia traditurus eſt,

eſt, totum librum Exercitiorum perlegerit, eumque præ manibus habeat; & præſertim annotationes, & regulas. Neque ſufficit curſim ea videre, ſed omnia accuratè, immo ſingulas pæne voces expēdere oportet: quoniam quædam ſunt in ijs breuiſſimè dicta, quæ magnum pondus habent; & ignorata, aut prætерita, damnum afferunt. Itaque tum antea accuratè ea vidiſſe oportebit, tum verò in dandis exercitijs relegenda erunt accuratiùs; præſertìm quæ pertinent ad illud tempus, in quo tum verſatur ille qui ſuſcipit.

8. Iuuabit etiam, vt ſingula exercitia, antequā ea tradat, aliquantulum ipſe meditetur, ſi fieri poterit; vt meliùs imprimat alteri.

CAPVT VI.

De viſitando eo qui exercetur.

COEPTIS exercitijs, ſit diligens in viſitando ſuis temporibus

poribus eo qui exercetur. Videtur autem expedire, vt quotidie ſemel eum adeat: neque tamen ſæpius, niſi aliqua occurreret neceſſitas; vt aliquando accidit prima hebdomada propter rei nouitatem, aut ſecunda propter difficultatem electionis.

2. Immo cum aliquibus hominibus grauibus, & bene introductis in ſpiritu & deuotione, poſſet etiam aliquando eſſe vtilius, vt aliquis dies omitteretur. De tempore autem eum viſitandi, videat ipſe quod ſit cõmodius & aptius. Ex natura quidem ſua videtur matutinum; quia tunc animus eſt magis diſpoſitus ad res percipiendas & penetrandas. Quamquam ſub veſperã ſolet eſſe maior neceſſitas; quia tunc interdum magis creſcunt tentationes & deſolationes, quia animus eſt minùs aptus ad contemplandũ; & ideo interdum incidit in moroſitatem quan-

quandam, & magis eſt expoſitus tentationibus.

3. Videat etiam Inſtructor, an aliquando ex peculiari cauſa expediat, vt ſtatim à prandio, vel à cæna, ipſe, vel aliquis alius maturus & diſcretus ab eo deſignãdus, cum eo, qui eſt in exercitijs, maneat, ad honeſtam recreationem.

CAPVT VII.

De exigenda ratione meditationis.

IGITVR quodcunque tempus elegerit ad eum inuiſendum, cùm ad ipſum venerit, interrogabit quomodo ſe habuerit ab ea hora, qua illum poſtremò vidit, & præſertim in meditatione: nimirum quem modum tenuerit in meditando, quos mentis diſcurſus, quas voluntatis motiones habuerit, quas conſolationes ſenſerit, & in quibus punctis.

2. Si bene procedit, & conſolationibus abundat, non valde

laudare oportet, ne ſibi complaceat; ſed primùm doceat, quomodo ſolidum fructum ex illis conſolationibus elicere debeat. Nam ſi nihil aliud fiat, abeunte illo ſuaui ſenſu, (qui ferè non diu durare ſolet) nullus fructus remanebit. Quare inſtruendus eſt, vt eas conſolationes dirigat ad morum emendationem, vitæque totius inſtitutionem: quia (vt ſcriptum *Rom. 2.* eſt) non auditores legis, ſed factores iuſtificantur. Atque hîc ** Annot. 10.* etiã monendus eſt, * vt breuiter in ſcripto ponat notabiliores conſolationes, & lumina; deſideria quoque, & firmas deliberationes faciendi aliquid: quoniam prodeſunt multum alio tempore, cùm ea non habebit.

3. Deinde verò præparet illum ad tempus deſolationis, & ariditatis, quæ ſolent frequenter contingere; ne deinde, cùm contigerint, imparatus ſit: Atque hoc tem-

tempore cùm res bene ſuccedit, non oportet diu cum ipſo remanere; ſed ſinendum vt creator cum creatura ſua, & hæc viciſſim cum illo tranſigat: niſi neceſſarium videretur ad eum vel dirigendũ, vel etiam recreandum, ſi nimis abſorptus eſſet cogitationibus illis.

4. Contrà verò, ſi exercitans aridus ſit, & deſolatus, aut diſtractus in meditando, percunctari debet, quomodo ſe geſſerit in meditatione, & nominatim quomodo obſeruarit additiones; & ſi in aliqua remiſſum inuenerit, moneat, & inſtruat. *Annot. 8. ex 20.*

5. Aperiat etiam ei viam ad meditationem, attingendo & quaſi indicando aliquos conceptus, quos deinde ipſe cogitatione proſequatur.

6. Hortetur ad patientiam & longanimitatem, ne ſe obrui ſinat tædio, ac propter moleſtiam & laborem auertatur ab oratione:

 quia

Annot.13. ex 20. quia ſi fortiter cum ſpe ac fiducia perſeueret pulſare ad oſtium miſericordiæ diuinæ, non poterit non aperire, iuxta illud: *Si moram fecerit, expecta illum; quia veniens veniet, & non tardabit.* *Habac.2.*

Annot. 7. ex 20. reg. 8. ad motus animi diſcernendos. 7. Moneat etiam optimum remedium conſequendi à Deo deuotionem eſſe, vt humilietur ſub potenti manu Dei, & ſe ſubijciat ac reſignet eius diuinæ voluntati. ſæpe enim illa diſplicentia & amaritudo non tam venit ex feruore, quàm ex tacita quadam ſuperbia, qua homo confidit in ſua diligentia; vel quia in eo etiam vellet excellere: aut ex amore proprio, quia amat conſolationem. Quare hoc omnino obſeruandum eſt, vt, cùm fecerit quod in ſe eſt, cætera permittat diuinæ voluntati & charitati; & confidat, quòd illa ipſa ariditas ideo permittitur à Deo, quia ſibi ſic expedit. Et hic ipſe affectus humilita-

tis,

tis, & ſubiectionis erga Deum, ſæpe magis efficax eſt, vt concedat gratiam bene orandi.

8. In primis autem caueat Inſtructor, ne vnquam det ei occaſionem ſuſpicandi quòd minùs bonam opinionem de ſe habeat, etiam ſi non ita bene ſe geſſerit; ſed oſtendat illi ſemper ſe bene ſperare, & ſua ſpe etiam illi animum ac ſpem addat.

CAPVT IIX.

De proponenda meditatione.

IN proponendis punctis meditationum * non oportebit ea valde exaggerare; aut etiam ita enucleare, vt, qui meditatur, ipſe nihil noui per ſe inuenire poſſit, aut certè ægre. Experientia enim docet, magis omnes delectari & moueri etiam ijs, quæ per ſe inueniunt; & ideo ſatis erit quaſi digito indicare venam, quam deinde ſibi quiſque effodiat. Si tamen

* *Annot. 2. in 20.*

eſſent aliqui parum capaces, ijs poſſent paulo magis declarari.

2. Ipſæ autem meditationes dari ſolent in ſcriptis, ne fatigetur memoria exercitantis, quod ſolet impedire deuotionem; cùm vires omnes ſint integræ reſeruandæ intellectui & voluntati.

3. Denique inter alia quæ Inſtructor attendere debet, eſt etiam illud, ne qui exercetur caput lædat nimia attẽtione orandi. Eſt enim magnum huius periculum, tum tempore deſolationis, quo anima magis conniti ſolet, quaſi aduerſo flumine; tum etiam conſolationis, cùm ſe totam dat propitijs ventis. Quare non ſufficit monere de moderatione ſeruanda. nam cùm ij qui exercitia faciunt, vt plurimum ſint rudes & noui in meditando, non ita poſſunt cognoſcere quid ſibi nociturum eſt. ſed oportet interrogare, quem modum ſeruent in eleuãda mente

in

in Deum, & in ea retinenda in Deo, & nominatim in compoſitione loci: ac ſi appareat eos ſibi vim facere, docendi ſunt de modo ac ratione cogitandi ſuauiter de diuinis. Primò, quia alioquin durari non poteſt, & impeditur meditatio. Deinde etiam, quia ſolidus fructus conſiſtit in cognitione illarum veritatum, & voluntatis motione, quæ procedunt ex lumine intimo; non autem in hac attentione violenta, aut in coactitijs illis lacrymis, quas meritò irridet Caſſianus. * Poſtremò, quia hoc negotiũ orationis, etiam ſi noſtram quoque cooperationem exigat, maiori tamen ex parte pendet à Deo, & eſt donum Dei. Quare ad hoc potiùs ſe anima diſponere debet per humilitatem & puritatem, quàm confidere in ſua præparatione & induſtria.

*Collat. 9. c. 30.

4. Reliqua quæ in vniuerſum

monendus eſſet Inſtructor, ferè continentur in libro Exercitiorum, partim in meditationibus ipſis, partim in annotationibus, partim etiam in regulis illis diſcernendi ſpiritus, quæ ſunt valde vtiles, & quaſi lucem præferunt in omni hoc itinere ſpirituali, tum prima hebdomada, tum omnibus ſequentibus. Et ideo iterum repetendum quod ſuprà attigimus, debere hunc librum admodum familiarem eſſe Inſtructori, eiuſque memoriam renouandam eo tempore, quo exercitia traduntur: quia quoties eum leget, toties nouum lumen & intelligentiam hauriet.

5. In quo etiam admonendus eſt, etiam ſi ex vna parte omnem eius ordinem, ac methodum, & particularia documenta exactè ſeruare debeat, & * quo exactiùs ſeruabit, eo magis concurret Dominus: tamen ex altera parte multa

*Ex 5. exercitio 1. hebdomadæ extremo.

multa permitti eius prudentiæ, pro varietate vel perſonarum quæ faciunt exercitia, vel ſpirituum quibus agitantur, vt vel iſta exercitia moderari, vel etiam aliqua alia pręſenti earum neceſſitati opportuna præſcribere poſſit, vt apertè dicitur Annotat. 17. & 18. ex primis, & alibi.

CAPVT IX.

De varijs hominum generibus, quibus dari poſſunt exercitia.

Qvibvs exercitia dari poſſunt, in vniuerſum in duas claſſes diuidi poſſe videntur. Alij enim ſunt, qui omnes illas conditiones habent, quas Capite primo diximus requiri, vt integra exercitia peragant; & de his nihil hìc in particulari dicendum eſt: ad eos enim pertinent omnia, quæ toto hoc Directorio dicētur; maximè ſi de totius vitę ſtatu deliberare velint. Alij igitur ſunt, quibus

non ſunt tradenda plena exercitia: Vel quia iam in ſtatu ſunt; vt matrimonio vincti, & alij, quibus ob alias cauſas non expedit dari electionem: Vel quia propter negocia publica, aliáſve occupationes, tempus aut locum non habent; vt ſunt Magiſtratus, & quidam aliquando nobiles, aut patres-familias, & ſimiles: Vel quia non aliam vtilitatem quærunt ex exercitijs, quàm vt generalem Confeſſionem faciant, & ad reliquam vitam bene dirigendam inſtruantur: Vel quia non admodum capaces ſunt; vt ſunt rudes & illiterati; qui tamen iuuandi ſunt iuxta eorum captum.

2. Igitur quod attinet ad Religioſos, (non agimus hîc de noſtris, quia de his ſeparatim agemus Capite ſequenti) ſi antea nullum mentalis orationis vſum habuerunt, eadem eſt ratio, quod ad eos inſtruendos attinet, quæ

alte-

alterius cuiuſuis ſæcularis, maximè ſi antea laxiorem & liberiorem vitam duxiſſent. Tunc enim diligenter exercendi eſſent prima hebdomada, vt habeant cognitionem & contritionem ſuorum peccatorum, tum quæ in ſæculo, tum quæ in Religione commiſiſſent: quia hoc eſt fundamentum ad reformationem & correctionem totius vitæ. Si verò antea etiam dediti fuiſſent orationi mentali & deuotioni; tunc prima hebdomada breuiùs percurri poterit, vt diligentiùs immorentur in meditatione vitæ Chriſti.

3. Illud verò in prima hebdomada & deinceps præcipuè curandum erit, vt in ſua vocatione confirmentur; & ſibi perſuadeant hanc viam ſibi conſtitutam eſſe ad beatitudinem conſequendam, vt regulas ſui Ordinis plurimi faciant, & eas quàm diligentiſſimè obſeruent, & ad ſuum inſtitutum

quàm maximè afficiantur: vt cauſas intelligant, quare adhuc minùs profecerint, & ad hunc finem meditationes & examina dirigant. quod ab initio explicandum erit, & deinde ſemper continuandum.

4. Denique etiam vt zelum concipiant iuuandi alios, ſiue proximos iuxta ſuum inſtitutum, ſiue etiam Fratres eiuſdem inſtituti, & exemplo, & opere.

5. Electio ſtatus non eſt eis danda: ſed tamen iuuabit tradere regulas & inſtructiones eius (vt poſſint deinde alios iuuare, vel etiam de rebus occurrentibus deliberare) eodem modo, quo infrà dicetur de hominibus Societatis.

6. Quin etiam finitis exercitijs poſſet eis magno cum delectu, & ſpe fructus, nec ſine facultate Prouincialis, communicari liber Exercitiorum; ſi ipſi cuperent, & eo bene vſuri viderentur; & denique

doceri

doceri etiam poſſent de modo tradendi alijs exercitia.

7. Cæterùm ſciant noſtri vix fructuoſiùs operam poni poſſe, quàm cum Religioſis: quoniam non in ipſis tantùm fructus ille reſidet, ſed ordinariè manat ad alios; primùm quidem ad eorum Fratres, qui ipſorum exemplo iuuari poſſunt; deinde etiam ad ſæculares, quorum animas illi tractant. Et ideo licet omnibus Religioſis vtilia ſemper ſint exercitia; tamen ijs maximè, à quibus vel ratione officij, vel alterius eiuſmodi cauſæ, vtilitas in alios deriuari poteſt; vt ſunt Magiſtri Nouitiorũ, Superiores, Baccalaurei, Concionatores, & alij eiuſmodi. Quo fiet ſæpe, vt vno reformato, alij multi reformentur: idq; commodius eſt, quàm vt nos ipſi id per nos præſtemus; ne videamur velle eſſe aliarũ Religionũ reformatores, quod ſolet eſſe odioſum.

8. Si

8. Si ſint coniugati, aut patresfamilias, dirigenda erunt exercitia ad eum finem, vt iuxta diuina præcepta familiam regant, liberos & ſeruos inſtruant; præterea, vt reditibus & facultatibus iuſtè, ac piè, & ſobriè vtantur; & eleemoſynas faciant pro viribus ſuis, neque excedant in ſumptibus; aliaque ſimilia, de quibus agitur in lib. Exercitiorũ, in fine ſecundæ hebdomadæ. Hi autem effectus, quos diximus, plerunque ſolent in anima conſequi ex meditationibus ipſis, quanquam alterius materiæ: quoniam cùm verè timor vel amor Dei ingeneratus fuerit, facilè etiam reliqua vita tota reformatur. *Sed tamen ſi Inſtructori videretur propriam aliquam directionen de his dare, vel extra orationem, vel in ipſa oratione per aliquam meditationem, poſſet etiam hoc fieri. quod idem intelligimus de alijs quoque

* *Annot. 17. ex 20.*

que hominum generibus, de quibus ſtatim dicemus.

9. Si ſint Eccleſiaſtici, ita erunt inſtituendi in exercitijs, vt cognoſcant quantã virtutem exigat ille ſtatus, eamque acquirere cupiant; & doleant, ſi non hactenus habuerint. Quare ita dirigendi ſunt, vt vitia & prauos affectus exuere decernant, & contrarijs ſe virtutibus ornare, quæ Eccleſiaſtico homini neceſſaria ſunt: vt ſemper meminerint ſe diuino cultui & Eccleſiæ miniſterio dicatos & conſecratos eſſe, ideoque munus ſuum implere ſatagant: vt etiam beneficiorum prouentus rectè diſpenſare, & in eos vſus, quos oportet, erogare ſtudeant: denique vt etiam zelum Dei habeant, & pro animarum ſalute iuxta vires, talentum, & officium, elaborent.

10. Si ſint Magnates, aut Magiſtratum aliquem gerant, ijs quo-

que debebunt ſua præcepta & documenta tradi: vt iuſtitiam adminiſtrent, vt auaritiam & ſuperbiam fugiant, vt pauperes ſubleuent, vt ſe Dei miniſtros in illo opere eſſe ſentiant, vt ſemper Dei timorem atque honorem omnibus rebus proponant; & alia, quæ Inſtructor ſua prudentia per ſe videre poterit, & ad ea dirigere eum quem inſtruit.

11. Quòd ſi eiuſmodi homines propter publica negocia quæ gerunt, vel ob alias honeſtas cauſas, non poterũt omnino vacare exercitijs, * oportebit accipere quod poſſunt; vt ſcilicet aliquas ſaltem horas quotidie meditationi tribuant: Et tunc etiam poterũt manere in domo ſua, ita vt Inſtructor adeat ad ipſos ſuis temporibus. quod aliquãdo melius eſſe poſſet, quàm vt ipſi domum noſtram veniant ad Inſtructorem; præſertim cùm ſunt perſonæ illuſtriores;

* *Annot. 19. ex 20.*

res; quia ſic faciliùs res celatur.

12. Illud tamen longè vtilius, ſi poſſent in aliquod prædium aut Cœnobium ſecedere, vt fecit B. P. N. IGNATIVS in monte Caſſinate. In ipſis autem exercitijs ita procedendum erit, vt res ac tempus poſtulabit. Nam ſi minús temporis ſpatium quotidie impendant meditationi, eo magis proroganda erit prima hebdomada, & confeſſio generalis, & reliqua: ſi verò plures horas meditando inſumant, poterunt iſta omnia celeriùs expediri, vt magis vel minùs accedatur ad conſuetam formam exercitiorum. *Annot. 20.*

13. His autem electiones non ſunt dandæ; niſi fortè deliberare vellēt de officio, vel dignitate aliqua ſuſcipienda, vel deponenda, aut etiam de vitæ ſtatu ij, quibus integrũ eſt. Monendi autem ſunt, vt ſaltē horis illis, quibus meditationi vacant, ab omnibus aliarum

rerum

rerum cogitationibus ſe expediant, quantum fieri poteſt,

14. Si ſint rudes & illiterati, non erit multum temporis cum eis inſumendum, nec tradenda ſunt eis integra exercitia; ſed ſeruandus eſt modus, qui indicatur in annot. 18. ex viginti.

15. Ad hoc autem caput pertinent etiam fœminæ, quarum aliquæ interdum expetunt exercitia; atque ideo cum ijs idem modus ſeruari debet, qui cum rudibus: niſi eſſet aliqua tam bono iudicio, & ita capax rerum ſpiritualium, tantumque ocij domi haberet, vt exactè omnia, aut maiorem partem, facere poſſit; tunc enim nihil impediret etiã hæc fieri. Sed illud obſeruari deberet, (quod prudẽtiæ eſt) vt ipſæ in eccleſiam noſtram veniant ad accipiendas meditationes; & ita cautè procedatur, ne vlla ſuſpicio aut ſcandalum ſequatur. quam etiam ob

cauſam

cauſam fortaſſe expediet, vt non dentur meditationes in ſcriptis, ſed voce; ne homines exiſtiment aliquas eſſe epiſtolas. Quòd ſi ſcripto vtendum erit, fiat omnino diſcretè.

CAPVT X.

De modo tradendi noſtris exercitia.

QVOD ad noſtros attinet, Primùm quidem ijs, qui Societatem ingrediuntur, omnino debent dari exercitia omnia integra, & iuxta formam in libro præſcriptam.* Cùm enim hoc ſit vnum ex experimentis, quod B. P. N. IGNATIVS requirit, requiritur etiam, vt fiant planè, vt iacent: excepta tamen electione: idque ſingulas meditationes ſingulis pagellis deſcriptas quotidie afferendo: neque enim liber ipſe dari debet hac prima vice. **Exam. c. 4. §. 10.*

2. Prçterea in progreſſu temporis, cùm contigerit vt ſe colligant

ad facienda exercitia, debebunt hæc ipſa aliquoties, vt bis, vel ter, facere; ſi non integre, ſaltem ea quæ ſunt primæ hebdomadæ, & aliquot meditationes ex ſequentibus, vt de regno Chriſti, Incarnatione, tentatione Domini, inſtitutione ſanctiſſimi Sacramẽti, Paſſione, & illa, quæ eſt de amore excitando; prout opportunum fuerit, & tempus conceſſerit.

3. Quod propterea faciendum eſt: quia, cùm deinde exercitia alijs daturi ſint, omnino oportet, * vt ipſi ea priùs bene nota & perſpecta ſibi fecerint. Quam etiam ob cauſam oportet, vt præter meditationes bene intelligant ac teneant vſum quarundam regularũ & annotationum; verbi gratia, Annotationes viginti initio libri Exercitiorũ poſitas, Examina, Additiones decem in fine primæ hebdomadæ, Regulas electionũ, diſcretionis ſpirituum, & alia

* *Conſt. p. 4. c. 8. §. 5.*

& alia eiuſmodi : & ideo legere debebunt librum, & bene intelligere, ac de quo dubitabunt, quærere ab eo, qui eis tradit exercitia.

4. Cæterùm poſtquam ea, vt dictum eſt, aliquando fecerint, & repetierint reliquo deinde tempore, dum nondum ita exercitati erunt in vſu meditationũ, (etſi in quotidianis meditationibus poteſt quiſque pro ſua deuotione vel neceſſitate ea meditari, quæ Dominus ſuggeſſerit, ex Euangelio, Scripturis, vel alia; re tamen pro ſecuriore directione, ac vtilitate maiore, cum Præfecto rerum ſpiritualium aut cum Superiore communicata) cùm agitur de tempore aliquo certo meditationibus & ſeceſſioni tribuendo, quod nos communiter Exercitiorum vocabulo appellamus; quia ferè expedit ab aliqua purgatione inchoare, conuenit vt aliqua exercitia purgatiua non prætermittant;

tant; vt de morte, & de peccatis, præſertim reflectendo ad ea, quæ in Religione admiſerint.

5. Neque tamen expedit dare in ſcriptis exercitia iſta accōmodata religioſo ſtatui: tum vt exercitia B. P. N. IGNATII integra, vt ſunt, conſeruentur, nulla re addita, vel transformata: tum quia etiam ipſi maiorem ſine dubio guſtum & motum ſentient ex ijs, quæ ipſimet inuenerint, quàm quæ ab alio ita minutè enucleata acceperint. Sed tamen Inſtructor poteſt aliquam inſtructionem aut lucem dare, & tanquam in via ponere, monendo eum qui exercetur, vt ipſe ſibi applicare cōſueſcat, vt, verbi gratia, in fundamēto, poſtquam cogitauerit finem hominis, actuet hunc finem in eo ſtatu, in quo nunc eſt; vt quoniam iam non poteſt eſſe indifferens ad diuitias & paupertatem, applicet hanc indifferentiam

tiam ad eas materias, quæ occurrunt in Societate; & ſic de alijs.

6. Notandum eſt etiam, primam hebdomadam debere in noſtris, ſi ſemel exactè exercitia fecerint, ordinariè ſatis breui tempore expediri: ita vt etiam interdum minori ſpatio quàm tridui, vel etiam aliquando bidui expediri poſſit, ſi ita videatur; vt gradus fiat ad ſecundam hebdomadam, in qua vt plurimum diutius immorandum eſt. * Quare hoc potiſſimùm ex Inſtitutoris iudicio pendere debebit; qui ſi viderit aliquem maiore purgatione indigere, poterit & debebit eum diutius in ea retinere, ante omnia conando, vt eum inducat ad deſiderandam ſui ipſius reformationem perfectam.

* *Annot. 4. ex 20.*

7. Materia autem circa quam hæc reformatio verſari debet, hęc ferè eſt: paſſiones non bene domitæ, mali habitus, peruerſæ in-

clinationes, vt ad honorem, & æſtimationem propriam, vel propriam voluntatem, ad corporis commoditates, &c. tentationes ab extrinſeco proueniẽtes, pręſertim vehementes & crebræ: deinde etiam miniſteria Societatis; vt concionari, audire confeſſiones, habere ſcholam: denique omnes actiones, quas aliquis componere & ordinare velit; vt comedere, dormire, ſtudere, agere cum externis, vel cum noſtris, & alia.

8. Quare hoc primùm curari debet in eo, qui facit exercitia, vt quàm maximam ſui ipſius acquirat cognitionem, percurrendo tempus anteactum, & occupationes, vel officia, & in ijs perpendendo tum multitudinem defectuum ſuorum; tum etiam grauitatem, ratione ſtatus & obligationis; tum denique etiam conſiderando cauſas, & origines, & radices eorum vitiorum.

9. Ad quam etiam reformationem valde vtile eſt, vt in fine primæ hebdomadæ fiat confeſſio generalis de toto tempore Religionis; non quidem ſemper quoties exercitia repetuntur, ſed cùm aliquis peculiariter motus à Deo vellet inſtituere nouam vitam, ſeque perfectiùs reformare. Hoc enim vſu compertum eſt magnopere multis profuiſſe, & valde iuuiſſe ad cognitionem ſui, & emendationem.

10. Quòd ſi viderit Inſtructor eum qui exercetur, hac ratione iuuandum ad eum finem conſequendum, qui intenditur, poterit etiam aliquas meditationes ſtatui cuiuſque vel neceſſitati præſenti accommodatas addere; vt de beneficio vocationis, de tribus votis, de cauſis cur vota renouantur, & de ipſa formula votorũ noſtrorum, de diuinis beneficijs, de periculo tepiditatis, & huiuſmodi.

Interdum etiam ex Summario Conſtitutionũ,prȩſertim ex præcipuis regulis, quibus religioſa ferè perfectio continetur,vt 11. & 17. & ſimiles; & in vniuerſum eæ ſint materiæ, quæ ad timorem & amoremDei,ad ſui ipſius odium, virtutis ſtudium, rerum viſibilium contemptum, æternarum deſiderium, atque charitatis ardorem augendum pertinent.

11. Ad faciliorem etiam introductionem eorum, quibus vel non eſt facultas,vel non vacat per ſe inuenire, poterit via aperiri ad myſteria Vitȩ & Paſſionis Domini, ſi nonnullæ veritates Theologicæ proponantur: verbi gratia, cùm de Incarnatione agitur, ſi cauſæ eius & fructus explicentur; aut cùm de Paſſione,ſi cauſȩ acerbitatis eius; ſi etiam inſinuentur modi eam meditãdi, verbi gratia, ad compatiẽdum,ad imitandum, ad admirandum, & ſic de alijs.

12. Po-

12. Poſtremò, qui ſunt iam prouectiores in rebus ſpiritualibus, & meditando magis exercitati, de quibus par. 6. c. 3. §. 1. ijs (ſi interdum ad ſpiritum colligendum & feruorem hauriendum ſe recipiunt; vel ad aliquod opus aggrediendum, vt miſſionem, aut aliquid eiuſmodi) cùm nec eadem ſit omnium diſpoſitio, nec vna menſura, non videtur quicquam præſcribendum circa materiam; ſed poſſunt ea meditari, quæ ſibi vtilia putauerint ad eum finem conſequendum, quem intendunt. Credendum eſt enim, quòd ex notitia quam ex exercitijs B. P. N. IGNATII antea iam habebãt, & ex vnctione Spiritus adiuti, inoffenſo pede, immo magna cum vtilitate, per hanc viã currẽt.

13. Quod attinet ad electionem ſtatus, ea non eſt noſtris danda in exercitijs. De electione autẽ negocij aut actionis alicuius

conſultare, non eſt proprium exercitiorum; ſed poteſt fieri etiam extra exercitia omni tempore & occaſione : & ideo in hac etiam diligenter inſtruendi ſunt noſtri, vt ſciant bene vti regulis eligendi ad indagandam Dei voluntatem & beneplacitum ; vt cùm Superiores debent ſtatuere de re aliqua dubia, maximè ſi non poſſint cum ſuis conſultare, vt dicitur 16. reg. Prouincialis : & denique in rebus omnibus, quas coram Deo conſtituere ac definire oporteat, ſemper admodum iuuat illa praxis, quæ in eligendo præſcribitur, de qua infrà prolixiùs agemus ; & inde peti poterunt, quæ noſtros iuuare poſſint ad intelligendam Dei voluntatem in omni eiuſmodi re, iuxta cuiuſque rei qualitatem.

CAPVT

CAPVT XI.

De prima hebdomada in vniuerſum.

Omnia hæc exercitia à B. P. N. Ignatio in quatuor hebdomadas diſtributa ſunt, quæ quidē hebdomadæ non tam numero dierum, quàm materiæ genere diſtinguuntur: & ideo non neceſſe eſt, vt ſeptem vel octo dierum circulus in ſingulis conſumatur; ſed ſufficit vt illi affectus vel fructus inueniantur, qui in vnaquaque exquiruntur. *Annot. 4. ex 20.*

2. Prima continet conſiderationem peccatorum; vt eorum fœditatem cognoſcamus, veréque deteſtemur, cum dolore, & ſatisfactione conuenienti. Secunda proponit vitā Chriſti; ad excitandum in nobis deſiderium ac ſtudium eam imitandi. quam imitationem vt meliùs perficiamus, proponitur etiam modus eligēdi, vel vitæ ſtatum, qui ſit maximè ex volun-

tate Dei; vel ſi iam eligi non poſſit, dantur quædam monita, ad eum, in quo quiſque ſit, reformandum. Tertia continet Paſſionem Chriſti, qua miſeratio, dolor, confuſio generatur, & illud imitationis deſiderium vnà cum Dei amore vehemētiùs inflammatur. Quarta demum eſt de Reſurrectione Chriſti, eiuſque glorioſis apparitionibus, & de beneficijs diuinis, & ſimilibus, quæ pertinent ad Dei amorem in nobis excitandum.

3. Igitur in hac prima hebdomada proponuntur media, quæ ad animam purgandam per contritionem atque confeſſionē pertinent, & quæ ad veram pœnitentiam in nobis gignendam iuuare poſſunt. Quare huc omnia dirigere debet, qui facit exercitia, vt peccati malitiam, ſuamque abiectionem & vilitatem agnoſcat, eamque ex animo intimè ſentiat.

Quam

Quam ob cauſam expediret, vt hoc tempore (ſi Sacerdos ſit) ex hoc ſpiritu humilitatis abſtineat à quotidiana celebratione; niſi deuotio, aut profectus ſpiritualis, aut aliqua obligatio ad id impellat: vt poſtea generali confeſſione peracta, maiori cum præparatione, fiducia, ac reuerentia ad Sacrificium Altaris redeat.

4. Notandum etiam, hanc primam hebdomadam eſſe fundamentum ac baſim cæterarum, & ideo nunquam prætermitti debere. Vnde etiam ſi quis alia exercitia huius hebdomadæ, aut etiam omnia integra feciſſet, & denuo ea repetere vellet, tamen hinc incipiendum eſſet: quamuis breuiùs expediri poſſet.

5. Igitur poſtquam aliquis in eum locum venerit, vbi exercitijs vacaturus eſt, ea ipſa die debet Inſtructor ad eum adire, &, priuſquam tradat fundamentum, ei

explicare aliquas ex annotationibus; nempe primam & quintam, & ex decimaſeptima illam admonitionem de animo aperiendo, item ex vigeſima id quod dicitur de vtilitate ſeceſſus in loco ſeparato. Quod etiam opportunitatem ei dabit, vt eum moneat de ijs, quæ ſuprà cap. 2. diximus eum eſſe monendum; cum ea tamen dexteritate, quam ibi diximus; nempe vt non omnia ſimul, ſed quantum prudentia dictabit.

6. Annotatio autem illa ante fundamentum, quæ incipit, *In primis*, expediet magis hoc tempore, vt non proponatur ita in genere, quando quis incipit exercitia: ſed in diſcurſu exercitiorum, ſi quid dubium vel obſcurum occurrat, aut ob aliquam eius, qui exercetur, diffidentiam, videatur opportunum, tunc ei explicari poterit.

CAPVT XII.

De Fundamento.

PRIMVS ingreſſus in hanc primam hebdomadam fit per conſiderationem vltimi finis, quæ conſideratio ideo dicitur Fundamentum, quia eſt baſis totius ædificij moralis & ſpiritualis.

2. Poteſt autem diuidi in tres partes. primò in finem, propter quem homo creatus eſt: ſecundò in media ad conſequendum hunc finem: tertiò in difficultatem eligendi hoc vel illud medium, cùm ignoremus quid magis aptum ſit ad huius finis conſecutionem; omnis autem error in hac parte non poſſit eſſe non damnoſus & periculoſus. Ex quo naſcetur etiam quartum, vt homo ponat ſe in illa omnimoda indifferentia & æquilibrio.

3. Hæc autem indifferentia eſt maximi momenti: quare admo-

nendus eſt qui ſe exercet, quanto altiùs hoc fundamentum iecerit, tanto firmius futurum ędificium; idq́ue etiam indicauit P. P. N. IGNATIVS annotat. decimaquinta & decimaſexta ex viginti.

4. In danda hac meditatione maximè (quia nonnullis, cùm nondum aſſueuerint orationi, videri poteſt aridior) addi poterunt aliquæ excurſiones ad meditandum: vt in eo quod dicitur creatum eſſe hominem, poteſt ſimul cogitari à Deo eſſe creatum de nihilo, & ſimul quot & quanta in creatione habuerit, & præterea quomodo ſemper ab illo in eſſe conſeruetur.

5. Sed horum conſideratio non tam dirigenda eſt ad gratitudinem, vt fit cùm conſiderantur beneficia Dei; quàm ad ſcopum huius fundamenti, nempe quòd illa omnia à Deo data ſint, vt perueniremus ad illum vltimum finem.

nem. Vnde etiam poteſt homo in hac meditatione reflectere cogitationem ad ſeipſum; quomodo hactenus habuerit ſe ad finem & ad media; quantum aberrauerit, quòd creaturis abuſus ſit, quæ illi adiumento eſſe debuerunt: vt iam quaſi in generali iaciat fundamenta ad cognoſcēdam deformitatem vitæ ſuæ, quod poſtea vberiùs & magis particulariter faciet in meditatione peccatorum.

6. In meditatione huius fundamenti liber Exercitiorum non præſcribit certas horas, vt fit in exercitijs ſequentibus; ſed vt facili initio inchoemus, vnuſquiſque pro viribus & pro deuotione ſua ad id tempus ſibi aſſumat; vel, ſi opus ſit, Inſtructor ei præſcribat.

7. Debet autem curare, vt cognitio huius veritatis, quæ in fundamento tractatur, quàm maximè menti infigatur: quoniam

vt fundamentum fabricæ totam ipſam ſuſtinet, ita hæc veritas influit in omnia exercitia, & præſertim in ipſam electionem ſtatus, quæ tota ferè hinc pendet: & ideo quo meliùs hæc meditatio ſucceſſerit, eo etiam meliùs reliqua ſuccedunt.

CAPVT XIII.

De duplici examine.

DVM durat meditatio fundamenti, debet Inſtructor exercitantem aliquoties viſitare, & ſemper ei aliquid noui in ſcriptis afferre: quia ſic videtur quodammodo leuari tædium, & meliùs etiam percipi quæ ſingula proponuntur.

2. Igitur in primo congreſſu poſt datum fundamentum datur examen particulare; in quo tradendo ſignificandum eſt ei, in quouis homine vnum aut alterum vitium ſiue peccatum eſſe ſo-

lere

lere præcipuum, & quod in eo ſit quaſi cauſa & radix aliorum.

3. Et licet in aliquo plura eſſent præcipua; expedire tamen, vt vnum deligatur ad quod extirpandum toti incumbamus, vt eo ſuperato, ad aliud & aliud deinceps peculiarem hunc conatum & ſtudium transferamus.

4. Huic igitur rei ſeruit examen particulare, cuius vſus etſi poſt peracta exercitia eſſe debet toto vitæ tempore, nunc tamen inchoatur, tum vt aliqua eius peritia acquiratur, tum etiam quia hoc examine vti oportet circa exercitia, & eorum additiones.

5. Eſt autem multum commendandus huius examinis vſus, propter magnam eius vtilitatẽ, præſertim ad conſequendam animi puritatẽ, vt docet Caſſianus Collat. 4. & 5. c. 14. ac S. Bernardus ſæpe. Itaque in fine exercitiorũ, cùm diſcedenti dantur præcepta vitæ bene

bene inſtituendæ, hoc in primis inculcandum eſt. Additiones autem illæ quatuor dictandę ne ſint, an verbo tantùm explicandę, prudentiæ Inſtructoris relinquatur.

6. Deinde eadem die, & ſequenti, datur examen generale & quotidianum. Non autem datur per modum meditationis, ſed inſtructionis cuiuſdam, & vt homo incipiat aperire oculos ad cognoſcenda peccata vitæ præteritæ.

7. Quod verò attinet ad examen generale, non eſt dubium, quin aliæ etiam multæ ſint peccatorum ſpecies, quæ hîc non ponuntur: ſed Vel hîc ea tantùm peccata attinguntur, quę frequentiùs accidunt; reliqua autem peti poſſunt ab alijs auctoribus, qui ex profeſſo de hoc agunt: Vel hoc examen pro ijs tantùm conſcriptum eſt, qui iam paulo magis ſpirituales ſunt, & ab alijs grauioribus peccatis abſtinent, in

hæc

hæc autem frequentiùs incidere ſolent. Itaque non fuit mens B. P. N. IGNATII tam breui tractatione omnia peccata comprehendere, ſed tantùm, vt dictum eſt, pios animos admonere de ijs quæ frequentiora ſunt.

8. Porrò examen quotidianum, quod quinque puncta complectitur, dictetur prout iacet. Ad illud autem faciendum iuuat illa lux, quam præbet examen generale per illam diſtinctionem peccatorum, quæ fiunt cogitatione, locutione, & opere.

CAPVT XIV.

De primo exercitio primæ hebdomadæ.

CIRCA ordinem tradendi exercitia ſequendus eſt is, qui ponitur in ipſo libro Exercitiorum; nempe vt prima hora fiat exercitium trium potentiarum, ſecunda autem peccatorum, tertia

verò & quarta repetitiones vtriuſque; ſi autē addatur etiam quinta hora, fiat de inferno. Sin fiant tantùm quatuor horæ, hoc exercitium de inferno differendum erit in diem ſequentem; quo eodem die poſſunt dari etiam alia exercitia de morte, de iudicio, cum ſuis repetitionibus. Tertio die proponenda erit eadem materia, ſed cum aliquibus nouis punctis; vt in materia peccati, proponendo effectus quos facit in animo, aut aliquid eiuſmodi. ſic enim tollitur tædium, & materiæ profundiùs penetrantur.

2. Porrò primum exercitium illud eſt, quod appellatur *Trium potentiarum:* non quia in alijs etiam non exerceātur hæ tres potentiæ; ſed voluit B.P.N. IGNATIVS in hoc quaſi aditu & principio omnium exercitiorum, viam monſtrare, quæ in meditando tenenda eſt: nempe vt per memoriam

moriam adiuuaretur ratio ad diſcurrendum, ſiue ratiocinandum; per diſcurſum autem excitaretur voluntas & affectus; idq; actuare voluit in materia peccati, quę prima occurrebat ad meditandum.

3. Itaque in hoc primo exercitio ſunt ſigillatim explicanda exercitia ſumenti omnia, quæ in ſequentibus exercitijs futura ſunt vſui; quis ſcilicet modus ſeruandus, vt cum attentione & ſine capitis læſione perſeuerari poſſit; & quomodo ſe animus colligere, collectumque tenere debeat: & quòd, licet adhibendus ſit intellectus ad cogitãdum, maior tamen habenda eſt cura affectus, & interioris guſtus, quàm vt multi conceptus, quantumuis pulchri & acuti, formẽtur, & alia eiuſmodi.

4. Hîc etiam declaranda ſunt Præludia, quorum vſus præſcribitur in omnibus exercitijs, & in primis quid ſit Compoſitio loci,

quæ

quæ nihil aliud eſt, quàm fingere ſibi & quaſi videre oculis imaginationis locum illum, in quo res, quam meditamur, geſta eſt; vt ſtabulũ in quo Chriſtus natus eſt, aut cœnaculum grande ſtratum, in quo Apoſtolorum pedes lauit, aut montem in quo paſſus eſt.

5. Hac enim loci compoſitione valde iuuamur ad attentionem, & motionem animæ, quæ hoc modo (quaſi alligata phantaſia rei illi certæ) alligatur ipſa quoque quodammodo, ne euagetur; aut ſi quando diuertat, habet ad manum, quo ſe facilè colligat, & reuocet in ſitum illum ſuum, in quo ſe ab initio compoſuit. Vnde S. Bonauentura in Procemio de vita Chriſti: Tu (inquit) ſi fructum ex his ſumere cupis, ita te præſentem exhibeas ijs, quæ per D. N. IESVM CHRISTVM dicta & facta narrantur, ac ſi tuis oculis ea videres, & tuis auribus audires,

audires, toto mentis affectu, diligenter, delectabiliter, & moroſè, omnibus alijs curis & ſolicitudinibus tuis omiſſis.

6. Atque hoc quidem locum habet in meditatione rerum corporearum: nam in rebus incorporeis (vt eſt peccatum, & ſimilia) alia quædam eſt inſtituenda compoſitio loci, de qua dicitur ſatis clarè in libro Exercitiorum, in exercitio trium potentiarum.

7. Denique in hac loci repræſentatione vitandum eſt diligenter, ne nimis in ea fabricanda immoremur, vel nimiam vim capiti faciamus: quia non conſiſtit in ea fructus præcipuus meditationis, ſed eſt tantùm via & inſtrumentum ad ipſum fructum. Nec eſt dubium, quin aliqui maiorem in hac re habeant facilitatem, in quibus videlicet acrior eſt vis potentiæ imaginatiuæ. Alij verò, quibus hoc difficilius eſt, non ita

laborare

laborare debent, vt caput obtundant, quo ipſam meditationem impedirent.

CAPVT XV.

De alijs exercitijs primæ hebdomadæ.

IN ſecundo exercitio, in primo puncto monendus eſt exercitans, ne deſcendat ad examinanda peccata ſigillatim, vt fieri ſolet, cùm quis ſe ad confeſſionem parat, (hoc enim poſtea facturus eſt extra meditationem) ſed hoc tempore in genere tantùm proponat ſibi ſua peccata, eorumque multitudinem & magnitudinem, vt concipiat confuſionem & dolorem. Ad hoc autem confert percurrere loca, negotia, & perſonas, vt hîc dicitur.

2. Tertium & quartum exercitium conſtat ex repetitione primi & ſecundi. Harum autem repetitionum vſus eſt valde vtilis. ſæpe enim

enim ſit, vt cùm eiuſmodi materiæ primùm cogitantur, intellectus paſcatur illa rerum nouitate, ac curioſitate quadam; poſtea verò cùm ſpeculationem moderamur, magis aperitur via internis affectibus, in quibus potiſſimùm conſiſtit fructus. Quare in his repetitionibus vitandi ſunt longi diſcurſus, ſed tantùm proponere ſibi oportet, & quaſi percurrere, quæ priùs meditati ſumus, & in ijs immorandum voluntate & affectu; & hæc etiam eſt cauſa, cur plura hîc colloquia ſint, quàm in prioribus exercitijs.

3. Quod autem dicitur in libro Exercitiorum, in III. exercitio primæ hebdomadę, repetitionem hanc faciendam de ijs, in quibus antea maiorem conſolationem aut deſolationem ſenſerimus; id ita intelligendum eſt, vt pręcipuè repeti debeant ea, quæ lumen aut feruorem attulerunt, alioquin

expedit

expedit etiam illa puncta repetere, in quibus ariditatem ſenſimus: quia ſæpe contingit, vt deinde in ipſis maiorem conſolationis copiam ſentiamus. Immo etiam bis repeti poteſt idem, ſi magna ſentitur conſolatio, aut alius bonus & ſpiritualis affectus; & hoc potiſſimùm in prima hebdomada.

4. Præter quinque hæc exercitia B. P. N. IGNATII poſſunt addi alia, vt in fine quinti exercitij dicitur; vt de alijs peccati pœnis, de morte, de iudicio, vel de alijs cruciatibus Inferni, & quidem hæc rariſſimè omittenda videntur: quia multum habent momenti, vt auocetur animus ab inordinato amore rerum harum viſibilium; & in his meditationibus concipit anima timorem ſanctum Domini, vt pariat ſpiritum ſalutis.

5. In fine cuiuſlibet exercitij

ſemper fieri debet colloquium, vt in libro Exercitiorum præſcribitur: nec tamen prohibetur, quin iuxta cuiuſque deuotionem etiam in principio & in medio alia colloquia & petitiones fieri poſſint; immo etiam aliquando expedit. Proprius tamen locus eſt in fine, cùm anima ex meditatione magis eleuatam ſe ſentit. Illa enim ſunt aptiſſima colloquia, quæ formantur ex affectu interiori varia, vt ipſe affectus varius eſt.

6. Interdum enim homo agit cum Deo vt filius cum patre, interdum vt ſeruus cum domino, modò vt amicus cum amico, modò etiam vt reus cum Iudice; aliquando etiam petens aliquod donum, aliquando gratias agens de beneficijs acceptis, aliàs accuſando ſe ipſum, aliàs communicando cum eo familiariter. *Ex 1. exercitio primæ hebdomadæ.*

7. In quo notandum (quod dicitur in 3. Annot. ex viginti, hæc

colloquia, quãdo fiunt cum Deo, aut cum Sanctis, requirere maiorem reuerentiam, quàm ipſas meditationes & ſpeculationes. In particulari verò colloquiũ ſecundum ad Chriſtum, vt impetret à Patre, explicandum erit rudioribus hoc intelligi, nõ vt eſt Deus, ſed vt homo mediator & aduocatus, vt interpellet pro nobis.

8. Additiones quæ in libro Exercitiorũ ponuntur in fine primæ hebdomadæ, dandæ ſunt pridie quàm incipiantur exercitia; nempe meditatio, quæ dicitur Trium potentiarum, & reliquæ: quia in ijs agitur de multis, quę adiuuant meditationem. Decima tamen additio poſſet differri in ſequentem diem: quia non eſt adeò neceſſarium, vt detur illo die. Deinde ſequentibus diebus dandę ſunt reliquæ additiones & regulæ de diſcernendis ſpiritibus, quæ conueniunt primæ hebdomadæ, &

quæ

quæ conuenire videbuntur exercitanti, quas tamen non erit ſemper neceſſe ſcripto dare, ſed id Inſtructoris iudicio permittitur.

9. Hæ additiones curandum eſt vt exactè ſeruentur; quia ex ipſis valde pendet fructus ſpiritualis exercitiorum, quamquam ex altera parte caueri etiam debet omnis exceſſus, & habenda eſt ratio perſonarum & complexionum: vt ſi qui eſſent natura melancholici, non debent nimium coarctari, immo potiùs dilatandus eſt eis animus; & idem de perſonis imbecillioris valetudinis, & inſuetis ad hos labores: & ideo opus eſt prudentia & diſcretione. experientia enim oſtendit quibuſdam profuiſſe, quòd eis concederetur aliqua laxitas in his regulis ſeruandis; alijs autem profuit ſeueritas & rigor, ſemper tamen mixtus ſuauitate.

CAPVT XVI.

De Confeſſione generali.

SIVE qui ſe exercet verſetur in primis quinque exercitijs, ſiue alia adiungantur, cùm iam id ſatis conſecutus videbitur, quod in hac hebdomada vt finis proponitur, (nimirum cognitionem intimam peccatorum, & veram contritionem; & ad id ſeriò conatus, & diuinæ gratiæ cooperatus, tam per exercitia, quàm per additiones, iudicabitur) moneri debet, vt ſe ad generalem cõfeſſionem diſponat, &, niſi Inſtructori nimium fatigatus videatur, poterit adhuc pergere in meditando per vnam aut alteram horam aliquid, quod ad compunctionem peccatorum faciat; vel, ſi id magis expedire iudicetur, aliquid legendo ad eum finem.

2. Vt autem hoc diligentiùs & accuratiùs faciat, indicandum eſt ei quan-

ei quantæ ſint vtilitates huius confeſſionis generalis, de quibus vtilitatibus agitur in ipſo libro Exercitiorum, poſt examen generale. Quòd ſi nulla alia eſſet, hoc certè ſatis eſſe deberet, quòd experimur homines plerumque, aut ſine examine ſufficienti, aut ſine debito dolore, nullo vel valde infirmo melioris vitæ propoſito ad confeſſionem accedere; ac propterea ad conſequendã pacem conſcientiæ, & ad tollendos ſcrupulos, (qui ſi non antea, ſaltem in puncto mortis animam excruciare, & in periculum ſalutis æternæ adducere ſolent) multum prodeſt, ſemel ſe ab omnibus anteactæ vitæ peccatis abluere.

3. Quam etiam ob cauſam, etſi cauendum eſt à nimia anxietate in facienda hac confeſſione, ne ſemper deinde maneant ſcrupuli ac reliquiæ, vt quibuſdam contingit; tamen ex altera parte ſtuden-

dum & conandum eſt, vt ita diligenter atque accuratè fiat, vt poſtea ſecura eſſe poſſit anima, ſe feciſſe quod in ſe erat: nam ſine hoc numquam frui poterit illa pace animi, & tranquillitate conſcientiæ, quam diximus. Ideo præter proprium ſtudium & diligentiam ipſius qui exercitia ſuſcipit, iuuandus eſt etiam aliqua via & methodo, nempe directorio aliquo ad bene confitendum, cuiuſmodi iam multa extant bona & apta, ſi opus fuerit, & pro cuiuſque indigentia.

4. Aliquando etiam, præſertim inſignioribus hominibus, proderit dare legendam Summam Nauarri, vbi agit de ſtatibus; vt attentè conſiderent, quæ ad ſuum ſtatum pertinent. ſic enim meliùs videbũt in quibus defecerint. quæ ſi noſtri per ſe proponerent, fortaſſe non tantam ijs fidem haberent, & poſſent putare eos eſſe nimios

nimios in vrgendis conſcientijs.

5. Hanc generalem confeſſionem vt plurimum magis expedit non fieri ei, qui tradit exercitia. ſi tamen, qui ſuſcipit, ei confiteri mallet pro ſua deuotione, vel Sacerdotum penuria, aut aliæ cauſæ ita exigerent, nihil impediret quin etiam ipſi fieri poſſet.

CAPVT XVII.

De fine primæ hebdomadæ.

QVONIAM, vt ſuprà dictum eſt, exercitiorum hebdomadæ * non dierum ſpatio definiuntur, ſed ex effectu, qui in eis prætenditur; ideo huius primæ hebdomadæ tempus vel contrahi, vel prorogari poterit, prout citius vel tardiùs quiſque contritionem, deuotionem, vel meditandi modum aſſecutus fuerit. Alij enim celeriùs, alij ſeriùs eò perueniunt. Illud tamen notandum, eos homines, qui multum proficiunt in

* *Annot. 4. ex 20.*

via ſpiritus, & qui iam ab aliquo tempore Sacramenta frequẽtant, aut qui multum cupiunt ſtatuere de modo vitæ ſuæ, in quo magis Deo Domino ſeruire poſſint, non eſſe diu detinendos in hac prima hebdomada. immo, ſi fieri poſſit, quatuor aut quinque diebus abſoluere eam debent. Contrà verò faciendum in ijs, qui non ita diſpoſiti ſunt. hi enim vt peccata ſua defleant, & vt peccati turpitudinem ac fœditatẽ agnoſcant, debent diutius in his exerceri, mutando ſubinde rationem victus ſomniq́ue, & alia genera pœnitentiæ, vt habetur in exercitijs, notab. 3. poſt addit. primæ hebdomadæ.

2. Qui abſolutis exercitijs primæ hebdomadæ ad reliqua progreſſurus eſt, poſtquam generaliter confeſſus fuerit, & communionem ſumpſerit, ſaltem per vnum diem vacare debet ab illo

labore

labore tam intenſo meditandi. Interim tamen poſſet in mente verſare parabolam illam filij prodigi, applicando eam ad ſeipſum, aut aliquid eiuſmodi. Porrò ad communionem eſt ita etiam diſponendus, vt ad eam accedat cum reuerentia, & fide, & guſtu; & ob eam cauſam danda eſt ei aliqua meditatio ad hoc apta.

CAPVT XVIII.

De ſecunda hebdomada, & primò de fine qui in ea prætenditur.

FINIS & ſcopus, qui exercitijs omnibus primæ hebdomadæ præfixus eſt, hic præcipuè eſt, Cognoſcere quòd errauimus ab ea via, quæ nos ducere debebat ad vltimum illum finem, cuius cauſa creati ſumus; & conſequenter dolere de tali & tanto errore, & concipere intenſum deſiderium redeundi in illam viam, & in ea ſemper perſeuerandi.

2. In hac autem ſecunda hebdomada finis eſt, Proponere ſibi Chriſtum Dominum ac Saluatorem noſtrũ, vt veram viam, iuxta illud, quod ipſe dixit, *Ego ſum via, veritas, & vita.* &, *Nemo venit ad Patrem niſi per me.* Ipſe enim eſt exemplar à Patre hominibus propoſitum, cuius imitatione emendemus & componamus mores noſtros corruptos, & dirigamus pedes noſtros in viam pacis. Quare cùm Chriſti vita ſit perfectiſſima, & ipſa idea virtutis & ſanctitatis; ſequitur, vt quo vita noſtra propiùs ad eam imitatione acceſſerit, ipſa quoque perfectior ſit, immo & propiùs accedat ad vltimum finem ſuum, ideoque eo etiam felicior ſit.

Ioan. 14.

3. Propter hanc cauſam hæc ſecunda hebdomada reſpondet viæ illuminatiuæ: quia Chriſtus eſt Sol iuſtitiæ, qui *illuminat omnem hominem venientem in hunc mun-*

Ioan. 1.

mundum; & ad hoc venit, vt illuminaret ſedentes in tenebris & vmbra mortis. & quoniam peccata & prauæ affectiones obtenebrant animam, eamque impediunt & retrahunt à Chriſti imitatione; ideo hæc priùs eradicanda ex corde erant primis illis exercitijs & meditationibus. *Luc. 1.*

4. Diſpoſitio quam B. P. N. IGNATIVS requirebat in ijs, qui facturi eſſent exercitia huius hebdomadæ, eſt, vt oſtendant feruorem ac deſiderium progrediendi vlteriùs ad deliberandum de ſtatu vitæ. Quare qui hoc nollet, vel tepidè vellet, etiam ſi cuperet progredi in meditationibus, melius eſſet eum differre ad vnum aut alterum menſem. Hoc enim negociũ eiuſmodi eſt, vt, niſi cum feruore ſpiritus ſuſcipiatur, non poſſit habere bonum ſucceſſum. requirit enim magnum, fortem, & conſtantẽ animum, qui ex

augmento deuotionis proueniat.

5. Veruntamen ſi quis eſſet, à quo nihil magnum ſperari poſſet; quia non eſſet admodum capax, vel impeditus eſſet ſtatu matrimonij; poſſet pro eius captu aliquid addi de ſequentibus hebdomadis, vt dirigatur in ſtatu, in quo eſt, ad bene viuendum in eo.

6. Ceteros autem melius eſt relinquere cum fame, vt ſciant adhuc ſibi reſtare aliquid quod faciant. Contingit enim ſæpe, vt hac dilatione experientia ipſa apertiùs eis detegat ſuas neceſſitates & infirmitates; quod facit, vt deinde ardentiores & magis diſpoſiti redeant.

CAPVT XIX.

De primis quatuor exercitijs ſecundæ hebdomadæ.

PRIMVM exercitium in hac ſecunda hebdomada, eſt de Regno Chriſti; quod tamen non com-

computatur inter meditationes, quia prima eſt de Incarnatione Domini. Eſt igitur quaſi fundamentũ quoddam aut procemium totius huius tractatus, & ſumma ac compendium vitæ & operum Chriſti Domini in eo negotio, quod ei commiſerat Pater, de quo Eſaias: *Opus illius coram eo*. & ipſe Dominus: *Opus quod dediſti mihi, vt facerem*. & ſtatim addit, quid nam id eſſet: *Clarificaui te ſuper terram, manifeſtaui nomen tuum hominibus*. Vocat autem omnes homines in ſocietatem tanti & tam glorioſi operis, vnumquemque iuxta ſuum gradum. Ex quo iam incipit apparere diuerſitas graduum in imitatione Chriſti.

Eſaiæ 62.
Ioan. 17.

2. Diſpoſitio autem quæ requiritur in anima eius, qui facit exercitia, hæc eſt, vt quantum eſt ex ſua parte tendat in id quod perfectius eſt, ſi Dominus dederit gra-

tiam & vires. Vnde apertè colligitur, ex hoc iam loco animam incipere præparari & diſponi ad electionem ſtatus, quæ poſtea ſuo loco expreſſiùs proponetur. Sic enim mirabili quodam artificio Spiritus ſancti hîc anima excitatur ad perfectionem, vt deinde hanc eandem perfectionem eliciat & indaget in omnibus ſequentibus meditationibus, Incarnationis, Natiuitatis, & aliarum; & ita perfectionis ſemina, quæ hîc ſparguntur, per illas deinde meditationes latèter creſcant, & promoueantur, donec in tempore electionis ſuum fructum ferant. Atque hoc bene notandũ eſt Inſtructori pro ſua directione; non quòd de hoc monere debeat exercitãtem, ſed potiùs ſinat res ipſas per ſe in eius anima operari, vimque ſuam exercere.

3. Neque hoc tamen impedit, quin hæc meditatio, ſicut etiam

quæ deinde ſequetur de duobus vexillis, tradi poſſit etiam ijs qui non ſunt facturi electionem; quoniam etiam hi ea iuuari poſſunt: ſiquidem in genere tantùm agunt de ijs, quæ ad maiorem Dei gloriam ab vnoquoque fieri poſſunt in Dei obſequio pro cuiuſque capacitate.

4. In hac ſecunda hebdomada notandum eſt, addi hîc vnum præludium. Nam cùm in prima hebdomada primum præludium ſit conſtitutio loci, hîc ante conſtitutionem loci ponitur quędam Repræſentatio hiſtoriæ ſeu myſterij quod meditãdum occurrit. Hoc autem non ita intelligẽdum eſt, vt tunc immorari debeamus in meditando illo myſterio, (ſic enim nihil differret præludium à meditatione) ſed ita eſt accipiendum, vt in primo illo præludio proponatur hiſtoria generatim, & quaſi tota in communi; vt ſciatur

ſciatur materia de qua tunc cogitandum eſt, & anima incipiat in ea actuari, & ad eam eleuari; deinde verò in ipſa meditatione incipiat in ſingulis eius partibus immorari, eaſque ponderare & penetrare. Vt cùm quis conijcit oculos in tabulam aliquam pictam, in qua ſit varietas rerum pictarum, priùs vnico intuitu omnia confusè cernit, & ſcit quid in ea tabula contineatur; poſtea verò figit oculos in ſingulis particularibus rebus, quæ ibi pictæ ſunt, eaſque ſigillatim meliùs & accuratiùs perpendit.

5. Quod autem attinet ad puncta harum meditationum, ſumenda erunt in fine libelli Exercitiorum, vbi myſteria vitæ Chriſti ordine poſita ſunt, diſtincta ferè ſingula tribus punctis. etſi ſimplicioribus, qui ea non legerint, aut legere non poſſint in Euãgelijs, explicatiùs tradi oportebit

tebit addita breui declaratione, vt dicitur ſecunda Annot. ex viginti. Vnde quod in meditatione Incarnationis & Natiuitatis etiam dicitur de contemplandis perſonis, & earum verbis & operibus, intelligi debet, referendo ad illam, quam diximus, diſtributionem, quæ in fine libri ponitur; nempe cogitando hæc in ſingulis punctis, vt occurrunt ordine ſuo, non autem quòd neceſſariũ ſit omnes priùs perſonas totius myſterij, deinde omnia verba eiuſdem, ac demum opera ſeparatim meditari; hoc enim, præſertim in quibuſdam meditationibus, pareret confuſionem.

6. Quare hoc tantùm voluit B. P. N. Ignatius, regulam dare in ſingulis punctis, quò meditantis intentio ferri debeat; primùm quidem in ipſas perſonas, quæ in illo puncto occurrant; tum ad verba, ſi priùs verba;

vel

vel ad facta, ſi priùs occurrant facta. Et ita abſoluto vno puncto tranſeatur ad aliud, eundem ordinem in eo ſeruando.

7. Cæterùm etſi hîc tantùm mentio ſit de his tribus, non tamen prohibetur, quin poſſint etiã addi alia puncta; vt, verbi gratia, cogitationes & affectus perſonarũ interiores, tum etiam virtutes; & præterea modus & finis myſteriorũ quæ occurrunt; cauſa item, & effectus, tẽpus, & reliquæ circunſtantiæ: vt fœcundior ſit meditatio, & maior eius fructus.

CAPVT XX.

De quinto exercitio ſecũdæ hebdomadæ, quod eſt Applicatio ſenſuum.

EXERCITIVM quintum, quod eſt Applicatio ſenſuũ, eſt facile valde, & vtile, imaginando nos videre perſonas, & audire verba, aut ſtrepitum ſi qui ſit; vel tangere, aut oſculari, ſiue loca,
ſiue

ſiue perſonas. quod tamen fieri debet cum omni reuerentia, & modeſtia, ac timore. Olfactum B. P. N. IGNATIVS refert ad odorandam fragrantiam animæ ex donis Dei, & guſtum ad guſtandum eius dulcedinem: quod vtrumque ſignificat præſentiam quandam rei vel perſonarũ quas meditamur, cum guſtu & amore earum tenero.

2. Quod autem hîc dicitur, facta meditatione Incarnationis & Natiuitatis, faciendam deinde ſeparatim hanc Applicationem ſenſuum, intelligendũ eſt idem deinceps fieri debere in reliquis meditationibus vitæ Chriſti. Quod non ita accipiendum eſt, quaſi hanc Applicationem debeamus habere ſeiunctam ab omni materia Meditationis; ſed vt præcipuus ſcopus circa myſterij conſiderationem ſit ſenſuũ Applicatio.

3. Differt autem Applicatio iſta ſen-

ſenſuum à Meditatione; quoniam Meditatio eſt magis intellectualis: & magis verſatur in ratiocinatione, & omnino eſt altior; diſcurrit enim per cauſas illorum myſteriorum, & effecta, & in eis inueſtigat attributa Dei; vt bonitatem, ſapientiam, charitatem, & reliqua. At verò Applicatio non diſcurrit, ſed tantùm inhæret in illis ſenſibilibus; vt in aſpectu, & auditu, & reliquis eiuſmodi, quibus fruitur & delectatur cum profectu ſpirituali.

4. Eſt autem eius duplex vtilitas. Interdum enim cùm anima non poteſt profũdiora ſpeculari, dum in his immoratur, paulatim diſponitur & eleuatur ad illa altiora. Interdum autem contrà, anima iam impinguata & feruens deuotione ex cognitione illorum myſteriorum altiorum, deſcendens deinde ad hæc ſenſibilia, in omnibus inuenit paſtum,

& con-

& conſolationem, & fructum ex abundantia amoris; qui facit vt minima quæque, ac vel ipſi nutus magni fiant, & materiam amoris & conſolationis præbeant.

5. In myſterijs Chriſti tradendis debet Inſtructor ea deſumere ex ipſo libro Exercitiorum, in fine, vbi (vt dictum eſt) deſcripta ſunt cum ſuis punctis. Quare qui magis verſati ſunt in meditando, ijs ſatis erit dictare vel dare in ſcriptis puncta, vt ibi habentur; admonendo, vt ſemper eandem formam teneant, quam prima die. Cum alijs autem minùs verſatis oportebit ad particularia magis deſcendere, accommodando præludia ad materiam, & introducendo eos, vt ſciant ſibi proponere perſonas cum ſuis circumſtantijs, tum earum verba & facta, &c.

CAPVT

CAPVT XXI.

De meditationum horis, lectione ſpirituali, & eo qui exercetur viſitando.

Ex notabili vnico in die ſecundo 2. hebdomadæ.

SI, qui ſe exercet, fatigatus videatur; immo etiam ſi non adeò fatigatus ſit, tamē vt meliùs durare poſſit, expedit, vt detur illi aliqua relaxatio in horis meditandi, & tunc omitti poterit meditatio, quæ fit media nocte, & retineri aliæ quatuor horæ.

** Ex notabili 1. ſecundæ hebdomadæ, poſt meditationes primæ diei.*

2. Poteſt etiam in hac hebdomada, & ſequentibus, poſt abſolutas meditationes reliquo tempore legi aliquis liber; ſed eiuſmodi, qui pietatē potiùs nutriat, quàm intellectum nouitatibus exerceat; vt ſunt aliqua ex operibus S. Bernardi, vel Thomæ à Kempis de imitatione Chriſti, vel Granata. * Si verò liber hic contineret aliquem tractatum de Chriſti myſterijs, non expediret ea le-

ea legi, de quibus poſtea facien-
dæ ſunt meditationes; ſed de qui-
bus iam factæ ſunt, vel quæ eo
die ſunt faciendæ.

3. Quod attinet ad viſitandum eum, qui exercetur, ſemel ſaltem eſſet viſitandus in die: excepto tempore electionis, quo tempore ſolent incidere frequentiores deſolationes & perplexitates, quæ crebriorem viſitationem requirunt.

CAPVT XXII.

De electione, quanti momenti ſit, & quis ordo in hac materia ſeruandus.

IN omnibus exercitijs nullus eſt difficilior locus, aut qui maiorem dexteritatem & diſcretionem ſpiritualẽ requirat, quàm electionis: quoniam hoc tempus expoſitũ eſt diuerſis motibus animi, & ſæpe etiam erroribus, cùm homo non ſolũ à malo vincatur,

ſed

ſed plerunque etiam boni & recti imagine fallatur.

2. In hac ergo materia illud ante omnia intelligendum videtur, & ante oculos tenendum, quanti referat eligere ſtatum vitæ. Nam ſi homo, vt rationalis, debet omnibus ſuis actionibus ponere finem congruentem rationi; Chriſtianus autem debet omnia opera ſua dirigere ad finem ſupernaturalem: ſi hæc ergo in ſingulis actibus fieri debent, quanto magis in capiendo ſtatu, ex quo ſcilicet conſequuntur ferè omnia opera vitæ noſtræ; ita vt, ſi finis ipſius ſtatus ſit vitioſus, ea etiam quæ ad finem conſequuntur, oporteat eſſe vitioſa.

3. Deinde, vt in corpore animantis plura ſunt membra, neque omnia membra ſunt oculus, aut
1. Cor. 12. omnia pedes, vt ait S. Paulus: ita in hoc corpore Eccleſiæ oportet eſſe varios gradus & ſtatus.

Huius

Huius autem diuiſionis & partitionis auctor eſt Spiritus ſanctus, ad quem pertinet ſingulis ſuum locum tribuere. Vnde Apoſtolus eodem loco: *Diuiſiones gratiarum ſunt, idem autem Spiritus: & diuiſiones miniſtrationum ſunt, idem autem Dominus: & diuiſiones operationum ſunt, idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus.* Ex quo conſtat, vt famuli à ſuo domino ſuo quiſque operi ac muneri deſtinantur; ſic homines à Deo; ac proinde non debere hominem impedire in ſe ipſo id, quod Deus in eo & de eo agere vult; ſed oportere vt ei fideliter ſeruiat, in quacunque re eius Maieſtas voluerit.

4. Accedit etiam propria vtilitas, eaque magna; quoniam pertinet ad ſalutem æternam. Nam etſi Deus nemini negat auxilium neceſſarium ad ſalutem; tamen non eſt dubium, quin ijs multo

abundantiùs gratiam ſuam, & lumen atque opem communicet, qui non ſe in aliquem vitæ ſtatum ex libito ſuo intruſerunt; ſed eum elegerunt, quem, præmiſſa diligenti conſideratione, putarunt eſſe iuxta diuinum beneplacitum.

5. Denique ſi nos in tanta re noſtro iu dicoac placito gubernare velimus, facilè in maximos & perniciosiſſimos errores incidemus: ſi verò Dei voluntatẽ executi fuerimus, ille, vt Pater & Creator noſter, nihil de nobis ſtatuet, quod nobis vtile & ſalutare non ſit; immo verò etiam aptum & accommodatum nobis, quoniam ipſe noſcit figmentum noſtrum.

6. Hæc igitur & alia in hanc ſententiam non ſolùm Inſtructori vtilia erunt, vt in hoc negotio magnum ſtudium adhibeat; ſed multo magis ei, qui facit exercitia, vt videat quo animo aggredi debeat rem adeò neceſſariam.

7. Igi-

7. Igitur, vt in hoc tractando aliquis ordo ſeruetur: primò dicemus quales eſſe debeant, qui ad electionem admittũtur: ſecundò, quales ij, qui eos dirigunt: tertiò, quæ ſint res, de quibus eſt electio: quartò, quæ in ea regulæ ſeruandæ: quintò, quis ſit ordo & praxis electionis faciendæ.

CAPVT XXIII.

Quales eſſe debeant qui ad electionem admittuntur.

CIRCA primum, apertum eſt, non omnes eſſe admittendos ad electionem ſtatus. Qui enim iam tenent ſtatum determinatum, (vt cõiugati, aut Religioſi) non debent de hoc agere; ſed tantùm iuuari debent, vt in ſuo quiſque ſtatu ad perfectionem tendat, pro menſura gratię, quam ei Dominus Deus concedat. Qui autem adhuc ſtatum non habent, non tamen omnibus in-

differenter dari debet electio, vt habetur in ſeptima parte Conſt. c. 4. lit. F. vbi dicitur quòd non niſi paucis, iiſque huiuſmodi, vt ex eorum profectu non vulgaris ad Dei gloriam fructus ſperetur. Igitur, qui vel incapaces eſſent huius perfectionis, (cuiuſmodi ſunt leues natura & inconſtantes, quos in primis explorare oportebit, nec vllo modo admittere ad electionem) aut quos conſtet habere paſſiones quaſdam indomitas, aut malos habitus, qui videantur incorrigibiles, non eſſent admittendi; niſi tam certa ſigna eſſent peculiaris cuiuſdam gratiæ, vt hæc omnia ſuppleret.

2. Secundò, præter naturam & mores aptos, requiritur etiam, vt ille cui datur electio, eam ipſe deſideret & petat. Et hoc omnino neceſſarium eſt, & nullo modo alioquin dari debet; multo autem minùs ingeri & obtrudi non cupienti.

pienti.

pienti. Nam præterquam quòd, qui ſic affectus eſt, omnia quæ ei dicentur, cum ſuſpicione accipiet, & ideo ijs iuuari non poterit; eſt etiam ea cauſa, quòd in electione facienda multæ & magnæ incidunt difficultates, etiam cùm voluntas bona & feruens eſt; quare multo erunt maiores, cùm voluntas languet, & ideo nunquam eas ſuperare poterit.

3. Tertiò valde expedit, vt qui ingreditur electionem, ſtudeat eſſe liber ab omni affectu inordinato, & planè ad omnia indifferens; ad hoc verò vnum inclinatus, vt ſanctum Dei beneplacitum ſequatur, quodcunque illud eſſe cognouerit. Quare ſi cerneretur eum nimis propendere ad diuitias, minùs autem ad paupertatem, non eſſet bene diſpoſitus, nec ſperandus eſſet bonus exitus in electione. Ille enim affectus auerſus à via perfectiori, & ad

imperfectiorem conuerſus, intellectum traheret ad excogitandas rationes tali affectui cõſentaneas. Ac cùm (vt dici ſolet) quicquid recipitur, recipiatur ad modum recipientis: facilè fieret, vt exiſtimaret illam eſſe Dei voluntatem, quæ eſt ipſius voluntas. Oportet igitur, vt perueniat ad tertium gradum humilitatis, qui ponitur in libro Exercitiorum; aut ſaltem ad ſecundum: cui comparando ſeruiunt meditationes de vexillis, & de tribus claſſibus, & aliæ, de quibus infrà dicetur; & ideo eſſet in ijs meditationibus diutius retinendus, vt paulatim diſponatur ad hoc æquilibrium animi, partim conando propria diligentia, partim id à Deo petendo feruentibus orationibus. Quòd ſi ad hanc reſignationẽ & indifferentiã non peruenerit, tota tractatio de modo eligẽdi relinquenda eſt: & tunc, ſi ita expedire videbitur, proce-

procedendum in reliquis exercitijs faciendis, vt, ſi fieri poteſt, per ea ad maiorem maturitatem perducatur, vel poſt breue tempus finis eis imponendus.

4. Quartò, omnium optima eſt illa diſpoſitio, vt non modò non magis propendeat ad terrena retinenda; ſed, quoad fieri poteſt, voluntatem ſuam ſemper inflectere conetur ad id, quod perfectius eſt. Nam licet re ipſa non id electurus ſit, quia fortaſſe Deus non eum vocet ad talem ſtatum; tamen nihil ei nocebit. immo plurimum proderit tale deſiderium; ac proinde in his exercitijs ſemper proponitur via perfectior; tamquā magis optanda, & à Deo petenda. In quo valde notanda eſt ſententia quædā B. P. N. Ignatii, quæ inuēta eſt in quodā eius ſcripto, vbi ita ait, debere Inſtructorē ita diſponere eum, qui eſt in exercitijs, vt omnino reſignatus

 ſit,

ſit, tam ad conſilia ſequenda, quàm ad præcepta; immo verò, quantum in ipſo eſt, magis inclinatus ſit ad conſilia, ſi id maius Dei obſequium fuerit. & addit maiora vtique ſigna requiri ad ſtatuendum quòd ea ſit Dei voluntas, vt quis in eo ſtatu maneat, in quo ſatis ſit ſeruare præcepta, quàm vt viam conſiliorum ingrediatur: quia Dominus tam apertè ad conſilia exhortatus eſt, at verò in illo ſtatu magna oſtendit eſſe pericula.

5. Vltima eſt ea diſpoſitio, quam idem B. P. IGNATIVS eodem loco præcipit; nempe vt qui facit electionem, colligat ſe totum intra ſe, & toto tempore quo durat hæc deliberatio, claudat ſenſus, claudat animũ omnibus alijs rebus, nihilque velit videre aut audire quod non de ſurſum ſit. Quibus verbis duo indicantur. Primum, vt anima non

non ſinat ſe diſtrahi ad alias co-
gitationes; ſed hoc vnum agat, &
huic vni intenta ſit, ceteris omni-
bus negocijs à ſe reiectis. Alte-
rum eſt, * vt in hac deliberatione * *Annot.*
non admittat rationes, quæ non 16. *ex* 20.
ſint è cælo, id eſt, nullas admittat
quæ ſapiant carnem & ſangui-
nem, aut aliquid humanum ac
terrenum: quia omnia manare
debent ex vno illo principio,
quod eſt deſiderium gloriæ Dei,
& exequendi eius voluntatem.
hic enim eſt verus ille ſumptus
ad ædificandam turrim, de qua eſt
in Euangelio. & hoc magnam *Luc.* 14.
animæ fiduciam affert, quòd
Deus non ſinet eam decipi: quia
cùm eum in toto corde & in ve-
ritate quærat, nunquam ſe Deus
ab ea auertet; cuius ſcilicet tanta
eſt bonitas & amor in ſuam crea-
turam, vt etiam occurrat ſæpe
non quærentibus. Quod licet ita
ſit, & ea ſit perfecta electio, ad

quam ſolius Dei amor impellit: tamen, ſi præcipuus quidem eſſet amor Dei, ſed præter illum aliquid etiam accederet, quod eodem inclinaret, (modò non repugnans Dei legi ac voluntati, & ex ſua natura bonũ; vtputa conſolatio propria, & quies ſpiritualis, ratio valetudinis, aut aliquid eiuſmodi) non propterea improbanda eſſet electio. Hæc tamen oporteret ſemper minùs eſſe præcipua, & minùs pręcipuè mouere, & hæc ipſa ad Dei amorẽ referri.

CAPVT XXIV.

Qualis eſſe debeat qui dirigit electurum.

CIRCA ſecundum, officium eius, qui tradit exercitia in hoc particulari negocio, eſt cooperari motioni diuinæ, eamq́ue non præire, ſed ſequi, & ad hoc diſponere animam eius qui facit exercitia, remouendo impedimenta;

menta; nempe errores, dolos, affectiones atque inclinationes inordinatas. Non debet eum mouere vel ad vnam vel ad aliam partem, vt dicitur in 15. annot. ex prioribus. Etſi enim ex natura ſua licitum eſt, ac meritorium etiam, hortari ad perfectiora: tamen vt eiuſmodi deliberationes ſolidiùs fiant, & ſine vlla humana perſuaſione, multo melius eſt permittere, vt ſolus Deus cum ſua creatura tractet, nec aliquis tertius intercedat; & hoc maximè in exercitijs, vbi ſe anima ad hoc ipſum diſponit. Ratio huius eſt: quia electio tantæ rei, vt eſt ſtatus vitæ, non debet niti perſuaſione aut inductione humana, ſed ſola Dei voluntate; alioqui metuendum eſſet illud, quod Dominus dixit: *Omnis plantatio quam non plantauit Pater meus cæleſtis, eradicabitur*. Et cùm in eiuſmodi via per ſe ardua, & deinde *Matth. 15.*

Dæmonum inuidiæ expoſita, ſine dubio ſecuturæ ſint multæ tentationes ac difficultates; non poteſt vllum auxilium ac ſubleuatio expectari ab homine, qui nos induxit, niſi leuemus oculos noſtros in cælum, & dicere poſſimus, Dominus ſolus dux meus fuit: quoniam iuxta Apoſtolum ſperandum eſt, eum qui dedit velle, datarum etiam perficere, & confirmaturum vſque in finem.

Philip. 2.

2. Ex quo colligitur, *eum, qui dirigit in hac electione, debere ipſum quoque ſuo modo indifferentem eſſe, vt fideliter peragat opus, quod ei cõmiſſum & creditum eſt; idq́ue tantùm reſpiciat & cupiat, vt Dei volũtas & beneplacitum cõpleatur, nihil apponens de ſuo ſpiritu proprio. hoc enim eſt immittere falcem in meſſem Dei, & præterea poſſet aliquando præbere materiam tentationum exercitanti; quia maneret ſemper

** Annot. 15. ex 20.*

aperta

aperta dæmoni hæc porta, ſuggerendi quòd hominis inſtinctu ad Religionem inductus eſſet. Perſuadeat autem ſibi illud tutum fore, ac ſine periculo, quod indagauerit iuxta regulas ſanæ electionis. Tantùm diligens ſit in ſubleuando ac dirigendo quem Dominus eius curæ ac fidei commiſit.

3. Vigilet in detegendis fraudibus & paralogiſmis Dæmonis: quoniam ex falſis principijs, qualia ille ſuggeret, ſequetur non niſi falſa concluſio.

4. Animaduertat etiam contingere ſæpe, vt quis ingrediatur in electionem cum optima diſpoſitione, & tamen in ipſo articulo eligendi inſurgat in ipſo aliquis ſiniſter affectus, qui omnia perturbet, & ſuffocet bonum ſemen; & ideo cautus ſit, & induſtrius, ad hæc omnia tum prouidenda, tum præcauenda.

CAPVT XXV.

Quæ ſint res de quibus eſt electio.

CIRCA tertium, illud certum eſt, rem omnem, *quæ ſub electionem cadat, oportere eſſe bonam; ſiue ſit negocium aliquod particulare, ſiue ſtatus totius vitæ.

** Ex introductione ad eligendarum rerum notitiam.*

2. Electio autem ſtatus verſatur circa duo: Sítne manendum in præceptis, An progrediendum ad conſilia.

3. Si conſilia ſequenda; num in Religione, an extra eam. Quanquam enim vix iam extra Religionem ſeruari poſſunt: tamen poteſt eſſe talis natura, vt non ſit valde idonea ad communitatẽ vitæ, & obediẽtiam; & tamen poſſit ſeruare paupertatẽ & caſtitatem.

4. Tertiò, ſi in Religione, reſtat etiam in particulari, quis Ordo eligendus: quia alios vocat Dominus ad maiorem ſolitudinem,

alios

alios ad iuuandos proximos ; & ipſa naturalis complexio vel corporis, vel etiam animæ, alia alij inſtituto aptior eſt.

5. Quartò, electa peculiari Religione, deliberatur etiam de tempore & de modo id exequendi.

6. In eligenda autem hac vel illa Religione, cauendum eſt: primò, ne eligatur aliqua iam corrupta, vel in qua non vigeat obſeruantia: ſecundò, inter illas ipſas, in quibus viget obſeruantia, præferenda eſt ea, cuius inſtitutum ſit perfectius, in quo dijudicando eſt optima doctrina Sancti Thomæ 2.2. quæſt. 188. art. 6. & habenda eſt maximè ratio perſonæ, non ſolùm iuxta vires & propenſionem; ſed etiam iuxta dotes & talenta quæ habet propter maius Dei obſequium.

7. In tempore autem exequendi diuinam vocationem, eſt interdum peculiaris difficultas: quoniam

niam in his, quæ repugnant ſenſui, ſolet humana infirmitas procraſtinare quantum poteſt, & cauſas morarum innectere, ſeque ipſam decipere, quærendo rationes differendi. Quare optimum eſt, hanc ipſam difficultatem profligare in exercitijs, & cogitare quod ait Sanctus Ambroſius: Neſcit tarda molimina Spiritus ſancti gratia. Imitanda eſt etiam promptitudo Apoſtolorum, relictis ſtatim retibus & patre; valetque illa ratio: Si aliquando, cur non modò? & ſi non modò, fortaſſe nunquam. Nunc enim recens eſt Dei motio, & eius auxilium; poſtea verò facilè fieri poteſt, & fit quotidie, vt refrigeſcat hic ſpiritus, & ſic multo difficilius erit reſiſtere pugnæ carnis & diaboli. Et hæc de electione conſiliorum.

Lib. 2. in Luc.

8. Si quis verò eligat ſeruare præcepta, reſtat adhuc conſul-

tandum, in quo ſtatu aut in qua ratione viuendi ea ſeruet: quæ ſingula diſcutienda ſunt, vt eo meliùs & cum maiori luce vita inſtituatur.

9. Denique in alijs particularibus negocijs, vt in ſuſcipienda aliqua re, vel non ſuſcipienda, vtendum eſt his ijſdem regulis; ſumēdo ſcilicet eam partem ipſarum, quæ ſufficit pro qualitate rei. Modus autem ſeu regula etiam in his omnibus particularibus actionibus eſt, omnia metiri ex Dei honore, nullo habito reſpectu ad proprias commoditates, maximè temporales; vt intentio ſemper in Deum recta ſit, nec inflectatur ob aliquid terrenum.

CAPVT XXVI.

De tempore triplici ad electionem rectè faciendam.

CIRCA quartum declaranda ſunt tantùm tria tempora electio-

electionis faciendæ, quæ habentur in libro Exercitiorum: nam his bene cognitis, nihil ferè aliud deſiderari poſſe videtur. Tempora autem dicuntur: quia cùm tales anima motiones ſentit, quales ibi deſcribuntur, tunc aptum eſt tempus, & opportunũ electioni. Ac de primo quidem tempore pauca ſunt dicenda; cùm ſcilicet adeò clarè conſtat de Dei voluntate, vt ne dubitari quidem de ea poſſit: pro cuius exemplo ponitur vocatio Matthæi & Pauli. Et quamuis iam non contingant eiuſmodi vocationes ita miraculoſæ: tamen & legimus & videmus quaſdam, quæ quodammodo ad eas vidẽtur accedere, tanta claritate, & ſatisfactione ſpiritus, tamq́ue certa illuſtratione diuinæ voluntatis, vt ne in has quidem videatur cadere poſſe dubitatio. Sed hæc vocatio nimis extraordinaria eſt, nec cadit ſub regu-

regulam; & ideo nec à Deo petenda aut expectanda eſt: & ob hanc etiam cauſam, cùm tam rarò accidat, non multum eſt in huius primi temporis conſideratione inſiſtẽdum, ſed obiter dumtaxat declarandum ei qui facit exercitia.

2. Secundum igitur tempus eſt magis ordinarium, cùm ſcilicet animus inſpirationibus & motionibus internis agitur, iiſque tam efficacibus, vt ſine vllo intellectus diſcurſu, aut ferè nullo, voluntas feratur ad Dei ſeruitutem, & ad perfectionem.

3. Tertium tempus eſt, cùm intellectus ratiocinando, & ponderando rationes pro vna & altera parte, veritatem clariùs aſpicit, & veluti lumen voluntati præfert, vt voluntas id demum eligat, quod omnibus perpenſis melius fuerit iudicatum.

CAPVT XXVII.

Comparatio ſecundi temporis faciendæ electionis cum tertio.

ITAQVE etiamſi hæ duæ potentiæ animæ ita coniunctæ ſint, vt vna ſine altera in eligendo operari non poſſit: eſt tamen hæc differentia, quòd in primo & ſecundo tempore voluntas præcedit, intellectus verò ſequitur, & ab ea trahitur ſine vllo ſuo diſcurſu, aut cunctatione; in tertio autem præcedit intellectus ipſe, tamque multas rationes voluntati proponit, vt eam extimulet & impellat in eam partem, quam iudicat meliorem. Et quidem hoc ſuppoſito, quòd motio illa ſit immediatè à Deo, ſine dubio excellentior via eſt, & altior, cùm voluntas diuinitus illuſtrata præcedit, ac trahit intellectum: quia etiam Ariſtoteles, vt refert S. Thomas, ita ait illis qui mouen-

tur

tur ſecundùm inſtinctum diuinum, non expedire conſiliari ſecundùm rationem humanam; quia mouentur à meliori principio, quàm ſit humana ratio. Sed poſterior via, nempe per ratiocinationem & diſcurſum, eſt ſecurior & tutior.

2. Pro notitia autem primi & ſecundi temporis, quando ſcilicet (vt dictum eſt) anima afflatu diuino permouetur, declarandum eſt exercenti ſe, quid ſit Conſolatio, & quid Deſolatio, de qua vtraque agitur in tertia & quarta regula diſcernēdi ſpiritus.

3. Hæc autem Conſolatio non eſt habitus, ſed veluti ſpiritualis paſſio data ſupernaturaliter, cuius natura eſt, vt, dum præſens eſt, facilè exerceantur actus virtutis; immo cum delectatione & guſtu, & cum inflammatione affectus: contrà verò facit, vt opera carnis deſipiant, & inſuauia videantur.

Eius

Eius partes vel modi varij ſunt; vt pax & quies quædã interior, gaudium ſpirituale, lumen & clarior cognitio rerum diuinarũ, lacrymæ, mentis eleuatio in Deum, ſpes in Deo fixa, ſenſus rerum æternarum, cõuerſio ad cœleſtia, calor ſancti amoris, & ſi qui ſunt ſimiles alij effectus, vel affectus, qui ſunt omnes à ſpiritu bono.

4. Deſolatio contrà eſt triſtitia, perturbatio animi, ſpes in rebus vel perſonis humanis, amor rerum inferiorum, ariditas, depreſſio, & euagatio mentis in res huius mundi, quæ ſunt omnia à ſpiritu malo.

5. Hoc igitur poſito, ad cognoſcendum vtra ex duabus partibus, de quibus conſultatur, magis placeat Deo, debet homo in ſe ipſo notare & animaduertere, quando ſentit conſolationem, ad quam partẽ eum inclinet conſolatio, & tranquillitas animæ; & contrà

contrà deſolatio, cùm eam ſentit, ad quam partem eum magis inclinet. Et cùm his temporibus contrarijs videat ſe moueri ad contrarios effectus, debet pro certo habere, naſci id ex principijs cõtrarijs. Proprium enim eſt ſpiritus mali, inuadere animam tempore deſolationis, eamque obruere puſillanimitate, & triſtitia, & torpore: contrà verò propriũ eſt boni ſpiritus, afferre animæ lætitiã, & tẽpore lætitiæ cum ea tractare, & in eam influere. Vterque enim dat ex eo quod habet, & quo abundat; vt conſtat ex regulis diſcretionis ſpirituũ, præſertim quæ huic ſecundæ hebdomadæ conueniunt, quæ valde opportunę ſunt hoc tempore, & ſine illis ferè ambulabitur in tenebris.

6. Eſt etiam altera quædam praxis huius rei, quã ponit B. P. N. Ignatius illa ſimilitudine eius, qui præſentat Principi

ſuo genus aliquod cibi, vt exploret quàm ei arrideat. Sic anima cum profunda humilitate, & feruenti amore, ac deſiderio gratificandi Deo, offerat ei diuerſis temporibus modò vnam, modò alteram rem, obſeruans quænam ex illis à Deo magis accipiatur & admittatur, dicens ſemper, *Domine, quid me vis facere?* Quod non ſolùm ore, aut leuiori mentis affectu; ſed toto corde, & multis cordibus, ſi tot haberet, ei dicendum, & ſentiendum eſt.

Act. 9.

7. Porrò inter alia indicia diuinæ voluntatis vocantis ad ſtatum perfectiorem, illud eſt optimum, ſi anima ſentit ſibi promitti tantum pecuniꝯ ſpiritualis, quantum neceſſe ſit ad ædificandam hanc turrim Euangelicæ perfectionis; id eſt, ſi ſentit labores huius vitæ, qui alijs ita graues videntur, & ipſimet antea ita videri ſolebant, nunc leuiores & faci-

faciliores reddi; ſic, vt voluntaria paupertas, vel abnegatio propriæ voluntatis, vel caſtitatis obſeruantia, & reliquarum virtutum exercitatio, iam non adeò grauis ei videatur, vt de ſe ipſo ſcribit S. Auguſtinus in libris Cõfeſſionum. Secundum eſt indicium, ſi hæ cogitationes pergunt ſemper mouere ad bonum. Satanas enim, licet ab initio diſſimulet, in progreſſu tamen non poteſt ſe diu celare, quin incipiat depromere ſuum venenum.

8. Denique de eiuſmodi ſignis boni vel mali ſpiritus optimè & valde dilucidè agitur in regulis diſcretionis ſpirituum poſterioribus libri Exercitiorum; agit etiam Gerſon in libro de probatione ſpirituum, & S. Bonauentura de proceſſu Relig. c. 18.

9. Atque hæc hactenus de primo & ſecundo tempore electionis. in quo ſi ita conſtet de diuina

voluntate, vt anima planè confirmetur & ſtabiliatur, nec deſideret maiorem certitudinem, poteſt hîc conquieſcere; ſin verò non ſufficiat, poterit progredi ad tertium tempus.

CAPVT XXVIII.

De modo priore & poſteriore bonæ electionis faciendæ.

TERTIVM tempus in libello Exercitiorũ duobus modis diſtinguitur, qui vocantur modus Prior & modus Poſterior bonæ electionis: prior ſex punctis, poſterior quatuor regulis continetur. Si ergo in priori non fiat electio, veniendum eſt ad poſteriorem, qui eſt vltimus modus qui in hac materia tradi poſſit.

2. Pro his autem duobus modis bene eligendi, ſicut etiam omni tempore quo durat electio, requiritur tranquillitas animæ, quoniam tempore turbationis

non eſt locus electionis, cùm ſcriptum ſit: *Ne feſtines in tempore obductionis*. quare qui hanc tranquillitatem in ſe non ſentiret, ſatius eſſet vt progredere tur in meditationibus, donec tempeſtas deferueat, & redeat ſerenitas; quoniam dum turbida eſt aqua, nihil in ea perſpici poteſt. *Eccli. 2.*

3. Suppoſita ergo hac tranquillitate, proponenda ſunt ex vna parte commoda, ex altera parte incommoda prouenientia ex ea re, de qua agitur; & ſingula bene æſtimanda & examinanda, vt videatur quę nam præponderent.

4. Tantùm illud obſeruandum & actuandum hîc, quod ſuprà attigimus; nempe has rationes, quæ ad deliberationem adhibentur, debere omnes proficiſci ex illo principio diuini obſequij, nec admittendos eſſe in hac conſultatione reſpectus humanos, aut terrenas cogitationes.

5. Notandum eſt etiam, quòd hi duo modi, quibus tertium tempus diſtinguitur, non ſolùm tunc adhibendi ſunt, cùm in ſecundo tempore nihil concluſum eſt; ſed etiam ſi facta ſit electio, conferunt ad eam magis confirmandam & ſtabiliendam. Si enim anima certa eſſet, quòd illa motio ſecundi temporis eſſet à Deo, ſine dubio nihil ei eſſet amplius requirendum: ſed quia Angelus Satanæ transfigurat ſe aliquando in Angelum lucis, ideo hæc generalis regula eſſe debet, Valde periculoſum eſſe, cùm homo vult ſe gubernare tantùm per motus voluntatis, & ſenſus quoſdam interiores, non adhibendo conſiderationem debitam. Et ideo probatio & examen fieri debet per lumen: quia, vt dicit Apoſtolus, *Omne quod manifeſtatur, lumen eſt*. Hoc autem lumen poſt lumen fidei, eſt etiam ipſa huma-

2. Cor. 11.

Epheſ. 5.

humana ratio; adiuta tamen & illuminata lumine fidei, quæ ipſa quoque à Deo eſt. & non poteſt vnum repugnare alteri; quia neceſſarium eſt, vt verum vero conſonum ſit.

6. Itaque hoc etiam ſignum eſt ſpiritus mali, quando refugit hoc examen: * quia amat tenebras, & non vult venire ad lucem, [a] *vt non arguantur opera eius.* Hanc igitur ob cauſam hic modus eligendi ſecurior eſt: quia ratio fide illuminata, & Eccleſię Catholicę doctrina inſtructa, ſuo officio fungitur; & cùm totas vires ſuas, & quicquid poteſt, exponat in inquirenda Dei voluntate, fideliter facit quod in ipſa eſt.

* *Ex reg. 13. ad motus animæ diſcernẽdos.*

[a] *Ioan. 13.*

7. Si verò ad has rationes adiungatur etiam experientia, quam quis habeat ſuæ infirmitatis, vt manifeſtè ſentiat ſalutem ſuam in ſæculo exponi magno diſcrimini; non eſt dubium, quin

ſecuriùs etiam res procedat.

8. Quòd ſi præterea rationes iſtæ confirmētur per aliqua ſigna ſecundi temporis, quæ ſuperiùs diximus; nempe pacis, conſolationis, aut guſtus; tum verò anima maiorem etiam ſatisfactionem & claritatem accipit.

9. Quæret aliquis, Quid faciendum ſit, ſi fortè contingat, vt ſecundo tempore in aliquam rem inclinemur, tertio verò tempore in alteram ei contrariam, vel diſſimilem. Reſpondemus eſſe diligenter rem examinandam per regulas diſcernendi ſpiritus, & per rectam rationem, & æſtimandum pondus rerum mouentium vtroque modo. Quòd ſi conſtaret clarè, quòd ratio aſtipulatur electioni tertij temporis, ſecurius eſt eam ſequi: quia non eſt certum, an motio illa ſecundi temporis ſit à Deo, & tunc maximè cùm ratio aliud ſuadet. Contrà verò, ſi rationes,

tiones, quæ tertio tempore mouent, eſſent debiles, motiones autem ſecundi temporis bene examinatæ iuxta regulas videntur eſſe à Deo, & recta ratio eis non repugnat, tota electio ſecundi temporis eſt præferenda. licet enim priùs clarè non conſtaret per eam de Dei voluntate: tamen rebus meliùs agitatis & diſcuſſis; accedente rationis teſtimonio, poteſt fieri vt conſtet.

CAPVT XXIX.

De praxi & ordine electionis.

RESTAT nunc vltimum, nempe tota praxis & ordo proponendi electionem, & manuducēdi eum qui facit exercitia. In primis igitur hoc valde notandum eſt, (quod etiam ſuprà indicamus) iam tum ab initio huius ſecundę hebdomadę incipere diſponi animam per meditationem illā de Regno Chriſti; quę mētem

erigit à terrenis & fluxis ad Saluatoris imitationem deſiderandam; quę quidem diſpoſitio alenda eſt ſemper deinceps in eo qui ſe exercet, excitando eum & dirigendo ad id quod perfectius eſt per reliquas meditationes, vt Natiuitatis, Circunciſionis, & alias: in quibus ita inſtruendus eſt, vt concipiat deſiderium aſſimilandi ſe Filio Dei, & præterea quàm maximam poſſit erga eum gratitudinem, qui tanta nobis dedit, & tanta pro nobis fecit. In hac autem contemplatione de regno Chriſti exiſtimandum non eſt verba illa, *Atteſtans coram infinita bonitate tua*, &c. voti vim habere, cùm annot. 14. ex viginti ſit peculiaris admonitio, ne quis vacans exercitijs voto ſe facilè obſtringat.

2. Deinde quarto vel quinto die inchoantur meditationes electionis per illud exercitium pueri

IESV, cùm remanſit in templo, in quo (vt dicitur* in libro Exercitiorum) cœpit dare exemplum huius Euangelicæ perfectionis, quando, patre putatiuo & naturali matre relictis, voluit occupari in ijs quæ æterni Patris eſſent.

*Præludio circa electionem ſtatuum.

3. Igitur ad diſponendam animam electioni faciendæ, poſt hanc meditationem datur primò exercitium duorum vexillorum, deinde eodem die meditatio de tribus hominum claſſibus: quæ ad hoc tendit, vt iuxta eas, qui in exercitijs eſt, ſe examinet, & cognoſcat affectum ſuum erga res mundanas; & ſi in prima vel ſecunda claſſe ſe deprehenderit, conetur ſibi vim facere, vt ſe transferat in tertiam.

4. Ad maiorem autem intelligentiam harum trium claſſium, Notandum eſt hoc in omnibus ſupponi, modum illum, quo pecunia illa acquiſita eſt, non eſſe

illicitum, ita vt obliget ad reſtitutionem. Nam alioquin non poſſet homo indifferens eſſe ad eam retinendam vel relinquendam; quod tamen dicitur in tertia claſſe. Eſt ergo hic modus, quando (verbi gratia) aliquis ex nimio ſtudio lucri, vel ex aliquo alio affectu humano & vitioſo negociatur.

5. Secundò notãdum, primam & ſecundã claſſem ita inter ſe differre, quòd vtraque habet quidem voluntatem quandam infirmam & remiſſam exuendi affectum ad rem illam; ſed prima claſſis nulla vnquam adhibet media, nec cogitat de medijs: ſecunda verò aliquid amplius facit; quia adhibet quidem aliqua media, ſed quæ ipſi placent, non autem iuxta Dei voluntatem ac beneplacitum: & ideo videtur ſibi parata omnia alia facere, præter illud, vt priuetur re illa quam

amat. tertia porrò ad hoc etiam parata eſt, ſi Deo ita placeat; idque tantùm inquirit, an placeat.

6. Et ſic patet totã hanc meditationem eò tendere, vt oſtendat animæ quàm turpe & peruerſum ſit, ſi nolit exuere inordinatas cupiditates; aut velit quidem eas exuere, ſed eo modo velit, quo ipſi libeat, & ſe non reſignet in manibus Dei. Ex quo apparet, illam eſſe voluntatẽ admodum debilem; quia verè vult, & non vult.

7. Vnde, quia res hæc tanti momenti eſt, præſertim ad diſponendam animam electioni iam vicinæ, poſſet etiam, qui exercitia ſumit, ad maiorem claritatem, præter hanc ſimilitudinem trium mercatorum, effingere ſibi alias ſimilitudines eiuſdem tenoris; vt, verbi gratia, Si eſſent tres ægroti, qui ſanari quidẽ omnes cupiunt, ſed primus nolit adhibere medicinas vllas propter earũ amaritu-

dinem, nec abſciſſionem propter dolorem: ſecundus velit quidem adhibere, ſed quas ipſe probet ac iudicet, non eas quæ aptæ ſunt eius morbo; vt, verbi gratia, ſi nolet abſtinere à vino, aut ſimilibus: tertius denique ſe totum medico permittat, vt & diætam imperet, & vrat, & ſecet ipſa etiam membra, ſi opus ſit.

8. Porrò ſimul cum his duabus meditationibus, quas diximus, (nempe de duobus vexillis, & de tribus claſſibus) vel, ſi ita meliùs videatur, ſequenti die, poſt meditationem de tranſitu Chriſti à Nazareth, & de eius baptiſmo, proponuntur electionem facturo tres gradus humilitatis; vt, quemadmodum dicitur in libro Exercitiorum, toto die eos animo verſet: ſimul tamen vnum vel duo myſteria vitæ Chriſti eodem die, ſicut in reliquis diebus, meditanda ſunt. Nam hi tres gradus

non

non dantur pro certa hora alicuius meditationis, cùm non contineant niſi vnum punctum præcipuum, (ſcilicet deſiderium attingendi tertium illum gradum humilitatis) quod toto die mente reuoluendum eſt extra meditationem; immo etiam in meditatione opportuno tempore, adhibito triplici illo colloquio de vexillis, vt ibidem dicitur.

CAPVT XXX.

De ipſa electione iuxta rationem ſecundi temporis.

HIS peractis, accedendum iam propiùs eſt ad electionem, & in primis declarandum preludium electionum, quod ferè coincidit cum fundamento poſito ante exercitia; & ideo, qui bene illud meditatus fuerit, nullam in hoc habebit difficultatem.

2. Interim Inſtructor exploret voluntatem exercentis ſe, an ha-

beat indifferentiam, de cuius neceſſitate ſuprà locuti ſumus: & ſi magis propendere ad imperfectiorem ſtatum animaduerterit, explicet ei illud notabile, quod eſt in exercitijs poſt tres claſſes; vt ſcilicet qui ſentit affectum repugnantem paupertati reali, petat à Deo, vt ipſum potiùs inclinet in illam partem. Cuius ratio eſt, quia virga incurua flectenda eſt in contrariam partem, vt deinde manens in medio, fiat recta: quod præſertim locum habet in hac materia, cùm illa pars ſit ſecurior, & hoc nihil impediat vel Dei voluntatem, vel libertatē noſtram. Hoc ergo ſuppoſito, pergendum eſt in meditationibus myſteriorum Chriſti, quæ ſunt in libro Exercitiorum, & ſimul vacandum electioni; ad quam dirigendam, danda ſunt tria illa tempora rectè eligendi voce vel ſcripto, vt magis videbitur Inſtructori.

3. Ele-

3. Electio autem ita peragenda eſt, non vt electurus meditetur tria illa tempora toto tempore meditationis; ſed poſt peractam vnamquamque meditationẽ, vel in aliqua eius parte, *cùm animus iam quietus eſt, tunc tempus proprium eſt agendi & ratiocinandi circa rem propoſitam. Et ideo diligenter curandum eſt, vt meditationes (quemadmodum diximus) de Chriſti vita diligenter fiant ſuo tempore. Nam ſi quis, omiſſis ſuis meditationibus, vellet ſe totum dare cogitationi de electione ſtatus, non bene faceret, idq́ue ei damnum afferret: quia per meditationes anima corroboratur, & illuminatur, & eleuatur à terrenis, vnde fit aptior ad Dei volũtatem & cognoſcendam, & amplectendam, & ad ſuperanda omnia impedimenta; & contrà, ſi ceſſaret à meditando, obſcurior fieret, & infirmior.

* *Ex 3. tempore bonæ electionis.*

4. Qua-

4. Quare, vt dictum eſt, dandum eſt ſuum tempus meditationi diuinarum rerum, quæ pro varietate myſteriorum occurrũt, & ſuum deinde tempus electioni: ne, ſi anima tota occupetur in hoc negocio, hæc vna cogitatio exſugat & exhauriat quodammodo ſuccum & florem deuotionis, & ita reddatur languidior.

5. Quòd ſi adhuc magis in particulari quæratur, quomodo hoc faciendum ſit; dicendum, quòd ſi in ſecundo tempore eligendi verſetur, debet qui deliberat ſine vlla ſua ratiocinatione, aut diſcurſu adhibito, dum facit meditationem, aut colloquia, & in ſumma dum conſtitutus eſt ante Deum, proponere oculis mentis ſuæ viam conſiliorum; & obſeruare an ſentiat in anima ſua motus aliquos conſolationis aut deſolationis: deinde proponere ſibi viam mandatorum; & hoc

idem circa eam obſeruare.

6. Nec eſt ad hoc neceſſaria particularis meditatio, (vt paulo antè dictum eſt) ſed ſufficit hoc facere dum verſatur in meditationibus & orationibus conſuetis. Et hoc idem faciat extra tempus meditationis, proponendo hoc modo dicto, & obſeruando motus prædictos; nihil diſcurrendo per ſe, ſed tantùm audiendo vocem Domini, & ſe ad eam audiendam & ad motum illum accipiendum diſponendo quantum poterit; maximè renouando ſæpe reſignationem & deſideriũ cognoſcendi diuinum beneplacitum, & hoc ſemper curando, vt ceſſet omnis propria voluntas aut inclinatio.

7. Cùm autem venerit Inſtructor, exigat ab eo rationem huiuſmodi motionum: & ſi boni vel mali ſpiritus ſigna deprehendat, vtatur regulis de diſcernendis ſpiritibus; ſed ijs præcipuè, quæ ſecundæ

cundæ hebdomadæ conueniunt: & declaret ei, quantum ſatis eſſe iudicabit ad ipſum dirigendum, vel erigendum, ſi opus fuerit. Et ſi bene procedere hac via videbit, alia meditatione propoſita hortetur, vt eandem viam teneat circa electionem propoſitam; vt experiatur an durent eædem motiones, an aliæ contrariæ ſuccedant. quòd ſi contrarię occurrerint, conetur diſcernere per prædictas regulas, quæ ſint bonæ, quæ malæ.

CAPVT XXXI.

De electione iuxta priorem & poſteriorem modum.

SI hoc ſecundo tempore non conficitur electio; quia, qui exercetur, nullam notatu dignam motionem in ſe ſentit, vel ſentit in vtramque partem: adhibendi ſunt modi tertij temporis, prior & poſterior, qui ei declarandi erunt; vt cùm priori modo aliquid

quid conſtituerit, idem deinde expendat poſteriori; & ſi idem reſultet ex vtroque, id bonum ſignum eſt bonæ electionis.

2. Hoc autem tertio tempore poterit dari vna tantùm meditatio ex ijs, quæ ſecunda hebdomada proponuntur, cum ſua repetitione, vt reliquum tempus impendatur electioni: idq́ue videtur innui in libro Exercitiorum per exemplum contemplationis baptiſmi, quæ ponitur quinta die. Quanquam cùm hoc non præcipiatur, credi poteſt, quòd permittitur Inſtructori, vt vnam vel duas in die det meditationes; vt viderit exercitanti magis profuturum, pro difficultate quam ſentiat, & prout indigeat tempore ad faciendã hanc diſcuſſionem.

3. Monẽdus etiam erit, vt notet ſcripto rationes quæ ſe offerunt pro vtraque parte; idq́ue ſeorſim. Nam rationes omnes cuiuſque partis

partis ſimul collectæ magis veritatem oſtendunt, & maiorem vim habent ad mouendum. Has verò cum Inſtructore conferre debebit, vt ab eo meliùs dirigi poſſit.

4. Porrò illud etiam cauendum Inſtructori, ne in hoc negocio per ſe tam difficili & laborioſo nimis obruat exercitantem, nec ſemper eum ſtimulet & fatiget; quin potiùs ſinendus eſt aliquando reſpirare, ne ſemper affligatur, aut abſorbeatur triſtitia, aut tædio & deſperatione abijciat ſe ipſum; quod tunc maximè metuendum eſt, cùm præter propriam infirmitatem, & repugnantiam carnis, accedunt etiam dæmonum impugnationes. difficile eſt enim releuare eiuſmodi cor, cùm ſemel conciderit.

5. Immo verò, etiam ſi quis cerneretur minùs promptè reſpondere diuinæ voluntati, nec ſe vincere, vt deberet; ſuſtinendus tamen

tamen patienter eſſet, & expectandum, vt paulatim & quaſi pedetentim ſuperet obices illi oppoſitos. & in hoc etiã imitandus mos diuinæ bonitatis, cui cooperamur; quæ omnia ſuauiter diſponit, & longanimiter expectat animæ moras in veniendo ad eum.

6. Denique hoc etiam aduertendum, quicquid eliget ſecundo vel tertio tempore, ne votum vllum emittat, vt dicitur annot. decimaquarta, & præſertim in ſecundo tempore. Sæpè enim in illo calore vel conſolatione fiunt vota, quæ deinde diſplicent. & hoc præſertim ſeruandum cum ijs, qui natura ſunt feruenti & præcipiti, vel parum ſtabili. Sed tamen ſi electio facta eſſet maturo conſilio, vt cum magna claritate, & indicijs haud obſcuris diuinæ vocationis, (præſertim ſi ætas aut natura hominis non

eſſet

eſſet ſuſpecta, & hic ſuam electionem voto firmare cuperet, vt ſe meliùs muniret contra oppugnationes carnis, & mundi, & Satanæ) non poteſt Inſtructor, nec debet eius deuotionem impedire; ſicut nec ad id vlla ratione impellere.

CAPVT XXXII.

De oratione poſt factam electionem.

VLTIMVM eſt in hac electione id, quod in libello Exercitiorum ponitur in vltimo puncto, vt homo poſt concluſam electionem ad orationem ſe conferat. Quo tempore ſi ſenſerit mentem ſuam confirmari in electione iam facta, ſentiendo in ſe motiones aliquas vel illuſtrationes deſuper immiſſas, ita vt Deus approbare videatur quod factum eſt, & promittere vires ad exequendum; id eſt optimum indicium, & haberi debet tanquam ſigil-

ſigillum totius electionis.

2. Si verò motiones, vel affectus, vel illuſtrationes intellectus eiuſmodi eſſent, quæ infirmarent electionem factam, & examinatæ iuxta regulas ſuprapoſitas, viderentur à malo ſpiritu, vel ſaltem eſſent dubiæ; non eſt mutanda electio.

3. Si autem clarè appareret eſſe à bono ſpiritu, ſignum eſt diſcurſum non fuiſſe bonum, & electionem denuo faciendam.

4. Quòd ſi in hac oratione nihil in vtramuis partem notabile accideret, nec in affectu, nec in intellectu, & voluntas eligentis in ſuo propoſito perſeuerat; non eſt electio in dubium reuocanda, ſed ita putandum eſt, voluiſſe Deum per diſcurſum rationis voluntatem ſuam inueniri.

CAPVT

CAPVT XXXIII.

Quid agendum Inſtructori, cùm ſentit eum, qui electionem facit, hallucinari.

CÆTERVM illud quoque interdum contingere ſolet, vt exercitia ſumens hallucinetur in electione facienda; & licet Deus illum vocet ad vitam perfectiorem, ipſe tamen, vel propter dæmonis deceptionem, vel propter propriam infirmitatem, imperfectiorem eligat; idque à Spiritu ſancto eſſe putet, nec ab eo dimoueri poſſit.

2. Tunc igitur prudentiæ eſt, vt Inſtructor non multum reluctetur, quod fruſtra faceret; ſed neque ex altera parte confirmet electionem factam, ſed potiùs oſtendat ſibi non valde ſatisfeciſſe, ſperare tamen quòd progreſſu temporis Dominus ei clariùs indicabit voluntatem ſuam: & ſic

cum

cum relinquat aliquantum dubium & incertum de tali electione: deinde etiam inſtruat quomodo diſponere ſe debeat, ne aditum claudat diuinæ luci.

3. Sæpe enim experientia monſtrauit, quoſdam, qui in ipſo conflictu exercitiorũ ſuccubuerant, deinde extra exercitia commodiùs veritatem agnouiſſe; idque ex iiſdem principijs, quæ hauſerant in ipſis exercitijs: ſiue quia dæmon acriùs oppugnat in illo articulo electionis: ſiue quòd natura ipſa (præſertim in ijs qui timidiores ſunt, & puſillanimes) vt in illa quaſi agonia quodammodo opprimitur & ſuffocatur, ita cùm deinde quodammodo reſpirat, eſt meliùs diſpoſita ad ratiocinandum, & percipiendũ lumen Dei: ſiue denique, quia experientiâ deinde cognouerunt ſe non eam vitam poſſe in ſęculo tenere, quam fortaſſe in exercitijs vel ipſi

ſibi finxerant, vel eis dæmon perſuaſerat.

CAPVT XXXIV.

De ijs qui iam ſtatum habent.

POST tractationem de electione ponitur à B.P.N. methodus quædam de emendatione ſeu reformatione vitæ: quæ doctrina maximi momenti eſt pro ijs, qui iam ſunt in ſtatu immutabili, vel ſaltem quos Deus non vocat ad mutationem ſtatus. Per hanc enim reformationem tolluntur multi abuſus, qui etiam ſi non ſint peccata, ſaltem ſunt origo multorum malorum.

2. Hac verò doctrina id agitur, vt multi qui iam vxorem & familiam habent, licet in ſæculo maneant, ſuo tamen modo perfectionem ſectentur, ad quam nos quoque inuitare & perducere eos debemus ex vocatione noſtra; itaque paſſim iubent Conſtitutiones

noſtræ.

noſtræ. Nec eſt dubium quin, ſi proximos iuuare conaremur, ac dirigere ad hanc formulam, quæ hîc expreſſa eſt, valde inſignis fructus ſequeretur. Itaque hoc omnibus operarijs Societatis valde commendatum eſſe deberet.

3. Cum his igitur hunc modum tenere oportet, vt præter exercitia ordinaria de myſterijs vitæ Chriſti, dentur etiam illa de duobus vexillis, & tribus hominum claſſibus; immo etiam præludium electionum. Hæc enim licet non adeò neceſſaria ſint, vt ijs qui de toto vitæ ſtatu deliberaturi ſunt; non poteſt tamen dubitari, quin valde ſint vtilia, vt animentur ad eam perfectionem, cuius ipſorum ſaltem ſtatus ac conditio eſt capax.

4. Cæterùm ſecundus modus eligendi non valde ad hoc negocium pertinet, ſed potiùs tertius modus, eiuſque membrũ vtrum-

que. Res autem inſtituenda ita eſt, vt ſingula puncta diſcutiãtur, (verbi gratia de familia, vel de expenſis) & poſt deliberationem factam de vno puncto, tranſeatur ad aliud: in ſingulis autem maius vel minus tempus inſumatur, vt fuerit negocij grauitas vel difficultas. Aliquando enim vna hora aut etiam plures in vno puncto inſumendæ erunt, aliquando autem plura puncta in vna hora concludentur.

CAPVT XXXV.

De tertia hebdomada.

IN tertia hebdomada ſtabilitur & confirmatur electio vitæ melioris iam facta, & voluntas ſeruiendi Deo, propoſito tanto & tali exemplo; nempe paſſione Domini & Saluatoris noſtri. In ea enim omnes eius virtutes multo inſigniùs atque excellentiùs elucent, & efficaciùs nos inuitant ad ſui

ad ſui imitationem. Itaque magnus hic theſaurus reconditus eſt, vnde videmus Sanctos omnes in hac potiſſimùm parte ſe exercuiſſe; vt apparet ex libris, quos ſcriptos reliquerunt. Et ideo in hoc etiam oportet meditantẽ diligenter inſtrui, quoniam hic eſſe deberet ordinarius animæ cibus.

2. Ordo & diſcurſus harum meditationum eſt idem, qui in præterita hebdomada; nempe intuendo perſonas, dicta, & opera. Debet tamen ijs (præſertim qui non adeò ſunt exercitati) aperiri via in hac materia per illa puncta, quæ communiter tradi ſolent, quis patiatur, quid patiatur, à quibus, & propter quos.

3. In compoſitione loci debet qui meditatur ita ſe conſtituere, quaſi præſens eſſet myſterio illi dum ageretur; & quidem ac ſi geſtum eſſet propter ſe ſolum, iuxta formam illam Apoſtoli: *Qui di-* Gal. 2.

lexit me, & tradidit ſemetipſum pro me. Itaque debet anima ita ſe reſpicere, quaſi ipſa cauſa fuerit tantorum dolorum, & ignominiarum, quas Dei Filius perpeſſus eſt: deinde videre, quidquid bonorum ſpiritualium, quidquid gratiæ, & quòd ab æternis malis liberata ſit, quòd æterna bona ſe conſecuturam ſperet, hæc omnia ex Chriſti meritis ſibi proueniſſe: immo etiam conſiderare Chriſtum, dum illa pateretur, habuiſſe ante oculos & nos, & noſtra peccata in particulari omnia, & pro ijs oraſſe, eorumq́ue remiſſionem & gratiã nobis impetraſſe.

4. Quamquam autem affectus compaſſionis eſt valde bonus, debetq́ue & peti cum inſtantia, & deſiderari cum humilitate, & excipi cum gratia: debent tamen ſimul etiam curari alij affectus, qui ſunt vtiliores ad profectum noſtrum ſpiritualem.

5. Pri-

5. Primus autem eſt, quanta res ſit offendere Deum, quando ad ſatisfaciēdum ei diuina ſapientia dignum putauit adhibere ipſum Filij ſui ſanguinem & vitam: ex quo etiam naſcitur ſummum odium peccati, quod præſertim ab illa iuſtitia tam ſeueris pœnis vindicetur; quia ſi hoc in viridi, quid in arido?

6. Secundò cognoſcenda & veneranda eſt bonitas & ſapientia Dei infinita, quæ tam aptum medium inuenit, vt hominum corda amore ſuo liquefacta ad ſe attraheret, iuxta Apoſtolum: *Commēdat autem charitatem ſuam Deus in nobis: quoniam cùm adhuc peccatores eſſemus,* &c. Rom. 5.

7. Tertiò hîc etiam confirmatur ſpes noſtra: quia (vt ait S. Auguſtinus) qui dedit quod plus eſt; nempe Vnigeniti ſui ſanguinem; dabit & gloriā æternā, quę minus eſt ſine dubio: & ideo hic Chriſti

ſanguis tenendus eſt vt arrha & pignus tum diuini amoris, tum futuræ beatitudinis.

8. Quartò, & omnium maximè, inflammatur amor in Deum conſideratione tantæ bonitatis, & tanti beneficij nobis dati, & dati tali modo.

9. Quintò ſic etiam animantur omnes ad perfectam imitationem, vt ait S. Petrus: *Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius.* Turpe enim eſſet, & intolerabile, cùm ille, vt nos pro noſtra ipſorum ſalute doceret, non dedignatus ſit tam humilia perpeti, ſi nos, quorum ſalus agitur, recuſaremus.

1. Pet. 2.

10. Denique poteſt etiam & debet concipi magnus zelus animarum; quas videlicet Deus tanti æſtimauit, & tanto affectu amauit, & tam magno pretio emit.

11. Iuuat etiam habere in prom-

promptu hac hebdomada aliquas ſententias ſacræ ſcripturæ ad Domini paſſionem pertinentes, ex Pſalmis, vel ex Prophetis, & maximè ex Iſaia, vel etiam ex Euangelijs, aut ex Epiſtolis Pauli; quæ vel magnitudinem dolorum ac cruciatuum Chriſti Domini indicent, vel eius bonitatem, aut effectus mirabiles in hominum reparatione. quæ extra meditationem valde proderunt ad cor excitandum, & etiam ad tollendam neſcio quam ſatietatem, quæ ſubrepere ſolet ex continuatione earundem rerum. Hæc autem loca ſcripturæ poterit Inſtructor colligere, vel ab alio iam collecta ſuppeditare: ſunt enim multa, & paſſim occurrunt.

12. Cætera, quæ ad hanc hebdomadá pertinent, ſcripta ſunt in libro Exercitiorum clarè & diſtinctè, in meditationibus & additionibus. In particulari autem,

quæ in fine huius hebdomadæ traduntur de regulis ad victum temperandum, non eſt quòd ſcripta dentur, ſed verbo tantùm explicentur: tum ob alias cauſas, tum quia non omnibus eodem modo proponendæ ſunt; ſed adhibita diſcretione pro cuiuſque complexione & viribus tam corporis, quàm animi.

13. Notandum etiam quòd hæ regulæ non ſolùm proponi debent hac hebdomada, ſed antea etiam aliquo opportuno tempore ſaltem: ſi tamen priùs factum non eſt, hîc declarentur. Fortaſſe enim in hunc locum dilatæ ſunt, ne prioribus hebdomadis nimis oneraretur is, qui in exercitijs verſatur, tot documentis extra ipſas meditationes. In hac autem hebdomada multo pauciora ſunt eiuſmodi documenta, & ſic magis vacabit Inſtructori ea explicare. Expedit enim, vt ſemper aliquid

noui afferat, cùm illum, cui tradit exercitia, inuiſit.

CAPVT XXXVI.

De quarta hebdomada.

QVARTA hebdomada videtur reſpondere viæ vnitiuæ: tota enim exercetur in amore Dei, & deſiderio ęternitatis, cuius tanquam exemplar proponitur reſurrectio Chriſti, eaque gaudia, quæ etiam in hoc mundo eam conſecuta ſunt. Poſſent etiam hîc addi aliquæ meditationes de gloria Paradiſi, & de futura iuſtorum felicitate, cuius pignus accepimus in hoc myſterio reſurrectionis Chriſti: quia, iuxta Apoſtolum, Deus nos etiam conreſuſcitauit, & conſedere fecit cum illo. Quare eo magis excitari debemus ad contemnenda terrena, & cæleſtia appetenda, iuxta illud eiuſdem: *Si conſurrexiſtis cum Chriſto, quæ ſurſum ſunt quærite.* *Epheſ. 2.* *Coloſ. 3.*

rite, quæ ſurſum ſunt ſapite, &c.

2. Exercitium de amore Dei eſt valde aptum ad amorem noſtrum in Deum excitandum, & continet quatuor puncta fœcundiſſima, & quæ magnam materiam ſuppeditant ad meditãdum. Poteſt autem duobus modis fieri. Primo iiſdem diebus cum alijs myſterijs reſurrectionis, ita vt ſecundo die poſtquam cœpta ſint myſteria reſurrectionis, incipiatur etiam hęc meditatio de amando Deo; eique quotidie vna aut altera hora tribuatur, diſtincta à meditatione illorũ myſteriorum. Alter modus eſt, vt abſoluantur priùs omnia illa myſteria; & deinde integer dies, aut duo dies huic vni meditationi aſſignentur.

3. Eſt autem bene notandum, & declarandum hanc meditationem aggredienti, quòd in eo dicitur, amorem magis pendere ex operibus, quàm ex verbis, &

conſi-

conſiſtere in mutua quadam facultatũ & omnium rerum communicatione. Per hoc enim intelligere debet, non ſufficere ſibi teneriorem quendam affectum, quem in ſe ſentiat; neque eo contentum eſſe debere. Verum eſt enim, quod ait S. Gregorius: Probatio amoris, exhibitio eſt operis. &: Amor vbi eſt, magna operatur; & vbi operari renuit, amor non eſt. Nec aliud occurrit circa hanc quartam hebdomadam.

Hom 30. in Euang.

CAPVT XXXVII.

De tribus modis orandi.

POST exercitia adduntur aliqua documenta aptiſſima, & valde vtilia profectui ſpirituali. Primo autem loco ponuntur tres modi orandi; non vt omnes, qui iam exercitia peregerint, in eis exerceantur, nam hoc non neceſſarium eſt: ſed ponuntur ad complementum doctrinæ, & propter

rudiores, & minùs capaces; qui ſcilicet non ita poſſunt habere perpetuos diſcurſus in oratione, vt diutius hæreant in vna materia. Vnde in Conſt. part. 7. cap. 4. littera F. dicitur, exercitia plena non niſi paucis, primã hebdomadam cum his tribus modis orandi pluribus communicari poſſe.

2. Primus ergo modus eſt, diſcurrendo circa præcepta Dei aut Eccleſiæ; & circa ſeptem peccata capitalia, & tres potẽtias animæ, & quinque ſenſus; & hoc non tam ſpeculatiuè, quàm practicè: verbi gratia, cogitando in præceptis quomodo malè ea ſeruauerit; & proponendo in poſterum meliùs ſeruare: & ſic de reliquis.

3. Si verò hæ materię paulo altiùs eleuandæ eſſent, & exercitans capacior eſſet, hic modus præſcribi poſſet. In præceptis conſideretur Primò præceptum ipſum in ſe, quàm ſit bonum, & iuſtum, & ſan-

& ſanctum: Secundò, quàm vtilis eius obſeruantia: Tertiò, quomodo antea obſeruatum ſit; & ſi bene ſit obſeruatum, agendo gratias Deo; ſin contrà, dolendo, & petendo veniam: Quartò, proponendo in poſterum perfectam & exactam obſeruantiam, & petendo ad hoc gratiam per colloquium. Quo finito, ſi non expleta ſit hora, tranſeatur ad aliud præceptum eodem ordine.

4. In peccatis primò videndo ſingula, quàm mala ſint, & quàm iuſtè prohibita: Secũdò, quantum noceant, ſi non fugiantur: Tertiò, quomodo adhuc fugerit, vel in poſterum decreuerit fugere.

5. In potẽtijs & ſenſibus cogitari poteſt, Primò, quàm nobiles & quã nobis vtiles ſint ſingulæ; vt (verbi gratia) intellectus, & deinceps aliæ: Secũdò, ad quem finem datę: Tertiò, quomodo ijs vſus ſit Chriſtus, vel Beatiſſima Virgo:

Quartò, quomodo nos vſi ſimus, & dolendo quòd malè, &c. Et idem de alijs potentijs & ſenſibus ſigillatim; & inter alia etiam de facultate loquendi, de virtute motiua, & ſimilibus.

6. Eſt tamen aduertendum, dum cogitamus, quomodo vſi ſimus his potentijs; vel in meditandis præceptis, quàm malè ea ſeruauerimus; & maximè in meditandis peccatis, non ita debere inſtitui meditationem, quaſi examinare velimus conſcientiam, (vt fit, cùm nos præparamus ad confeſſionem) vel etiam velimus de induſtria elicere contritionem: hoc enim pertinet ad primam hebdomadam. Sed hîc principalis intentio eſt cogitare ipſas materias; ex occaſione autem fit reflexio ad nos ipſos: & ideo in generali tantùm debet fieri hæc reflexio, non multum deſcendendo ad particularia peccata.

7. Hoc

7. Hoc orandi genus dicitur B. P. Franciscvs Xaverivs commendare ſolitus omnibus animabus, quas tractabat, ita vt etiam pœnitentię loco iniungere ſoleret, vt manè & veſpere aliquod tempus huic impenderent.

8. Quamuis autem in libro Exercitiorum dicatur tanto ſpatio eſſe immorandum, quo oratio Dominica ter recitari poſſit: tamen ſi quis in aliquo guſtum inueniret, vel vtilitatem aliquam ſpiritualem, deberet ibi hærere diutius; etiam ſi non poſſet abſoluere omnia præcepta: iuxta id quod dicitur in quarta addit. ad finem primæ hebdomadæ.

9. In ſecundo modo orandi notandum eſt, cùm vna vox non facit ſenſum, plures debere coniungi; vt, *Quies in cœlis*, aut, *Sanctificetur nomen tuum*. Aliæ ſunt voces, quæ ſolæ præbēt materiam meditationis; vt *Pater*, vel *Noſter*.

10. Quod

10. Quod autem hîc dicitur de his orationibus, idem intelligendum eſt de aliquibus ſcripturæ locis, ac præſertim Pſalmis, è quibus aliqui eligi poſſunt, vel Pſalmi toti, vel eorum verſiculi, qui vberrimè paſcunt & intellectum, & affectum.

11. Notandum eſt etiam, cùm, qui facit exercitia, bene procedit in hoc orandi modo, ita vt eum ſatis tenere videatur, non eſſe neceſſarium vt multum in eo procedat: quia ſufficit, vt didicerit modum, quo deinde in poſterum vti ſciat. Quod idem intelligendum eſt de primo modo: niſi quòd, cùm ille habeat aliquanto maiorem varietatem, vtile erit vt faciat vnum exercitium circa præcepta, aliud circa peccata, aliud circa potentias animæ, aliud circa ſenſus, &c.

12. Tertius modus orandi ita intelligendus eſt, vt in conſide-

randis ſingulis vocibus alicuius orationis tantum tempus inſumamus, quantum communiter vna reſpiratio durare ſolet. Quòd ſi quis pro ſua deuotione ampliùs morari vellet, poterit quidem; ſed tunc potiùs ad ſecundum orandi modũ pertinebit, quàm ad hunc tertium. Iuuat autem hic modus, vt aſſueſcamus facere orationem vocalem cum attentione, & deuotione debita, vt ſeruemus illud Apoſtoli: *Orabo ſpiritu, orabo & mente*. Quare hoc exercitium eſt valde vtile ijs, qui obligati ſunt ad Horas Canonicas, vel ad alias orationes mentales. 1. Cor. 14.

13. Quamuis autem hi tres modi orandi hîc tradantur, non exiſtimandum eſt excludi alios modos, quos Spiritus ſanctus docere ſolet: & quos viri in ſpiritu exercitati ſecundùm experientiam, & ſecundũ rationem & doctrinam ſanam habere ſolent; vel

quos quiſque ſibi vtiles ad ſuum profectum ipſo vſu deprehenderit. Quod idem etiam de noſtris ipſis intelligendum eſt: accedente tamen ſemper approbatione & conſenſu Superioris, vel Præfecti ſpiritualis, quibus quiſque patefacere modum debet, quem in orando tenet; eoque magis, ſi paulum diſcedat ab ordinario modo. Cæterùm tres hi modi non ſolùm alius alijs aptior erit, pro perſonarum varietate; ſed etiam perſona eadem, pro varia diſpoſitione animi vel corporis, aptior erit modò ad vnum, modò ad aliũ: vt (verbi gratia) cùm aliquis eſt fatigatus, vel malè habet, non erit bene diſpoſitus ad longiorem meditationem, & mentis excurſum; ſed tunc magis iuuabitur ſecundo vel tertio modo. Quod intelligendum eſt non ſolùm in hac quarta hebdomada, ſed reliquo omni tempore.

CAPVT

CAPVT XXXVIII.

De regulis tradendis.

REGVLAE quæ additæ ſunt in fine Exercitiorum, non ideo poſitæ ſunt, vt omnibus proponantur; ſed vt quiſque eguerit, vel etiam deſiderauerit pro ſua deuotione.

2. Quare illæ quæ agunt de diſtributione eleemoſynarum, non debebunt dari niſi ijs, qui locupletes ſunt, & qui ſolent aut poſſunt eleemoſynas facere. Similiter quæ agunt de ſcrupulis, non eſt cur dentur ijs, qui nullis ſcrupulis agitantur.

3. Illæ item quæ ad Catholicam doctrinam pertinent, quamuis ad omnium pietatem confirmandam & fouendam valent; ijs tamen potiſſimùm, qui in locis vel cum perſonis ſuſpectis verſantur, ſecundo loco omnibus etiam operarijs, & ijs qui verbum

Dei

Dei tractant, tradendæ ſunt: quia directè pugnant contra ſenſa & dicta hæreticorum noſtri temporis.

CAPVT XXXIX.

Breuis explicatio nonnullorum, quæ in Directorio de tribus vijs attinguntur.

QVONIAM in hoc Directorio, & in exercitijs tradendis fit mentio viæ purgatiuæ, illuminatiuæ, & vnitiuæ, & quòd his reſpondent ordine ſuo hæ quatuor hebdomadæ; ideo viſum eſt pro maiori notitia huius rei aliquid addere. Non enim hoc ita accipiendum eſt, vt intelligatur aliquis peracta prima hebdomada perfectè & plenè purgatus; peracta autem ſecunda & tertia, perfectè illuminatus; & denique abſoluta etiam quarta, perueniſſe ad plenam vnionem cum Deo. Hæc enim omnia indigent diu-

turno tempore, ſtudio, & exercitatione in extirpandis vitijs, in paſſionibus edomandis, & in virtutibus acquirendis.

2. Verùm hoc indicatur, primam hebdomadam proportione quadã reſpondere vię purgatiuæ: quoniam in ea nihil aliud agitur, quàm vt peccata pręterita recogitentur & ponderentur, & concipiatur de eis quàm maximus dolor, & contritio, & timor æternæ pœnæ; ex quibus fiat, vt animus abſtrahatur ab amore omnis rei terrenæ, & fundetur in odio & deteſtatione peccati. Quæ omnia pertinent ad purgationẽ animæ.

3. Similiter in ſecunda & tertia hebdomada, conſiderando exemplũ Domini Saluatoris tum in vita, tum in paſſione, & omnes virtutes, quæ in eo tanquam in idea fulſerunt; nos quoque diſcimus, in quo conſiſtat ſalus & perfectio hominis, & quæ via ſit

ad

ad æternam beatitudinem conſequendam. Et præterea, cùm anima purgata fuerit, fit habilis & apta ad recipiendas illuſtrationes diuinas, & illapſum & influxum illius interni luminis: ſimulque gignitur in anima vigor quidam eijciens omnem concupiſcẽtiam, eamque feruentem faciens ad patiendam paupertatem, contemptum, & omnem aſperitatem, & excutiens omnem negligentiam, & diſponens ad exequenda bona opera vigilanter & ſtrenuè.

4. Denique in quarta hebdomada, primùm ob Reſurrectionem & Aſcenſionem Domini; in qua ſimul etiam meditari poſſumus futuram noſtram gloriam, quoniam, vt ait Paulus, ſi Chriſtus reſurrexit, & nos reſurgemus: deinde verò ex meditatione ad amorem in nobis excitandum (quæ multiplex eſt, & varia puncta ac materias complectitur) *1. Theſſ. 4.* effici-

efficitur, vt anima vniatur Deo per amorem, qui concipitur meditando bonitatem Dei, & eius beneficia, & quantum noſtra cauſa egerit atque pertulerit; tum etiam per deſiderium cœleſtis gloriæ, per conſiderationem præſentiæ Dei in omni re & in omni loco, gaudendo de eius perfectionibus, & optando placere ei ſoli, idque propter ipſum ſolum; & nunc eum laudando, nunc magnificando, nunc admirando eius altitudinem, & alijs ſimilibus, quæ, vt antè diximus, reſpondent viæ vnitiuæ.

5. Hæc igitur eſt ratio duplex, cur dicatur has quatuor hebdomadas reſpondere his tribus vijs. Primùm propter materias, quæ in earum quaque tractantur, pertinentes ad has vias: & quia in eis iaciuntur initia ſingularum, quæ deinde oportet proſequi cum tempore, & cum ſtudio, ſi veli-

mus ad aliquam earum perfectionem peruenire. Deinde etiam, quia diſcitur modus ac methodus, quam deinde ſeruare debemus in proſequenda vnaquaque harum viarum.

6. Ex his ergo ſequitur, quòd etiam ſi quis aliquem guſtum aut ſpecimen huius viæ Vnitiuæ in quarta hebdomada habuit, non propterea debet aſſiduè in ea hærere; ſed debet redire ad priores vias, & ſeſe diu & ordinariè continere tum in paſſionum mortificatione, tum in virtutum exercitatione, & in alijs eiuſmodi ſtudijs conſentaneis vtrique viæ: etſi nihil impedit (immo etiam ſæpe euenit) vt dum aliquis verſatur in vna via, ſentiat interdum aliquos affectus pertinētes ad aliam viam; nec ſunt reijciendi, modò, vt dictum eſt, non exerceantur ordinariè ante tempus.

7. Hoc enim negocium non ex

ſpatio

ſpatio temporis, ſed ex menſura profectus pendet. Nam ſi quis temere aſpirare vellet ad illam viam Vnitiuam, eſſet magna confuſio, quæ impediret omnino profectum ſpiritualem; & inſuper etiam eſſet res expoſita periculis & illuſionibus. Faceret enim perinde, ac ſi quis ex infima ſchola tranſire vellet ad primam, non tranſeundo per medias: aut ſi ex infimis gradibus ſcalarum ſaltu traijcere vellet ad ſummos, relictis ijs, qui ſunt interiecti. Sic igitur antequam aliquis exerceat ſe ex profeſſo in via hac, quam diximus, Vnitiua, oportet vt bene purgatus ſit exercitijs vię Purgatiuæ, & deinde etiam bene profecerit in via Illuminatiua. Ex huius enim defectu prouenit, vt multi non ambulantes, ſed ſaltantes in via Domini, poſt multum tempus, diuerſoſque labores, vacui virtutibus inueniantur,

impatientes, & iracundi, & cum alijs eiuſmodi imperfectionibus.

8. Immo hic gradus ad altiorem viam non tam ex electione noſtra, & voluntate, ac conatu pendet, quàm ex directione Spiritus ſancti, cuius mos eſt * aſcenſiones iſtas in anima diſponere, vt eat de virtute in virtutem. in quo tamen ad certiorem directionem, & ad præcauendos errores, qui contingere poſſunt, conſulendus eſt Pater ſpiritualis, qui animam gubernat, & cum eius conſilio in omnibus procedendum.

*Pſal. 83.

CAPVT XL.

Quæ commendanda ſunt ei, qui abſoluit exercitia.

VT qui ex loco calido ad locum frigidum egreditur, facilè fieri poteſt vt citò frigefiat, niſi diligentem curam adhibeat retinendi calorem: ita qui exercitijs peractis redit ad communem vitam

vitam & conuerſationem, nihil eſt facilius, quàm vt feruorem ac lumen conceptum breuiſſimo tempore perdat, præſertim quia quicquid boni acquiſiuit, nondum eſt cõfirmatum per modum habitus; ſed eſt tanquam paſſio quædam, quæ facilè remittitur, vel etiam tota amittitur: quod cùm contingit, omnis fructus & omnis labor exercitiorum euaneſcit.

2. Quare hoc primùm commendandum eſt ei, qui exercitia abſoluit, vt magni æſtimet hoc principium, & quaſi fundamentum vitæ bonæ & ſpiritualis, quod per Dei gratiam iecit in exercitijs; idque à Deo accipiat tamquam beneficium, & quidem maximum, & omnia lumina, omnem cognitionem, quam in exercitijs acquiſiuit, credat ſibi à Domino Deo donata peculiari quodam amore, & vt talia ea con-

ſeruare & tueri ſtudeat. Præterea timorem cõcipiat, ne, ſi deinceps non vixerit vt intellexit eſſe viuendum, grauiùs à Deo puniatur, ob ingratitudinem; & quia *Iac. 4. * ſcienti bonum, & non facienti, maius iudicium eſt ipſi.

3. Secundo loco intelligat ſe adhuc nihil aliud feciſſe, niſi quòd bonum ſemen in eius anima à Deo ſeminatum eſt. Vnde niſi hoc ſemen foueatur, & excolatur, & ad maturitatem perducatur, vt det fructum in tempore ſuo; per ſe quidem aut nihil, aut parum eſt. Itaque hoc primùm cauere debet, ne eiuſmodi ſemen, vel à volucribus, id eſt à Dæmonibus, rapiatur; vel à ſpinis ſuffocetur, nempe à cogitationibus & cupiditatibus terrenis & vitioſis, ideoq́ue non ſolùm peccata, ſed etiam earum occaſiones euitet; & illa præſertim, ad quæ ante exercitia inclinatus fuit: nam contra hæc

hæc potiſſimùm ſe armare debet, quia facillimè recidere poteſt.

4. Tertiò hortandus eſt ad conſeruandam & alendam deuotionem iam conceptam pijs & ſpiritualibus exercitationibus; inter quas hæc potiſſimùm commendari poterunt. Primò, vt conſeruet vſum meditandi quotidie per dimidiam horam; aut etiam integrã, ſi fieri poterit. Secundò, vt ſingulis diebus faciat examen conſcientiæ, per quartam horæ partem. Tertiò, vt octauo quoque die confiteatur & communicet. Quartò, eligat aliquem Confeſſarium ſtabilem, eumq́ue accipiat vt ducem huius ſpiritualis itineris, & cum eo tractet omnia, quæ ad ſuam animam pertinent. Quintò, legat ſæpe pios libros, & habeat bonorum hominum conuerſationem, malorum autem fugiat ſummopere. Sextò, curet proficere quotidie in virtu-

tibus; præſertim in humilitate, patientia, & charitate. Et in ſumma nitatur ipſe quoque ad eam ſummam perfectionem, quam in ſuo ſtatu, & iuxta menſuram diuinæ gratiæ, acquirere poterit.

5. Hæc autem ſunt ferè generalia monita, quæ omnibus dari poterunt. Alia ſunt deinde, quæ iuxta cuiuſque profeſſionem, aut ſtatum, aut particularem indigentiam addi poterunt; immo hæc ipſa augeri & intendi ex maiori aliquorum deuotione, & progreſſu ſpirituali: quod facilè aduertet bonus & prudens Inſtructor, adiutus gratia & lumine Domini & Saluatoris noſtri Dei; cui ſit gloria & honor in ſæcula.

AMEN.

INDEX CAPITVM.

PRoœmium de dignitate & vtilitate exercitiorum, & de neceſſitate Directorij. pagina 9
CAP. I. Quomodo inducendi ſint homines ad exercitia. 21
II. Quomodo diſpoſitus eſſe debeat, qui ad exercitia facienda accedit. 28
III. De quibus monendus ſit exercitia ingrediens, & de tempore meditandi. 34
IV. De loco exercitijs idoneo, & de quibuſdam particularibus. 40
V. Qualis eſſe, & quid facere debeat, qui exercitia tradit. 44
VI. De viſitando eo qui exercetur. 49

VII. *De exigenda ratione meditationis.* 51
VIII. *De proponẽda meditatione.* 55
IX. *De varijs hominum generibus, quibus dari poſſunt exercitia.* 59
X. *De modo tradendi noſtris exercitia.* 69
XI. *De prima hebdomada in vniuerſum.* 79
XII. *De fundamento.* 83
XIII. *De duplici examine.* 86
XIV. *De primo exercitio primæ hebdomadæ.* 89
XV. *De alijs exercitijs primæ hebdomadæ.* 94
XVI. *De confeſſione generali.* 100
XVII. *De fine primæ hebdomadæ* 103
XVIII. *De ſecunda hebdomada, & primò de fine qui in ea prætenditur.* 105
XIX. *De primis quatuor exercitijs ſecundæ hebdomadæ.* 108
XX. *De quinto exercitio ſecundæ hebdomadæ, quod eſt Applicatio*

catio ſenſuum. 114

XXI. De meditationum horis, lectione ſpirituali, & eo qui exercetur viſitando. 118

XXII. De electione, quanti momenti ſit, & quis ordo in hac materia ſeruandus. 119

XXIII. Quales eſſe debeant, qui ad electionem admittũtur. 123

XXIV. Qualis eſſe debeat, qui dirigit electurum. 130

XXV. Quæ ſint res de quibus eſt electio. 134

XXVI. De tempore triplici ad electionem rectè faciẽdam. 137

XXVII. Comparatio ſecundi temporis faciendæ electionis cum tertio, & fuſior eiuſdem ſecundi explicatio. 140

XXVIII. De modo priore & poſteriore bonæ electionis faciendæ. 146

XXIX. De praxi & ordine electionis. 152

XXX. De ipſa electione iuxta ra-

tionē ſecundi temporis. 157
XXXI. *De electione iuxta priorem & poſteriorem modum.* 160
XXXII. *De oratione poſt factam electionem.* 166
XXXIII. *Quid agendum Inſtructori, cùm ſentit eum, qui electionem facit, hallucinari.* 168
XXXIV. *De ijs qui iam ſtatum habent.* 170
XXXV. *De tertia hebdomada.* 172
XXXVI. *De quarta hebdomada.* 179
XXXVII. *De tribus modis orandi.* 181
XXXVIII. *De regulis tradendis.* 189
XXXIX. *Breuis explicatio nonnullorum, quæ in Directorio de tribus vijs attinguntur.* 190
XL. *Quæ commendanda ſunt ei, qui abſoluit exercitia.* 196

INDEX RERVM.

Primus numerus indicat Capita, ſecundus Paragraphos.

ADDITIO.

ADDITIONES omnes ſeruandæ exactè. 3. 1. & 15. 9. dentur diſcretè, habita ratione complexionis. 15. 9
Additiones quæ ponuntur in fine primæ hebdomadæ, dandæ ante exercitia. 15. 8
Additiones quatuor ad examen particulare, an dictandæ. 13. 5
Additiones de diſcernendis ſpiritibus quando & quo modo dandæ. 15. 8

AFFECTVS.

Affectus maior ratio habenda, quàm intellectus. 14. 3
Affectus motio excellentior via eligendi, ſed periculoſior quàm diſcurſus. 27. 1

Affectus motio ratione probanda, & cur. 28. 5
Affectus qui excitandi in meditanda paſſione. 35. 4

AMOR.

Amor in meditatione paſſionis concipiendus. 35.8. in factis magis quam in verbis conſiſtit. 36 3
Amoris diuini meditatio aptiſſima. 36. 2. quomodo fiat. 36. 2.

ANNOTATIO.

Annotationes quæ nam ingredienti exercitia explicandæ. 11. 5
Applicatio ſenſuum. *vide* SENSVVM APPLICATIO.

ARIDITAS.

Ariditatis tempore quomodo iuuandus, qui ſuſcipit exercitia. 7. 4 ſuauem ſe præbeat Inſtructor. 5. 2
Ariditati præparandus, qui ſuſcipit exercitia. 7. 3

ATTENTIO.

Attentio orandi ne ſit nimia. 8. 3. & 14. 3. & 14. 7.
Attentio violenta non eſt fructus orationis. 8. 3

CHRISTVS DOMINVS.

Chriſtus Dominus Sol illuminans. 18. 3. particularia peccata habuit ante oculos. 35. 3
Chriſti Domini vita idea & exemplum refor-

reformandæ vitæ. 18. 2
Chriſtum Dominum à Patre imperrare vt homo eſt, rudibus explicetur. 15. 7. & 19. 7.

CLASSES.

Claſſium trium meditatio explicatur 29. 4. quò tendat. 29. 6. ægroti ſimilitudine illuſtratur. 29. 7

COGNITIO.

Cognitio peccatorum, fundamentum ad reformationem vitæ. 9. 2
Cognitio ſui quomodo acquirēda. 10. 2

COLLECTIO.

Collectio ſui perfecta explicatur. 23. 5.

COLLOQVIVM.

Colloquium quam perſonam ſuſcipiat. 15. 6. fieri poteſt in principio etiam, & medio. 15. 5
Colloquij proprius locus in fine cuiuſlibet exercitij. 15. 5
Colloquia cum Deo & Sanctis maiorem requirunt reuerentiam, quàm meditatio. 15. 7. aptiſſima, quæ varia fiunt pro vario affectu. 15. 5. plura in repetitionibus fiunt, quia maior affectus. 15. 2

COMMVNIO.

Ad communionem quomodo quis poſt confeſſionem generalem diſponendus. 17. 2
Communionis vſus poſt exercitia octauo quoque die habendus. 40. 4

COMPOSITIO LOCI.

Quid ſit. 14. 4 & 35. 3. iuuat attentionem, & motionem animæ. 14. 5. reuocat imaginationem, ſi euagetur. 14 5. commendatur à S. Bonauentura. 14. 5. non diutius fabricanda, nec vis imaginationi facienda. 14. 7. in rebus incorporeis qualis ſit. 14. 6.

CONFESSARIVS.

Stabilis poſt exercitia quaſi dux eligendus. 40. 4

CONFESSIO.

Confeſſio generalis valde confert ad reformationem vitæ. 10. 9. eius gratia quidam exercitia ſuſcipiunt. 9. 1. eius vtilitates. 16. 2. ad eam qualis adhibenda diligentia. 16. 3. eam facturus non omnem intermittat meditationem. 16. 1. ferè non expedit fieri cum eo, qui tradit exercitia. 16. 5. facienda in fine primæ hebdomadæ. 10. 9 & 16. 1. iuuanda aliquo directorio. 16. 3 quandoque Summa Nauarri. 16. 4. poſtea parabola filij prodigi verſanda. 17. 2. vno die vacetur ab intenſo ſtudio orandi. 17. 2

Confeſſionis vſus octauo quoque die poſt exercitia ineundus. 40. 4

CONSILIA.

Conſilia Euangelica ſeruari poſſunt etiam in ſæculo. 25. 3

Conſiliorum via cur pauciora requirat ſigna diuinæ voluntatis, quàm præceptorum. 23. 4

Conſilio Patris ſpiritualis in omnibus procedendum. 39. 8

CONSOLATIO.

Conſolatio ſpiritualis quid ſit, ei, qui ſe exercet, declarandum, 27. 2. eius effectus & modi. 27. 3

Conſolatione præſente facilè virtutis actus exercentur. 27. 3

Conſolatio ſi affluat, bis id quod afficit repeti poteſt. 15. 3

Conſolationes ſpirituales ad morum emendationem dirigendæ 7. 2

Conſolatio quomodo notanda pro electione. 27. 5

Conſolationes ſpirituales ſcribendę, 7. 2

CONTRITIO.

Fundamentum eſt ad reformationem vitæ. 9. 2

DAEMON.

Valde oppugnat electionem. 33. 1. tempore deſolationis inuadit. 27. 5

DESOLATIO.

Deſolatio quid ſit, exercenti ſe declarandum 27. 2. quomodo animaduertenda tempore electionis. 27. 5

Deſola-

Deſolationis tempore Dæmon inuadit. 27. 5. longanimitas neceſſaria. 7.6. amaritudo quæ ſentitur, interdum oritur ex amore proprio. 7.7
Deſolationis remedia. 7.4

DEVOTIO.

Deuotio nutrienda. 40.4
Deuotionis flos ne langueat, quid agendum. 30.4
Deuotioni deditis percurri poterit prima hebdomada. 9.2

DILATIO.

Sæpe deſiderium acuit. 18.6
Procraſtinari ſolet ſenſus in exequutione diuinæ vocationis. 25.7

DISCRETIO.

Requiritur in adhibendis additionibus primæ hebdomadæ. 15 9. & in electione tractanda. 22.1

DISPOSITIO.

Diſpoſitio facturi exercitia. 2. *per totum*. quæ eſſe debeat erga Deum. 2. 1. & 2.5 & 19 2 quæ erga Inſtructorem. 2. 6. deſiderium proficiẽdi habeat. 2. 4. deliberationẽ fixam non afferat ad exercitia. 2. 5. omnibus negotijs & cogitationibus ſe expediat. 2. 2. fortitudinem afferat. 2. 1. prudentiæ ſuæ non innitatur. 2 6
Diſpoſitio ad exercitia ſecundæ hebdomadę eſt feruor ex augmento deuotionis.

tionis. 18. 4

Diſpoſitiones ad electionem faciendam. 23. *per totum*. cum ipſa ſecunda hebdomada incipiunt. 29. 1

Matutino tempore animus magis diſpoſitus ad orationem. 6. 2. veſpere creſcunt tentationes, & animus minùs aptus contemplationi. 6. 2

DOMVS.

Domi noſtræ excipi poſſunt, qui exercitia ſumunt. 4. 1. maneant ſeparati ab alijs cubiculis. 4. 1

Domi ſuæ poterit quis facere exercitia. 9. 11.

ECCLESIASTICI.

Quomodo per exercitia dirigendi. 9. 9

ELECTIO.

Electionis difficilis locus, & diſcretione indigens. 22. 1. quanti momenti ſit. 22. 2. pertinet ad ſalutem æternam. 22. 4. dicitur plantatio Patris cæleſtis. 24. 1

Electio ſtatus verſatur circa conſilia & præcepta. 25. 2. & circa tempus ac modum exequendæ vocationis. 25. 7 non danda Religioſis. 9. 5.

Electio magnum ſtudium requirit, tam Inſtructoris, quàm eius qui inſtruitur. 22. 6

Electio quibus danda. 23. 1. paucis, vnde magnus fructus ſperetur. 23. 1.

ingeri

ingeri & obtrudi non debet non cupienti. 23. 2. requirit indifferentiam. 23. 3. quæ niſi adſit, potiùs relinquatur. 23. 3 ideo inclinandus animus ad id, quod perfectius & difficilius. 23. 4. & 30. 2.

Electio tuta, quæ fit iuxta præſcriptas regulas. 24. 2. quomodo peragenda. 30. 3. non noſtro placito facienda, ſed Dei. 22. 5. nihil attendat quod deſurſum non ſit. 23. 5. non humana perſuaſione, ſed diuina voluntate nitatur. 24. 1

Electio Religionis particularis non ex complexione ſolùm, ſed ex talentis metienda. 25. 6

Electio ratione confirmetur. 23. 5. & 28. 5. & experientia ſui. 28. 7

Electio quando in dubium reuocanda, & mutanda. 32. 2. dubia quæ incidunt, quomodo diſcutienda. 32. & 33. *per totum*.

Electionis materia. 25. 1

Electionis faciendæ tria tempora. 26. 1 ſecundum tempus quomodo differat à tertio, & vtrum excellentius aut tutius. 27. 2

Electionis tempus tranquillitatem animi requirit. 28. 2

Electionis meditationes quando inchoantur. 29. 2

Electionis praxis. 29. 1
Electionis tempore non omittenda meditatio vitæ Chriſti. 30. 3. vna tantùm aut altera detur meditatio. 31. 2
Electionis modus explicatur ſimilitudine eius, qui genus cibi ſuo Principi offert. 27. 6
Electionis articulo ſubitæ interdum perturbationes. 24. 4
Electionis bonæ ſignum, & quaſi ſigillum. 31. 1. & 32. 1.
Electionis regulæ particularibus negotijs applicandæ. 25. 9. & 34. 4. quod fieri debet extra exercitia. 10. 13
Electionis regulas tum maximè Superiores attendant, cùm non eſt copia Conſultoris. 10. 13
Electioni quid afferat magnam fiduciam. 23. 5
Electioni ſuccedat oratio. 32. 1
Ad electionem qui admittendi. 23. 1. non leues natura, non habitibus malis obnoxij. 23. 1
Electione diuerſa exiſtente in tertio tempore ab electione ſecundi, quid agendum. 28. 9
Electurus conferat cum Inſtructore rationes electionis. 31. 3. votum non emittat, niſi cautè. 31, 6. reſpectus humanos deponat. 23. 5. & 28. 4.
Electu-

Electurum Inſtructor non moueat ad vnam potiùs quàm aliã partẽ. 24. 1.

EXAMEN.

Examen particulare quando & quomodo explicandum. 13. 2. plurimum valet ad animi puritatem. 13. 5. abſoluenti exercitia inculcandum. 13. 5

Examen generale quando & quomodo detur 13. 6. cur non omnes peccatorum ſpecies contineat. 13. 7.

Examen quotidianum dictandum vt iacet. 13. 8. iuuatur ab examine generali. 13. 8. abſoluenti exercitia omnino retinendum. 40. 4

EXERCITIA.

Exercitia ſpiritualia quid ſint, & quomodo compoſita. *Troœm. parag* 2. quatuor hebdomadis continentur. 11. 1. ſunt inſtrumentum ad propriam & proximorum ſalutem. *Troœm. parag.* 1. particulare donum à Deo Societati datum. *parag.* 9. quem modum ſeruent, & cur tam facilè ad vitam reformãdam iuuent. *parag.* 8. à viris inſignibus ſunt commendata, & à Sede Apoſtolica approbata. *parag.* 5. & 6.

Exercitia quibus hominum generibus danda ſint. 9. 1. plena & integra non danda omnibus. 1. 7. tradenda etiam

etiam ſæcularibus. 1. 6. & coniugatis, & quo fine. 9. 8. quomodo occupatis detur. 9. 11
Exercitia ſunt vnum experimentum Societatis. 10. 1. danda plena & integra in Societatis ingreſſu. 10. 1. vt ſunt, conſeruentur, nec transformentur, accommodata religioſo ſtatui. 10. 5
Exercitia traduntur alijs Religioſis. 9. 2. idque fructuosè, præſertim per aliquem ex ipſis, 9. 7
Exercitia dumtaxat primæ hebdomadæ quibus danda. 1. 7 eodem tradenda ordine, quo ponuntur. 14. 1
Exercitiorum fructus. *Procem. parag.* 7 colligitur multo pòſt ex ſeminibus, quæ in exercitijs iacta ſunt. 40. 3
Exercitiorũ vſum noſtris commẽdabat B. P. IGNATIVS. *Procem. parag.* 4.
Exercitiorum deſiderium in proximis excitandum, & ad ea ſuauiter adducendi. 1. 1. *&* 1. 2.
Exercitiorum liber exactè ſeruari debet in ijs tradendis. 8. 5. quoties legitur, nouum lumen præbet. 8. 4. facienti exercitia prima vice non datur. 10. 1. communicari poteſt Religioſis. 9. 6
Exercitia facere qui ſoleant. 1. 3. *&* 1. 6
Exercitia facturus poterit excipi domi noſtræ. 4. 1. vel domi ſuæ manere. 9. 11.

9. 11. victus ei paretur, vt petierit. 4.
6. quomodo diſpoſitus eſſe debeat. 2. *per totum. vide verbo* DISPOSITIO.

Exercitia faciens non viſitetur à ſæcularibus. 4. 7. non nimis ab Inſtructore laudandus. 7. 2 monendus de annotationum obſeruatione. 3. 1. non tamen de omnibus ſimul. 11. 5. quid agere debeat, ſi prima hebdomada minùs ſe diſpoſitum ſentiat. 17. 1

Exercitijs tractandis dexteritate opus eſt. *Proœm. parag.* 4.

Exercitijs abſolutis quæ commendanda. 40. 2

EXPENSAE.

Ab exercitia facientibus nec requirendæ; nec, ſi à ditioribus offerantur, recuſandæ. 4. 2

Expenſarum cauſa non minuatur numerus eorum, qui exercitia faciunt. 4. 2 nec quicquam fiat ſordidum & indecorum. 4. 2.

FOEMINAE.

Fœminis quomodo dãda exercitia. 9. 15

FERVOR ET FRVCTVS.

Feruor & fructus exercitiorum ne perdatur. 40. *per totum*.

FVNDAMENTVM.

Fundamẽtum quanti momenti ſit, admonendus qui exercetur. 12. 3. ita dicitur,

dicitur, quia baſis totius ædificij ſpiritualis. 12. 1. quot in partes diuidatur. 12. 2
Fundamenti veritas cognita influit in omnia exercitia. 12. 7
Fundamentum quę annotationes præcedant. 11. 5. quomodo declarandum inexpertis. 12. 4. quomodo ſibi applicent noſtri. 10. 5
Fundamentum non habet certas horas præſcriptas. 12. 6

GLORIA.

Gloriæ diuinæ deſiderium eſt ſumptus ad turrim Euangelicam. 23. 5. ſtudium magnam affert animæ fiduciam. 23. 5. intuitus vera regula electionis. 25. 9
Gloria Paradiſi addi poteſt meditationibus quartæ hebdomadæ. 36. 1. & 39. 4.

GRADVS.

Gradus tres humilitatis quando proponantur. 29. 8. toto vno die verſantur animo. 29. 8
Graduum in imitatione Chriſti diuerſitas incipit apparere in contemplatione de regno Chriſti. 19. 1

HEBDOMADA.

Hebdomadæ exercitiorum non tam numero dierum, quàm materiæ genere diſtinguuntur. 11. 1. nec tam

numero dierum quàm effectu metiendæ. 17. 1. & 39. 7. reſpondent tribus vijs, Purgatiuæ, Illuminatiuæ, Vnitiuæ. 39. 1
Hebdomadis quatuor omnia exercitia continentur. 11. 1
Hebdomadæ ſingulæ quid contineant. 11. 2.

HEBDOMADA PRIMA.

Hebdomada prima quem ſcopum habeat. 17. 1. & 18. 1. proroganda quando non ſequitur fructus, & quid aliud agendum. 17. 1. breuiùs tranſigitur ab ijs, qui ſunt dediti rebus ſpiritualibus. 9. 2
Hebdomada prima reſpondet viæ Purgatiuæ. 11. 3. & 39. 2. continet conſiderationem peccatorum. 11. 2. magis vel minùs in ea immorandum, prout magis vel minùs neceſſaria purgatio. 10. 6
Hebdomada prima tãquam baſis nunquam omittenda. 11. 4. eodem ordine tradenda quo ponitur. 14. 1. quid agendum cùm quatuor tantùm horæ fiunt. 14. 1. hebdomada prima Sacerdos exercitia faciens poſſet ob reuerentiam à ſacro abſtinere. 11. 8

HEBDOMADA SECVNDA.

Hebdomada ſecunda reſpondet viæ Illumi-

Illuminatiuæ. 18. 3. quem finem habeat. 18. 2. quam diſpoſitionem requirat. 18. 4. ipſo initio ad electionem diſponit. 29. 1. vitam Chriſti Domini continet, & electionẽ. 11. 2. differẽda ſi deſit feruor. 18. 4. quatuor horas fatigatis præſcribit. 21. 1

HEBDOMADA TERTIA.

Hebdomada tertia. 35. *per totum.* continet Paſſionem Chriſti Domini. 11. 2. qua meditatione ſtabilitur electio. 35. 1

HEBDOMADA QVARTA.

Hebdomada quarta reſpondet vię Vnitiuæ. 36. 1. continet reſurrectionem, & beneficia ad excitandum amorem. 36. 1

Hebdomadæ quartæ addi poſſunt meditationes de gloria Paradiſi. 36. 1

HORA.

Horæ meditandi quotidie ſunt quinque. 3. 7. præterquam fortè hebdomada ſecunda. 21. 1

HVMILITAS.

Humilitas qua quis ſe Inſtructori ſubdit, valde Deo placet. 2. 7

Humilitas remedium conſequendæ deuotionis, cùm deſolationẽ quis patitur. 7. 7. diſponit ad orationẽ. 8. 3

Humilitatis tertius gradus neceſſaria diſpoſitio ad electionem. 23. 3.

Humilitatis tres gradus toto vno die reuoluendi. 29. 8. quando prorogantur. 29. 8

B. P. IGNATIVS.

Quid ſenſerit de exercitijs. *Procem. parag*. 4. in epiſtola ad Patrem Mionam magnam ab eis vtilitatem promittit. *Procem. parag*. 4. in Caſſinatem ad exercitia ſecedit. 9. 12

B. P. IGNATII ſententia de indifferentia ad electionē neceſſaria. 23. 4

ILLVMINATIVA VIA.

Illuſionibus patet, niſi cauti ſimus; aut ſi feſtinemus. 39. 7

IMITATIO CHRISTI DOMINI.

In eius Paſſione pręcipuè quærenda. 35. 9. eſt reformatio vitæ noſtræ, 18. 2

INDIFFERENTIA.

In fundamento quanti momenti ſit, ex ſententia B. P. IGNATII. 12. 3. quomodo applicanda noſtris. 10. 5

Indifferentia qualis. 22. 3. neceſſaria ad electionem. 23. 3. & 30. 6. diligentia & precibus acquiritur. 23. 3

Indifferentiæ confert tertius & ſecundus gradus humilitatis. 23. 3

Indifferens eſſe debet tam eligens, quàm inſtructor. 24. 2

INFERNVS.

Inferni meditatio quando detur. 14. 1

INSTRVCTOR.

Qualis eſſe debeat. 5. *per totum.* non omnia initio proponat. 2. 8. ſeligat ei, qui facit exercitia, vitas Sanctorum, & libros aptos. 3. 2. & 4. grauitatem humilitate tēperet. 5. 3. nihil induſtriæ ſuæ tribuat, & in Deo confidat. 5. 4. caueat ab indiſcreto zelo, & ſinat Deum diſponere. 5. 5. & 24 1. & 24. 2. & 19. 2. perſpectum habeat eum, qui facit exercitia. 5 6. verſatus ſit in libro Exercitiorum. 5. 7. & 8 4. exercitia meditetur, quæ in dies tradit. 5 8. viſitet ſuis temporibus eum, quem inſtruit. 6. 1. de quibus interrogare debeat. 7. 1. & 8. 3. tempore conſolationis præparet ad ariditatem. 7. 3. bonam de altero præ ſe ferat opinionem 7. 8. particularem directionem ad reformandam vitam dare poteſt. 9. 8. non transformet exercitia ad religioſum ſtatum accommodans. 10. 5 lucē tamen det, quomodo inter meditandū accommodari poſſint. 10. 5. excitet deſiderium perfectæ reformationis. 10. 6.

Inſtructor quid attendere debeat in ordine ad electionem. 19. 2. magnum ad eam ſtudium adhibeat. 22. 6. ad quam indifferētiam diſponat eum,

qui eſt electurus. 23. 4. motionem diuinā non præire debet, ſed ſequi. 24. 1. non debet mouere ad vnam vel aliam partem. 24. 1. debet remouere in electione impedimenta & errores. 24. 1. & 24. 3. quid tempore electionis admonere debeat electurum. 30. 2. motiones animi exigat, & ad regulas diſcretionis ſpirituum penſet. 30. 7. electurum non fatiget & obruat. 31. 4. toleret patienter, ſi eligens diuinæ voluntati minus reſpondeat. 31. 5. quid faciet, ſi aduertat eligentē decipi. 33. 1. & 2.

Inſtructor ſuppeditet loca ſacrę ſcripturæ pro meditanda Paſſione. 35. 11. det monita accommodata ei, qui abſoluit exercitia. 40. 5

Inſtructoris prudentiæ multa permittuntur circa pręſcriptū ordinem. 4. 5

Inſtructori omnia aperienda, & obediendum. 2. 7. & 8.

INTELLECTVS.

Intellectus etiam, & non ſola voluntas in electionibus exercenda. 27. 1

Maior habenda eſt ratio affectus, quàm conceptuum. 14. 3

IVDICIVM.

Iudicij & mortis meditatio rariſſimè omittenda. 15. 4. auocat ab amore viſibilium. 15. 4

LACRYMAE.

Lacrymæ quædam violenter coactæ non ſunt fructus orationis. 8. 3

LECTIO.

Lectio ad meditationem dirigenda. 3. 4

Lectionis dulcedini non nimis indulgendum. 3. 6

Qui libri legendi prima hebdomada. 3. 2. & 4 legere non debet, qui ſe exercet, niſi ſcripta tradita. 3. 2. legendus ſolùm locus Euangelij ad præſentem meditationem. 3. 3. legendi potiùs libri, qui pietatem nutriant, quàm qui intellectum exerceant. 21 2 legẽda non ſunt myſteria, de quibus poſtea meditationes faciendæ; ſed de quibus iam factæ ſunt, aut eodem die fient. 21. 2

Lectionis ſpiritualis vſus poſt exercitia habendus. 40. 4

LVMEN.

Lumina ſpiritualia ſcribenda. 7. 2

Lumen acquiſitum in exercitijs maximi faciendum, & niſi illi cooperemur timendum. 40. 2

MAGISTRATVS ET MAGNATES.

Quomodo dirigendi. 9. 10. quomodo faciant electionem. 9. 13

MATRIMONIO IVNCTI.

Ipſi etiam faciunt exercitia. 1. 7. ſed poſt primam hebdomadam pauca

quædam. 18. 5. non enim admittendi ad electionem. 23. 1

MEDITATIO.

Meditatio ſuauiter facienda. 8. 3. licet cooperationem noſtram deſideret, maiori tamen ex parte pendet à Deo. 8. 3

In meditatione quomodo exerceantur potentiæ animæ. 14. 2

Meditandi modus per perſonas, verba, & opera quomodo intelligendus. 19. 5. nec excludit cæteras circunſtantias. 19. 7

Meditanda myſteria Chriſti Domini, ac ſi pro ſingulis geſta eſſent. 35. 3

Meditatio fœcundior fit ex conſideratione circunſtantiarum, & quæ ſint. 19. 7

Meditationis puncta non nimis enucleanda. 8. 1. dentur in ſcriptis, ne fatigetur memoria. 8. 2

Meditationis fructus in quo conſiſtat. 8. 3.

Meditatio pueri IESV in templo tendit ad electionem conſiliorum. 29. 2

Meditatio Paſſionis confirmat electionem. 35. 1. eſt theſaurus reconditus. 35. 1. Sanctis familiaris. 35. 1. ordinarius animæ cibus. 35. 1. iuuatur Scripturæ ſacræ ſententijs. 35. 11.

Medi-

Meditationi Paſſionis quæ via aperienda. 35.2. qui affectus maximè apti. 35.4. in ea odium peccatorum concipiendum. 35. 5.
In meditatione vitæ Chriſti qui diutius immorari debeant. 9. 2. & 10. 6.
Meditatio ad excitandum amorem diuinum fœcundiſſima. 36. 2. quibus modis fiat. 36. 2.
Meditationes quotidianę noſtrorũ. 10. 4
Meditationum vitæ Chriſti puncta in fine Exercitiorum ſumenda. 19. 5
Meditandi vſus poſt exercitia retinendus. 40. 4

MODVS.

Modus prior & poſterior bonæ electionis quando adhibendi. 31. 1. & 27. 9. adhiberi poſſunt ad eam confirmandam. 28. 5. quomodo exercendi. 28. 5
Modus primus orandi explicatur. 37. 2 quando prorogari poteſt. 37. 8 plurimum commendatus à B. P. XAVERIO. 37. 7
Modus ſecundus orandi. 37. 9
Modus tertius orandi. 37. 12
Modi tres orandi ad quid ponuntur. 37. 1.
Modi orandi poſſunt eſſe plures, quos Spiritus ſanctus docet. 37. 13. probandi ſunt iudicio Patris ſpiritualis. 37. 13.

37. 13. variandi pro orantis diſpoſitione. 37. 13

MORS.

Mortis meditatio rariſſimè omittenda. 15. 4. auocat animum ab amore viſibilium. 15. 4.

NEGOTIA.

Negotia & actiones ex regulis electionis diriguntur. 10. 13. & 25. 9.

Negotijs ſe expediat exercitia facturus. 2. 2.

NOSTRI.

Noſtri aliquoties etiam poſt ingreſſum faciant exercitia. 10. 2. & tunc ſemper meditētur aliquid ex prima hebdomada. 10. 2. inter meditandum poterunt accommodare ſtatui religioſo. 10. 5. alias poterunt facere meditationes. 10. 10. bene calleant regulas & vſum exercitiorum. 10. 3

Noſtris quomodo tradenda exercitia. 10 *per totum.* prima vice non detur liber Exercitiorum. 10. 1

Integra dentur exercitia in Societatis ingreſſu. 10. 1. commendanda doctrina de reformatione vitæ. 34. 2

NOX.

Nox aptum tempus meditationi. 3. 7

Nocte non ſurgunt debiliores. 3. 8

Nocte non ſurgitur ſecunda hebdomada. 21. 1

OBSERVANTIA.

Obſeruantia religioſa maximè pendet ab oratione. *Proœm. parag.* 3.
Obſeruatio annotationum conducit ad fructum exercitiorum. 3. 1

ORATIO.

Oratio licet etiam à noſtra cooperatione, maximè tamē pendet à Deo 8.3
Orationis momentum. *Proœm. parag.* 3.
Oratio fouet obſeruantiam religioſam, *Proœm. parag.* 3.
Orationis methodū multū referebat habere à Capite noſtro. *Proœm. parag.* 3.
Matutino tempore animus magis diſpoſitus ad orationem. 6. 2
Orationis ne nimia ſit attentio & conatus. 8. 3. *&* 14. 3. *&* 14. 7.
Orationi deditis percurri poterit prima hebdomada. 9. 2
Orationi inſiſtendum tempore deſolationis. 7. 6
Orationem facturi non cōfidamus propriæ præparationi & induſtriæ. 8.3
Ad orationem diſponunt humilitas & puritas. 8. 3
Orandi modi tres. 37. 1
Orandi modus primus. 37. 2
Orandi modus ſecundus. 37. 9
Orandi modus tertius. 37. 12
Orandi modi plures, prout Spiritus ſanctus docet. 37. 13. iudicio Patris

ſpiritualis probādi. 37.13. pro orantis diſpoſitione variandi. 37.13.
Oratio vocalis tertio orandi modo iuuatur. 37.12.

PASSIO.

Paſſio Domini. *Vide* Meditatio Paſſionis.
Paſſiones obtenebrant animam. 18.3
Paſſionibus obnoxij non admittendi ad electionem. 23.1

PATIENTIA.

Tempore deſolationis neceſſaria. 7.6

PECCATA.

Peccata obtenebrant animam. 18.3.
Peccata non ſigillatim examinanda ſecundo exercitio primæ hebdomadæ. 15.1
Peccatoris memoria iuuatur conſideratione locorum, negotiorum, perſonarum. 15.1
Vitia quædam cuique magis familiaria, magiſque oppugnanda. 13. 2. 3. & 40. 3.

PERFECTIO.

Perfectionem quiſque in ſuo ſtatu poſt exercitia ſequatur. 40.4

PRAECEPTA.

Præceptorum via maiora ſigna diuinæ voluntatis requirit, quàm conſiliorum. 23.4
Præceptorum viam eligenti adhuc reſtat multa deliberatio. 25.8

PRAELVDIVM.

Præludia declaranda in primo exercitio trium potentiarum. 14. 4
Præludiũ repræſentationis hiſtoriæ additur ſecunda hebdomada. 19. 4. quomodo differat à meditatione. 19. 4.
Præludium electionis declarandum electuro. 30. 1. coincidit cum fundamento. 30. 1. poteſt tradi etiam non electuris. 34. 3.

PRAEPARATIO.

Præparationi & propriæ induſtriæ non nimis fidendum. 8. 3.

PROGRESSVS.

Progreſſus cura poſt abſoluta exercitia habeatur. 40. 4

PVRITAS.

Puritas & humilitas diſponunt ad orationem. 8. 3.

RATIO.

Ratio lumen eſt probans, an affectus motio bona ſit. 28. 5.
Rationes etiam humanę ad electionem conferunt. 23. 5. & 28. 5
Ratiocinatio tutior ad eligendum via, quàm motio affectus. 28. 6. & 27. 1.
Rationes electionis ſcripto notandæ. 31. 3.

RECREATIO.

A prandio & poſt cænam ei qui exercetur, permittetur. 6. 3

REFORMATIO.

Reformatio perfecta in prima hebdomada deſideranda. 10. 6. in quibus verſetur. 10, 7. fit imitatione vitæ Chriſti. 18. 2. ijs maximè conuenit, qui in ſtatu ſunt immutabili. 34. 1
Reformationis doctrina Societatis operarijs commendata ſit. 34. 2
Reformationis peculiarem formam dare poteſt Inſtructor. 9. 8

REGNI IESV CHRISTI CONTEMPLATIO

Non numeratur inter meditationes. 19. 1. eſt proœmium & fundamentum vitæ Chriſti meditandæ. 19. 1. oſtendit diuerſitatem graduum in imitatione Chriſti. 19. 1. diſponit ad electionem ſtatus. 19. 2. mentem erigit à terrenis. 29. 1. nullum continet votum. 29. 1. tradenda etiam non electuris. 19. 3

REGVLA.

Regula 11. & 17 Summarij & ſimiles quando meditandæ. 10. 10
Regulæ diſcretionis ſpirituum valde vtiles. 27. 5
Regulæ electionis particularibus negotijs applicandæ. 10. 13. & 25. 9.

Regulæ ad victum temperandum verbo tantùm explicandæ. 35. 12. cum diſcretione proponendæ. 35. 12. ante tertiam hebdomadam dari poſſunt. 35. 13
Regulæ quæ ponuntur poſt exercitia, non omnes omnibus tradēdæ 38. 1
RELIGIO.
Religio alia alijs aptior. 25. 4. eligenda in qua vigeat obſeruantia. 25. 6. ea præferenda, cuius inſtitutum eſt perfectius. 25. 6. quæ melior ex S. Thoma. 25. 6.
Religionis non danda ſuſpicio ei, qui ad exercitia inuitatur. 1. 2. & 4. 8.
Religioſi ſuas regulas maximi faciant, & inſtitutum adament. 9. 3
Religioſi aliorum Ordinum doceri poſſunt modum dandi exercitia. 9. 6
Religioſis cōmunicari poteſt liber Exercitiorum. 9. 6. quomodo tradenda exercitia. 9. 2. non danda electio. 23. 1
REPETITIO.
Repetitionis vſus & vtilitas in meditationibus. 15. 2
Repetitiones affectu magis conſtant quàm longo diſcurſu. 15. 2. affectus gratia admittunt plura colloquia. 15. 2. aliquibus punctis ad leuandum tædium varientur. 14. 1

Repeti poteſt bis locus, qui magnam attulit conſolationem. 15. 3
Repetenda loca, vbi ſenſimus conſolationem, quomodo intelligendum. 15. 3.

RVDES.

Rudibus non integra dentur exercitia. 9. 14. & 18. 5. meditationes explicandæ magis. 19. 5. & 20. 5. proponendi poſt primam hebdomadam modi orandi. 37. 1. explicetur Chriſtum Dominum impetrare à Patre vt homo eſt. 15. 7

SCRIBERE.

Scribenda ſolùm quæ pertinent ad orationem. 3. 5
Scribendo non tempus orationi aut præparationi eripiat, nec defatigetur qui eſt in exercitijs. 3. 6
Scriptionis dulcedini non indulgendum. 3. 6
Scribendi notabiliores animi affectus. 3. 5. & 7. 2.

SCRVPVLVS.

Scrupulos tollit confeſſio generalis. 16. 3.
Scrupuloſis tantùm regulę de ſcrupulis dandæ. 38. 2

SENSVVM APPLICATIO.

Quomodo exercenda. 20. 1. quomodo differat à Meditatione. 20. 3
Senſuum

Senſuum applicationis vtilitas. 20. 4

SERVIO.

Facienti exercitia inſeruiens qualis ſit, & quid præſtet. 4. 3

SIGNVM.

Signum mali ſpiritus. 28. 6

Signum bonæ electionis. 31. 1. & 32. 1

Signa diuinæ voluntatis. 27. 7

SOCIETAS IESV.

Societatis totam ideam Deus B. P. IGNATIO communicauit. *Prooem. parag.* 3.

Societati à Deo data exercitia, vt inſtrumentum ad ſalutem. *Prooem. parag.* 1.

Societatem ingredientibus integra dantur exercitia. 10. 1

SPES.

Spes in Deo habenda aggredienti exercitia. 2. 3

Spes diuinæ miſericordiæ excitanda tempore deſolationis. 7. 6

Spes noſtra in Paſſione Domini erigitur. 35. 7

SPIRITVS SANCTVS.

Spiritus ſanctus auctor ſpirituum variorum. 22. 3. diſponit aſcenſiones vſque ad viam Illuminatiuam. 39. 8

SPIRITVS.

Spiritus boni & mali proprietates. 27. 5

STATVS.

Status duplex, conſiliorum & præceptorum. 25. 2
Statum conſequuntur omnia ferè opera vitæ. 22. 2
Statum habentes ad electionem non admittendi. 23. 1
Statuum variorum auctor Spiritus ſanctus. 22. 3

SVAVITAS.

Suauitate rigor miſcendus. 15. 9
Suauiter cogitandum de diuinis. 8. 3

SVPERIOR.

Superiores, cùm non eſt conſultandi facultas, regulas attendant electionis. 10. 13

TEMPVS.

Tempus orandi quinque horæ quotidie. 3. 7. aut pauciores, ſi quis ſit debilior. 3. 8
Tempus exercitiorum prorogandum, cùm pauciores quotidie horæ impenduntur; minuendum, cum plures. 9. 12
Tempus hebdomadis aſſignatum, non dierum numero, ſed materiæ genere definitur. 17. 1. & 39. 7.
Tempora tria electionis faciendæ. 26. *per totum*.
Tempus primum electionis faciendæ quale. 26. 1

Tem-

Tempus ſecundum electionis. 26. 2
Tempus tertium electionis, & quomodo differat à ſecundo, & vtrum perfectius aut tutius. 27. 1
Tempus tertium electionis cum duplici modo tradi poteſt etiam habentibus ſtatum immutabilem. 34. 4

TRIVM POTENTIARVM EXERCITIVM.

Cur ita dicatur, & quale ſit. 14. 2
Trium claſſium meditatio. *vide* Claſſium trium meditatio.

VEXILLORVM MEDITATIO.

Seruit gradibus humilitatis comparandis 23. 3. perducit ad indifferentiam, & diſponit ad electionem. 29. 3. poteſt dari etiam non facturis electionem. 19. 3

VIAE.

Viæ Purgatiuæ, Illuminatiuæ, Vnitiuæ reſpondent exercitia 39 *per totum*.
Viæ tres ſpirituales non temere tranſiliendæ. 39. 7
Viarum trium affectus nonnunquam permiſcendi. 39. 6

VISITATIO.

Viſitandus à noſtris, non à ſecularibus, qui eſt in exercitijs. 4. 7. & 6. 3.
Viſitans eum, qui eſt in exercitijs, ſermonem habeat de rebus ſpiritualibus. 4 8
Viſi-

Viſitandus ab Inſtructore quando & quomodo ſit is, qui exercetur. 6. 1. & 7. 1. & 21. 3.
Viſitans Inſtructor tempore conſolationis parum moretur. 7. 3

VITA CHRISTI DOMINI.

Quomodo meditanda. 20. 5. idea virtutum. 18. 2. & 39. 3.
Vitæ Chriſti imitatio eſt noſtræ reformatio. 18. 2. non intermittenda tempore electionis. 30. 2
Vitę Chriſti diutius immorandũ ijs, qui deuotioni dediti ſunt. 9. 2. & 10. 6

VITIA.

Vitia quædam cuique magis familiaria, magiſque oppugnanda. 13. 2. 3. & 40. 3.

VNITIVA VIA.

Præpropere ſuſcepta patet illuſionibus. 39. 7. illi quarta hebdomada reſpondet. 36. 1. illam expertus redire debet ad alias. 39. 6

VOCATIO.

Libera eſſe debet, & à Deo. 4. 8
Vocationis exequutio ſub electionem cadit, & velox eſſe debet. 27. 1

VOLVNTAS.

Voluntas ſine intellectu non operatur rectè ad electionem. 27. 1
Voluntas debilis ſe non perfectè reſignans in manibus Dei. 29. 6

Volun-

Voluntatis diuinæ indicia. 27.7
Voluntatis diuinæ exequendæ deſiderium. 23.5
VOTVM.
Votum non emittitur in contemplatione regni IESV Chriſti. 29.1
ZELVS.
Zelus animarum in Paſſionis meditatione concipiendus. 35.10
Zelum iuuandi alios Religioſi concipiant, cùm faciunt exercitia. 9.4

LAVS DEO.

BC909498

395 h